

Uvodnik

Andrej Černic

Diplomatska dvoličnost

“Odnosi niso bili nikoli na tako visoki ravni kot danes”, oguljena fraza v diplomatskem jeziku za vsak državniški vrh. In lagali bi se, če bi dejali, da je bilo dvostransko srečanje med Letto in Bratuškovo kaj drugače. Edine problematične teme, žveljskih plinskih terminalov, se nista dotaknila. Plovba z ladjico do otočka in cerkvice na Blejskem jezeru je bila višek romantike “dobrososedskih odnosov”. Nismo sicer še dosegli “pocukranosti”, ki sta jo (patetično) razkazovala Borut Pahor in Jadranka Kosor, a smo na tej poti. V odnosu med Slovenijo in Italijo pa je vselej nekaj nepojasnjenega in nedorečenega – govorim seveda o slovenski strani (o italijanski pač vemo, koliko je ura). Tukaj gre za dvojni odnos, ki ima pridih mazohizma. Imenujmo ta dvojni odnos diplomacijo preteklosti in diplomacijo sedanjosti. Slovenija je bila vselej dokaj popustljiva pri “diplomaciji preteklosti”, neumno trmoglava in nepopustljiva pa je bila pri “diplomaciji sedanjosti”.

Diplomacija preteklosti: Slovenija pred Italijo ni nikoli jasno in nedvoumno predstavila svojih stališč, ko je šlo za vprašanje razčiščevanja polpretekle zgodovine: zelo medlo je reagirala na izjave predsednika Giorgia Napolitana o slovanskem barbarstvu leta 2007 (v nasprotju s hrvaškim predsednikom Mesićem), tudi srečanje treh predsednikov leta 2010 je, tak je vsaj občutek, bilo organizirano v trenutku, ko je Italija dala vedeti, da so “Italijani na to pripravljene” (in vsekakor po prodoru Borisa Pahorja na italijanskem trgu). Tudi zadnji primer “diplomacije preteklosti”, fašistično taborišče Visco kot simbol vseh krajev fašističnega trpljenja, je na uho italijanskega premierja prišlo šele potem, ko se je za to zavzel stoletnik Boris Pahor s tisto dodatno minutko v živo na prvem programu slovenske nacionalne televizije. In... zakaj Slovenija ni nikoli v javnosti nekoliko bolj odmevno predstavila dejstva, da je že v celoti izplačala odškodnino za zapuščeno imetje italijanskih optantov, kot določeno z mednarodno pogodbo, a da Italija teh sredstev še ni dvignila z računa? Tukaj je Slovenija, pri načelnih temah, (bila) pohlevna in ni nikoli zares izpostavila svojih stališč (veleposlanik Iztok Mirošič je z zavzemanjem za Visco svetla izjema). Diplomacija sedanjosti: gospodarska diplomacija, pri kateri je Slovenija dosti manj pohlevna. Nasprotno, še nedavno je bila arogantna in vase zagledana. Slovenci so bili ob prehodu v kapitalizem prepričani, da vedo že vse in da jim ni treba nobenega učitelja. Sistematično so zapirali vrata tujim investitorjem (ne samo italijanskim, do katerih vedno obstajajo predodski, ampak tudi nemškimi, avstrijskim in drugim “bolj zanesljivim”), a ne za ohranitev “zdravega domačega gospodarstva”, ampak zaradi pohlepa, ki je “v diplomatskem” jeziku dobil ime nacionalni interes. Danes so, zaradi logike nacionalnega interesa, edine banke v Sloveniji, ki poslujejo pozitivno, tuje banke (vse imajo majhne tržne deleže). Med njimi sta tudi italijanski Unicredit in Intesa Sanpaolo (lastnica Banke Koper). Tega ne pišemo zato, ker bi bile tuje banke brez greha (pomislimo na globalno stanje skupine Unicredit): tuje banke poslujejo v Sloveniji normalno iz preprostega razloga, ker niso vpete v klientelistične logike dodeljevanja nesmiselnih kreditov. In zato jih je slovenska “gospodarska diplomacija” zavržala. Danes je stanje drugačno in prodaje so nujne za preživetje. Na nedavnem srečanju je tako Letta obljubil Bratuškovi, da bo organiziral dogodek v Milanu, kjer bo Slovenija lahko predstavila svoja “podjetja na prodaj”. Slika, ki jo Slovenija pošilja svetu, je taka, kot bi šla prodajati krave na semenj.

“... najbolj žlahtna domovina človeškega srca”

48. Študijski dnevi Draga 2013

Geslo letošnjih 48. študijskih dnevov Drage je pripadalo jubilaru Borisu Pahorju, po čigar mnenju je “narodno občestvo še zmeraj najbolj žlahtna domovina človeškega srca”. V te besede so prepričano verjeli ustanovitelji in nadaljnji prireditelji debatnega foruma, saj sta bili narodna pripadnost in identiteta, ob demokratični podstati družbe in krščanskih vrednotah, rešila nit 48 let dolge zgodovine

Drage, ki se je letos začela v petek, 30. avgusta, v Parku Finžgarjevega doma na Opčinah.

Uvedel jo je Sergij Pahor, predsednik Društva slovenskih izobražencev, ustanove, ki študijske dni skrbno prireja iz leta v leto.

O ključnem debatnem poslanstvu Drage so spregovorili gosti v svojih pozdravnih nagovorih. Slovenski veleposlanik v Rimu Iztok Mirošič je poudaril potrebo po enotnem delovanju celotnega slovenskega naroda zlasti v času krize. Navezal se je na predavanje Drage o slovenski šoli ter poudaril potrebo po kakovosti šolskih ustanov tudi pri nas v zamejstvu. Z njim se je strinjala poslanka v italijanskem parlamentu Tamara Blažina, ki meni, da je šola segment družbe, ki najbolj občuti spremembe in premike v družbi. Podpredsednik deželnega sveta Igor Gabrovec je svoje izvajanje namenil stoletnici Borisa Pahorja in žalostni vesti o smrti mladega goriškega dekleta Žive Srebrnič. Tržaški občinski odbornik Edi Kraus se je poglobil v poslanstvo Drage, ki je nedvomno pripomogla k promociji in utrjevanju demokracije: to počenja še danes in prav v tem je njena aktualnost. Predsednik SKGZ Rudi Pavšič je prav tako kot njegovi predhodniki naglasil potrebo po kakovosti slovenskega šolstva v Italiji. Za to kvaliteto pa je verjetno potrebno kaj žrtvovati: ne smemo se zatorej krčevito držati obstoječega sistema in ustroja, če ta ne odgovarja našim potrebam. Zadnji pozdrav na petkovem

popoldnevu je pripadal predsedniku SSO Dragu Štoki, ki je bil med drugim predavatelj na prvi izvedbi študijskih dni. Štoka je ugotavljal, da je Draga vedno iskala dialog v manjšini, žal pa gre danes še vedno beležiti prekomerno sovraštvo, ki izhaja iz povojnih travm. Predsednik SSO je nato izpostavil sedanje pozitivno institucionalno okolje, ki se kako koristi naši narodni skupnosti v Italiji. Zahvalil se je veleposlaniku Mirošiču, da

svojega izvajanja podčrtal, da se je razmerje med slovenskimi otroki in otroki italijanskih, tujih ali mešanih zakonov v zadnjem desetletju krepko spremenilo. Razmerja v šolski populaciji v mestu, kakršnega smo bili vajeni do pred desetimi, petnajstimi leti, dejansko ni več: prisotnost slovenskih otrok se je močno znižala, sočasno je zraslo število otrok ne povsem ali sploh neslovenske narodnosti. Celoto šolske populacije

je potrebno tako razdeliti na tretjine: vsako enoto sestavljajo otroci slovenskih družin, otroci mešanih zakonov in otroci neslovenskih družin. Beležiti gre obenem dejstvo, da je populacija slovenskih šol v zadnjih letih močno porasla: podatki kažejo, da je k temu

Sergij Pahor, Barbara Brezigar, Marjan Kravos in Vlasta Polojaz (foto IG)

tako budno spremlja položaj manjšine (v petkovih dopoldanskih urah se je namreč skupno manjšinsko zastopstvo sestalo z diplomatom), obenem je najavil, da bo težko pričakovano novo srečanje skupnega omizja za vprašanje slovenske manjšine v Italiji najverjetneje v začetku septembra v Rimu.

PETEK, 30. AVGUSTA

Vprašanje slovenskega jezika, pojem večkulturnosti in tematika narodnosti ter z njo povezan položaj slovenskega šolstva v Italiji so bili v zadnjih dvajsetih letih večkrat obravnavani na Dragi. Kot je poudaril povezovalac prve, petkove okroglo mize, didaktični ravnatelj Marjan Kravos, ki je bil na srečanju v Parku Finžgarjevega doma obenem tudi predavatelj, so se omenjene iztočnice pojavljale zlasti v času po slovenski osamosvojitvi in sočasnem vstopanju Slovenije v mednarodne organizacije in forume. Ravnatelj večštopenske šole pri Sv. Jakobu je na začetku

pripomogel vpis neslovenskih otrok. To na prvi pogled dokazuje zanimanje neslovenskih družin za slovenske šole, kar pa sicer posledično odpira kopico vprašanj glede poslanstva šole s slovenskim učnim jezikom in njenega didaktičnega ustroja.

/ dalje na str. 8-9

Pogovor

Francesco Vitale iz Goriške je v dneh Svetovnega dneva mladih v Braziliji doživel nepozabne trenutke

V Muzeju novejšje zgodovine v Ljubljani

Razstava o italijanskih fašističnih taboriščih

V četrtek, 5. septembra 2013, bo v Muzeju novejšje zgodovine Slovenije v Ljubljani odprta fotografsko-dokumentarna razstava *Zadnji pričevalci, spomini internirancev italijanskih fašističnih taborišč*. Slavnostna govornica bo gospa Špela Španžel, v. d. generalne direktorice Direktorata za kulturno dediščino Ministrstva za kulturo RS. Razstava je poskus zgodovinske in družbene umestitve internacije civilnega prebivalstva v fašistična koncentracijska taborišča med letoma 1942 in 1943. Gre za obeležitev, ki v Sloveniji vse od konca druge svetovne vojne nima precedensa. Razstava bo odprta do 28. oktobra.

Avtorice razstave, novinarka Saša Petejan, fotografinja Manca Juvan in zgodovinarica dr. Urška Strle, skupaj s partnerskimi ustanovami, Muzejem novejšje zgodovine Slovenije, Znanstvenoraziskovalnim centrom Slovenske akademije znanosti in umetnosti in Zavodom APIS, poudarjajo, da razstava ni namenjena pojasnjevanju zla ali merjenju statistik, pač pa ovrednotenju spomina, ki je bil izpostavljen pozabi in dolgo tabuiziran. Jeseni bo tako Muzej novejšje zgodovine Slovenije za sedem tednov tudi mesto spomina in poklona žrtvam fašističnih taborišč.

V enoletnem sodelovanju so avtorice razstave oblikovale zbirko avtorskih fotografij in pričevanj tistih, ki so preživeli fašistična taborišča (ti so maloštevilni in v jeseni svojega življenja), redkih ohranjenih predmetov iz internacije ter sekundarnih pričevanj svojcev ali prijateljev, ki ohranjajo spomin na interniranje ali predmete iz internacije. Njim gre vsa hvaležnost za odprtost in pogum, da so 70 let po dogodkih delili intimne zgodbe o deportacijah, odvzemu človekovih pravic, ponižanju, lakoti, žeji, boleznih in smrti ter o

človekovem obnašanju v skrajno nečloveških razmerah. Njihova pričevanja so spodbudila nastanek razstave *Zadnji pričevalci*.

Razstava je v več ozirih izjemen dogodek: tovrstne obeležitve internacije v fašističnih taboriščih v obdobju po drugi svetovni vojni v Sloveniji še ni bilo, razstava je osredotočena na spomine civilnega prebivalstva, uporabljene so bile metode ustne zgodovine in avtorska dokumentarna fotografija. Gre za projekt, ki ima izjemno znanstveno-dokumentarno vrednost. Z njim so avtorice sledile težnjam zgodovinskih raziskav v Evropi in v svetu, kjer smo

niha koncentracijskih taboriščih temelji na avtorskih fotografijah Mance Juvan. Na fotografijah so še redki živeči interniranci. Spomin na interniranje in posredno izkušnjo internacije podajajo tudi njihovi sorodniki ali prijatelji. Razstavljen je izbor predmetov iz taborišč. Materialni del razstave sta velikodušno podprla Muzej novejšje zgodovine Slovenije in Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Vsebinski del pa je povsem prostovoljni. Avtorica in nosilki projekta so projekt izpeljale iz humanističnih vzgibov. Sedemdeseta obletnica kapitulacije Italije in razpustitev fašističnih taborišč še ni sta jamstvo, da so posledice internacije odpravljene. O tem priča razstava, ki bo odprta do 28. oktobra.

Razstava fotografij je prva faza projekta. Posneta pričevanja zaradi finančnih omejitev za zdaj še niso primerno obdelana in zato niso predstavljena. Intimna postavitev razstave bo omogočila gledalcem

pregled na zgodbe posameznikov, ki pa so tudi zgodbe vsega človeštva. Ker ima ovrednotenje spomina na internacijo v italijanskih fašističnih taboriščih pomen tako za slovensko kot za evropsko zgodovino druge svetovne vojne, so avtorice del projekta prenesle na internet. Vsebinski del je zapisana v angleškem jeziku in dostopna na naslovu: <http://rememberingfascistcamps.blogspot.com>

Razstava bo v prvem nadstropju Muzeja novejšje zgodovine Slovenije v Ljubljani odprta do 28. oktobra.

Odpiralni čas Muzeja novejšje zgodovine Slovenije: od torka do nedelje od 10.00 do 18.00 (zaprt ob državnih praznikih - dela prostih dneh, z izjemo 8. februarja), vsako prvo nedeljo v mesecu je vstop prost.

prava naravna ujma", je nekoč zapisal Gabrovec. "Ta ujma", poudarja deželni svetnik Slovenske skupnosti, "je iz leta v leto hujša in vsi dosednji ukrepi, vključno s povečanjem števila dovoljenih odstrelitev, so očitno povsem nezadostni. Območje od Brega in Krasa do Brd postaja vse bolj podobno ogromnemu vzrejališču divjih prašičev. Po zadnjih podatkih se njihovo število letno povečuje za 300%, posledice te prekomerne razpasenosti kopitarjev pa so dobro znane, saj je zaradi tehničnih in ekonomskih razlogov težko učinkovito zavarovati vinograde in njive, ki so na tem območju zelo razkosane. Neučinkovitost in povsem nezadostno je tudi izplačevanje odškodnin, ki vsekakor ne rešujejo problema. Kmetovalcem je namreč treba zagotoviti možnost obdelovanja zemlje in predvsem pobiranja sadov vložene truda.

predlog je deželni svet leta 2011 sprejel resolucijo, ki je obvezala deželno upravo, da se tudi z zakonskimi popravki loti prilagoditve urnikov lova, odškodnin in ureditve klavnice za divjad. Slovenija bi nam bila lahko v marsičem za zgled. Ostali smo žal pri besedah, zdaj pa je skrajni čas, da začnemo postopati. Vse svoje predloge sem posredoval tudi novemu odborniku Sergiu Bolzonellu, s katerim se bom ponovno

stestal takoj po poletnem premo- ru s ciljem, da se deželna uprava resno loti reševanja tega problema. Ob koncu", opozarja Gabrovec, "tudi ne gre pozabiti, da je naša dežela še vedno brez favni-

stičnega načrta. Ta dokument bi lahko bistveno pripomogel k boljšemu upravljanju z divjadjo tako z naravovarstvenega kot tudi gospodarskega zornega kota. Divjad ostaja tu pri nas problem in strošek, s pravnimi ukrepi pa bi lahko postala bogastvo in dohodek. Marsikaj se lahko naučimo od sosednjih držav, sploh pa bi morali razmišljati v smeri čezmejnega sodelovanja in upravljanja z divjadjo".

stičnega načrta. Ta dokument bi lahko bistveno pripomogel k boljšemu upravljanju z divjadjo tako z naravovarstvenega kot tudi gospodarskega zornega kota. Divjad ostaja tu pri nas problem in strošek, s pravnimi ukrepi pa bi lahko postala bogastvo in dohodek. Marsikaj se lahko naučimo od sosednjih držav, sploh pa bi morali razmišljati v smeri čezmejnega sodelovanja in upravljanja z divjadjo".

stičnega načrta. Ta dokument bi lahko bistveno pripomogel k boljšemu upravljanju z divjadjo tako z naravovarstvenega kot tudi gospodarskega zornega kota. Divjad ostaja tu pri nas problem in strošek, s pravnimi ukrepi pa bi lahko postala bogastvo in dohodek. Marsikaj se lahko naučimo od sosednjih držav, sploh pa bi morali razmišljati v smeri čezmejnega sodelovanja in upravljanja z divjadjo".

stičnega načrta. Ta dokument bi lahko bistveno pripomogel k boljšemu upravljanju z divjadjo tako z naravovarstvenega kot tudi gospodarskega zornega kota. Divjad ostaja tu pri nas problem in strošek, s pravnimi ukrepi pa bi lahko postala bogastvo in dohodek. Marsikaj se lahko naučimo od sosednjih držav, sploh pa bi morali razmišljati v smeri čezmejnega sodelovanja in upravljanja z divjadjo".

stičnega načrta. Ta dokument bi lahko bistveno pripomogel k boljšemu upravljanju z divjadjo tako z naravovarstvenega kot tudi gospodarskega zornega kota. Divjad ostaja tu pri nas problem in strošek, s pravnimi ukrepi pa bi lahko postala bogastvo in dohodek. Marsikaj se lahko naučimo od sosednjih držav, sploh pa bi morali razmišljati v smeri čezmejnega sodelovanja in upravljanja z divjadjo".

Prvi deželni predsednik in dolgoletni odbornik
Sveta slovenskih organizacij

dr. DAMJAN PAULIN

je 10. avgusta praznoval 70. rojstni dan.

Naj prejme vse naša iskrena voščila in zahvale
za vse požrtvovalno delo.

SVET SLOVENSkih ORGANIZACIJ

Povejmo na glas

Ohranimo Živino svetlobo

Kadar od nas prostovoljno odide zelo mlada oseba, kot se je to zgodilo v primeru Žive Srebrnič in pred petnajstimi leti mojega sina Igorja, potem je to groza, ki nima primere. Zdi se, kot da so se dvignile zlovesče sile pekla ter povzročile razdejanje, ki ga ni mogoče opisati. Zavlada krvoločna tema, ki začuti svojo veliko priložnost, da lahko poruši še več, kot je že porušila. Smrt kot da hoče še več smrti, smrt želi vbrizgati nesmisel najprej v bližnje, potem tiste manj bližnje in slednjič še v celotno skupnost. Mračni konec sveta, ki pa ni konec, ampak napoved strašnega mučenja in neusmiljenega trpljenja. Toda ni samo tema, ki se ob izgubi mlade osebe dvigne, zaveti tudi nenavadna svetloba, kot žarek, kot roka, ki se ti ponuja v pomoč. Osupljivo je, da se ta žarek sredi opustošenja sploh pojavljuje, kaj vendar more ob zmagoslavju teme, ki je komaj pričela svoj kruti pohod. In ta žarek je in sije osamljen in trpeči lahko začutijo, da je v njem njihova rešitev. In trpeči mu lahko v svojo dobro verjamejo, potem ko so začutili, da je edini, ki prinaša olajšanje, da je edini, ki te lahko reši, sicer si obsojen na večno muko in počasno umiranje, ne da bi mogel umreti. Ta žarek se edini lahko postavi proti temi, ki je napadalna in zaseda položaje: napada z očitki krivde, ki so najhujši od vseh, napada z vprašanjem zakaj, ker točno ve, da v tem trenutku nanj ni odgovora, in torej na dva načina spodkopava najbližje, potem tiste, ki so manj blizu ter tudi celotno skupnost. Nadalje tema

uničuje s tem, da prišepetava grde misli o mladi osebi, ki je od nas odšla. Bila naj bi ta oseba od vekomaj čudna, preveč čudna in verjetno na koncu bolna ali celo nenormalna, ker se je odločila za odhod. Naj bi slednjič bila ta uboga mlada oseba brezčutna do nas, ker nas je pahnila v prepad groze in žalosti, brežčutna in očitno brezbržna, da očitno ni prav nič pomislila, kako bomo tukaj ostali sami in brez pravega cilja. V tej luči se lahko temi posreči, da naši ljubljene osebi zamerimo, da smo nanjo jezni in da jo obsojamo. In tako se naše trpljenje le poglablja, saj smo se od ljubljene osebe oddaljili, namesto da bi jo v svojo rešitev še naprej zares ljubili in bili še naprej tesno povezani z njo. Slediti je torej treba svetlobi, pa se bomo spomnili Žive kot svetle in radostne osebe, najbolj svetle in osrečujoče ravno na koncu, kar je skoraj pravilo pri mladih ljudeh. Spomnili se je bomo, ki je v teh težkih dnevih svetlejša od vseh nas, in nam že to lahko nekaj pove. Ob misli na njeno predhodovito svetlobo se bo mogel droben žarek svetlobe v nas okrečiti, se dopolniti z novimi in novimi žarki, da bo svetlobe vse več in teme vse manj. In to pomeni, da zaradi dogodka ne bomo več ogroženi, ne bomo se poskrili po kotih in se oddaljili drug od drugega, pač pa se v znamenju Živine svetlobe strnili okrog njene družine in ji na ta način podelili prepotrebno pomoč. Oplemenitili bomo celotno našo skupnost in bomo vsi skupaj močnejši na tej nelahki poti življenja.

Janez Povše

Novice iz deželnega upravljanja

Deželni politiki so uspešno prestali prvi pomemben izpit

S sprejetjem reforme zakonodaje, ki ureja plačo in dotacije deželnih svetnikov in svetniških skupin, je deželni svet uspešno prestal prvi pomemben izpit v novi zakonodajni dobi. Številke so dovolj jasne: strošek, ki ga ima javna uprava za deželnega svetnika, je v razmerju s prejšnjim sistemom dejansko razpolovljen. Dokončno je bila ukinjena zloglasna preživnina (it. vitalizio). Finančne dotacije za delovanje svetniških skupin so bile znižane za približno 90%. Čista plača deželnega svetnika brez dodatnih funkcij bo po novem znašala nekaj več kot štiri tisoč evrov, čemur gre prišteti določeno povračilo stroškov, ki bo po novem vseobsegajoče (potni in reprezentančni stroški, hrana, politične pobude) in torej zaključeno. Grobo izračunan prihranek za deželne blagajne znaša za ves mandat približno 40 milijonov evrov. S sprejetimi ukrepi spada deželni svet FJK daleč med najbolj varčne zakonodajne skupščine v Italiji.

A ni še vse. Spoštovanje do politike in njeno verodostojnost, ki je v zadnjih letih v javnem mnenju nedvomno dosegla najnižjo raven, si moramo zaslužiti dan za dnem, z resnim in doslednim delom tako v dvoranih deželnega sveta kot zlasti še s tesnim stikom z ljudmi. Zakon o znižanju stroškov za deželno politiko je skupščina sprejela z nenavadno široko večino, ki je zaobjela levo in desno sredino. Podoben konsenz bo nujno potreben tudi pri iskanju možnih rešitev hudih gospodarskih in socialnih težav, za katere smo in bomo itak že v veliki zamudi. / Igor Gabrovec, podpredsednik

Deželnega sveta

Čim prej do novega zakona o lovu!

"Zakonodajno o lovu mora deželni svet korenito premisliti, saj so zakoni zastareli in vsekakor pomanjkljivi, obenem pa ne dajejo nobenih odgovorov na vrsto problemov zlasti v odnosu do kmetijstva", je dejal deželni svetnik SSK Igor Gabrovec v svojem posegu med splošno razpravo o zakonskem osnutku, ki uvaja manjše, dolžnostne spremembe v deželni zakon o lovu. Deželni poslanec Gabrovec je v nadaljevanju opozoril na škodo, ki jo divjad povzroča na kmetijskih površinah, saj so se prekomernemu razmnoževanju merjascev v zadnjem obdobju dodali še jeleni in druge vrste divjadi. "Na neznosno stanje nas skoraj vsakodnevno opozarjajo obupani kmetovalci, ki se čutijo osamljene in zapuščene v brezupni bitki. Obdelanih površin večkrat ni mogoče zadostno zaščititi, reden in izreden odstrel divjadi pa ostaja nezadosten. Da ne govorimo o odškodninah, ki so sramotno nizke in dejansko žaljive do dela naših ljudi", je še dejal Gabrovec.

Obenem je podpredsednik deželnega sveta opozoril na potrebo, da deželni zakonodajalec čim prej poenoti pokrajinske pravilnike, ki urejujejo delovanje vodnikov krvosledcev. "Tudi glede rehabilitacije vodnikov in urjenja psov pa mora deželni zakonodajalec upoštevati načelo enakopravnosti in torej pravne veljavnosti licenc, ki so jih posamezniki pridobili v drugih državah Evropske unije, začevši s Slovenijo", je sklenil Gabrovec, ki je deželni svet pozval, naj se teh vprašanj loti takoj po poletnem premo- ru.

OPČINE Msgr. Alojz Uran je maševal na Študijskih dnevih Draga

“Biti ponižen pomeni stati na zemlji, zazrti v nebo”

Jutranjo mašo za udeležence Študijskih dni Draga 2013 je v nedeljo, 1. septembra, ob somaševanju dr. Edija Kovača in mag. Branka Cestnika, pod šotorom v parku Finžgarjevega doma na Opčinah daroval nadškof v pokoju msgr. Alojz Uran. Ljudje so ga toplo sprejeli in mu tudi s številno navzočnostjo še enkrat dokazali, da ga imajo prisrčno radi.

mo v svojih očeh in v očeh drugih to, kar v resnici smo. To je življenjski realizem. “Večkrat se morda hočemo izmuzniti samospoznanju in tako raje varamo sebe in druge”. Če sebe iskreno doživljam takšnega, kot v resnici sem, če v sebi ne občudujem samo lepega, pozitivnega in dobrega, ampak gledam tudi negativne stvari, potem ne bom samo hvaležen, ampak tudi po-

človeškim življenjem, tako da z njim - z njegovimi krivdami in strahovi - živi, trpi in umira. “V svojem vstajenju pokaže zmago vseh nas, vsega človeštva”. Učlovečeni, ljubeči in umirajoči Božji Sin je čudež Božje ponižnosti, da bi nas popeljal v slavo vstajenja, na večno gostijo, kjer bomo njegovi gostje. To je moč, iz katere moremo zajemati vse,

P. Edi Kovač, msgr. Alojz Uran in p. Branko Cestnik med mašo na Dragi

V homiliji se je msgr. Uran navezal na nedeljska bogoslužna berila in v svojem razmišljanju razvil pravo lekcijo o ponižnosti in tem, kaj pomeni “sedeti na zadnjem mestu”. V času inflacije besede so mnoge besede izgubile svojo težo in vrednost ali pa prinašajo celo izkrivljeno podobo dogajanja, je dejal. “Ni vseeno, če pijemo npr. Savo pri izviru, pri slapu Savica, ali nekje pri Krškem...” Zato je potrebno iti k izviru besede, ki je v Bogu. “Po tej besedi je vse ustvarjeno, odrešeno in posvečeno”.

“Ponižni povečujejo Gospoda, za naduteževanje besedo pa ni zdravila”, pravi modri Sirah; evangelist Luka pa: “Kdor se povišuje, bo ponižan, in kdor se ponižuje, bo povišan”. Človek z liberalno in potrošniško miselnostjo omenjene besede z lahkoto ali zavestno presliši, kajti ponižnost in skromnost

Msgr. Alojz Uran

ne spadata k besednjaku današnjega časa in družbe. Že Nietzsche je obsodil krščansko krepost ponižnosti, češ da je kot krinka za strahopetnost, ki človeku preprečuje, da bi se odločno spopadel z usodo. Ponižnost je po mnenju nemškega filozofa za majhne ljudi, za slabotne duše, le pobožna tolažba za prikrajšane v življenju. Ponižnost pa gotovo ni in ne sme biti bojazljivost in pasivno prenašanje poniževanja, zasmehovanja, nasilja in diktature, je zatrdil msgr. Uran. Ponižnost je nekaj povsem drugega, kar lepo kaže že latinski izvor besede “humilis”. Navezuje se namreč na besedo *humus*, na zemljo. “Ponižen je tisti, ki stoji na zemlji, ki je realističen, stvaren in ga ne nosi veter utvar in samoprevar”. Ponižnost je drža, ki nas vodi k resničnemu samospoznanju in vrednotenju samega sebe, da postane-

nižen in preprost. V duhovni tradiciji je ponižnost protitež napuhu in tudi malodušju. Ponižnost se lepo ujema z velikodušnostjo, ki ne išče svojih koristi, ampak si prizadeva, da bi vsi živeli v miru in pravičnosti. Msgr. Uran je navzočim zaupal tudi to: “Resnična ponižnost in velikodušnost mi omogočata,

kar potrebujemo, tudi za naše konkretne, vsakodnevne dolžnosti. Jezus želi, da sedemo na t. i. zadnje mesto. Zakaj se tega bojimo? “V trenutku, ko se začneš primerjati z drugimi in presojati, da si ti boljši od drugega, si že ujetnik ošabnosti in tvoje srce postaja trdo, neusmiljeno”. V nevarnosti si, da začenjaš izgubljati Jezusovo sled, saj on ni bil trdosrčen in ošaben, ampak “krotak in iz srca ponižen”. Jezus si je prizadeval za občestvo, v katerem vladajo bratski odnosi. “To pa je mogoče, le če mu zaupamo, vzamemo resno njegovo oznanilo in ga tudi udeležimo”.

Letošnja Draga poteka “v posebnih razmerah”, “mlada slovenska država doživlja politično, gospodarsko, socialno, kulturno, etično in duhovno krizo”, je še dejal msgr. Uran pri maši, nabirka katere je šla za dobredelne namene škofijske Karitas Koper. “Cerkev na Slovenskem je v zadnjih časih izgubila še dva nadškofa, ki sta se odpovedala vodenju nadškofije in vsem drugim uradnim funkcijam v Cerkvi”.

In kriza matične Slovenije se gotovo pozna tudi med Slovenci v zamejstvu in izseljenstvu. “Vzrokov za takšno stanje je veliko, gotovo pa je v najgloblji temeljih našega bitja in žitja kriza vere, ki zmanjšuje upanje in ugaša ljubezen”. Te kreposti pogojujejo tudi naše odnose do sočloveka in naroda, iz katerega prihajamo, in drugega, s katerim se srečujemo in sobivamo. “Edina sila, ki more premagati vse ovire in odpreti pot v prihodnost, je ljubezen”. To sporoča tudi “naš stoletnik, g. Boris Pahor, ki mahujemo danes izreči iskreno zahvalo za njegovo življenjsko poslanstvo in zaželeli potrebni moči za nadaljnjo pot. Edino in najmočnejše sredstvo, ki nam daje zagotovilo za našo prihodnost, je ljubezen v Kristusu”, je sklenil msgr. Uran.

Danižel D.

BARBANA Poseben gost goriško-tržaškega romanja je bil kard. Franc Rode

Vera je nekaj, kar najgloblje oblikuje človeka

Tradicionalno romanje slovenskih vernikov iz Goriške in Tržaške v Marijino središče na Barbano pri Gračevo je bilo letos, v letu vere in ob 150-letnici kronanja tamkajšnjega Marijinega kipa, posebno svečano in praznično. Različne skupine vernikov so se pod vodstvom okrog desetih duhovnikov iz dveh škofij v ponedeljek, 2. septembra, v jutru z različnimi ladjicami odpravile proti otoku. In že pred prihodom nanj so lepe slovenske Marijine pesmi donele po laguni. Letošnje romanje je na poseben način zaznamovala prisotnost kardinala Franca Rodeta, ki je vodil slovesno somaševanje in nato procesijo z Marijinim kipom po otoku.

Na začetku maše ga je v imenu vseh prisotnih pozdravil msgr. Franc Vončina iz Trsta. Zahvalil se mu je, da se je pridružil našim ljudem, ki se vsako leto radi zatekajo k Mariji na Barbano, da bi jim spregovoril in jih spodbudil ter da bi pri Materi Božji izprosili obilnih milosti. V homiliji je kardinal najprej poudaril potrebo, da verniki molijo za najbolj peče potrebe krajevne Cerkve; tako že nekaj let molijo zlasti za duhovne poklice, da bi Bog poslal veliko dobrih, svetih duhovnikov in redovniških poklicev svojih Cerkvi. “Prav je, da v tej mogočni cerkvi danes obnovimo svojo vero in utrdimo svojo pripadnost katoliški Cerkvi”, je nato uvedel svoje razmišljanje o veri ter o letu, posvečenem njej. Elizabeta je pohvalila vero Marije, ki je bila od Boga blagoslovljena prav zaradi svoje velike vere. Ta je bila “nekaj zelo konkretnega in stvarnega”. Marija je verjela v resničnost besede. “Marija je že mati od trenutka, ko je sprejela Gospodovo besedo”. Ona nam je zgled vere, v vsakdanjem življenju je znala brati znamenja, ki jih je Bog pošiljal. V njih je videla, da jo je Bog vabil k darovanju njenega življenja, da bi se z vsem svojim bitjem izročila Gospodu. Tako je postala sodelavka pri odrešenju, kar je spremenilo celotno njeno življenje. “V letu vere odkrijmo vso lepoto in radost, ki izhajajo iz vere”, je kardinal spodbudil prisotne. Prav s tem namenom je razglasil leto vere. V nasprotju s površnim in kar dosti razširjenim mišljenjem vera še zdaleč ni nekaj postranskega, nepomembnega za človeka. Vera je nekaj, kar najgloblje oblikuje človeka. Zanj je temeljnega pomena, ker edina odgovorja na njegova najgloblja pričakovanja, na njegova bistvena vprašanja: zakaj sem na svetu? Kakšen smisel ima moje

Kard. Franc Rode

mu prihaja naproti v Jezusu Kristusu. Kaj je potrebno, da človek najde pot do njega? “Ponižno, preprosto, otroško srce”. Človek, ki se zapira v svojo samozadostnost, ki je zagledan vase, ki si domišlja, da bo prodril v vsako skrivnost sveta in življenja in da vse ve, ne bo našel Boga. Drugi pogoj pa je živeti v resnici, “v resnici mojega bitja”. Moja osnovna resnica je, “da nisem sam od sebe, da sem ustvarjen, nisem sam svoj začetek”. Izvor mojega bitja je v Bogu, v svojem bivanju sem odvisen od njega, vsak trenutek prejemam življenje od njega. To priznavati in sprejemati pa nikakor ne pomeni, da sem v hlapčevski odvisnosti od njega, nasprotno: to pomeni, da je Bog izvor mojega dostojanstva in moje svobode. To priznati je prvi korak do vere. Drugi korak pa je sprejemati Kristusa v svoje življenje, vzpostaviti z njim odnos ljubezni. Čudovito je najti nekoga, ki nas že čaka, da bi nam dal svojo ljubezen. Vera v Jezusa Kristusa mi daje nov zagon, nov okus in novo veselje v mojem življenju. Vera je prav radost in lepota. “Ne verujem nikoli sam”. V veri vem, da sem povezan z ogromno množico vernikov po vsem svetu, ki me podpirajo v moji veri, kot jaz podpiram druge s svojo vero. Danes je težje verovati kot mogoče v preteklosti, ker pri nas in v Evropi mnogo ljudi živi, kot da Boga ni. “Bog je od-

Procesija z Marijinim kipom po otoku

življenje? Zakaj trpljenje, bolezen, smrt? Kje je pot do sreče? Na vsa ta vprašanja, ki nikakor niso obrabna, odgovarja vera. “In od odgovora na ta vprašanja je odvisna kvaliteta našega življenja”. Sprejemam ali odklanjam ta svet? Imam v sebi veselje do življenja ali pa živim v morem dolgčas? Ali je v meni volja nekaj dobrega narediti ali pa živim v nekakšnem mrtvilu? Vse to je odvisno, ali imam vero ali je nimam. Vera je neizmerno bogastvo za človeka, daje mu nov, jasen, prodoren, globlji pogled na življenje, na ljudi okrog nas, na svet in na zgodovino. “Duhovni človek ima globlji uvid v stvarnost, v življenje, v samega sebe. Tega neverni človek nima”. Izkušnja nas uči, da nas gmotne dobrine ne potešijo; politika, znanost, tehnika, gospodarstvo: vse, kar je zgolj materialno, ne izpolni

so ten iz njihovega življenja in njihove zavesti”. To pa pospešuje zagledanost vase, duhovno mrtvilo, praznino srca in življenja. Poleg tega splošno razširjena kultura relativizma trdi, da resnice sploh ni in da je vse enako bodisi na filozofskem bodisi na moralnem področju. “Ne smemo niti prezreti splošnega neugodnega razpoloženja do Cerkve, ki ga predvsem v Sloveniji sistematično širijo mediji”, da bi - kar se da - omejili njen vpliv v slovenski družbi. Vendar Cerkev ima pravi-

co in dolžnost oznanjati evangelij in govoriti o vrednotah, brez katerih nobena družba ne more izhajati in so temelj naše slovenske in evropske civilizacije. Z vsem svojim življenjem nam je Marija zgled vere in predanosti Bogu. Ona “naj nas ohrani v zvestobi svojemu Sinu in njegovi sveti Cerkvi”, je sklenil homilijo kard. Rode. Nato je skupno z vsemi duhovniki vodil procesijo z Marijinim kipom po otoku. Skoraj 400 ljudi je hodilo za milostno podobo ob litanijah Matere Božje in petju, v zbraniosti molilo za naš narod in v povezanosti s svetim očetom - za mir v svetu. Popoldne pa je letošnji novomašnik g. Klemen Zalar vodil meditirani rožni venec z molitvijo za duhovne poklice.

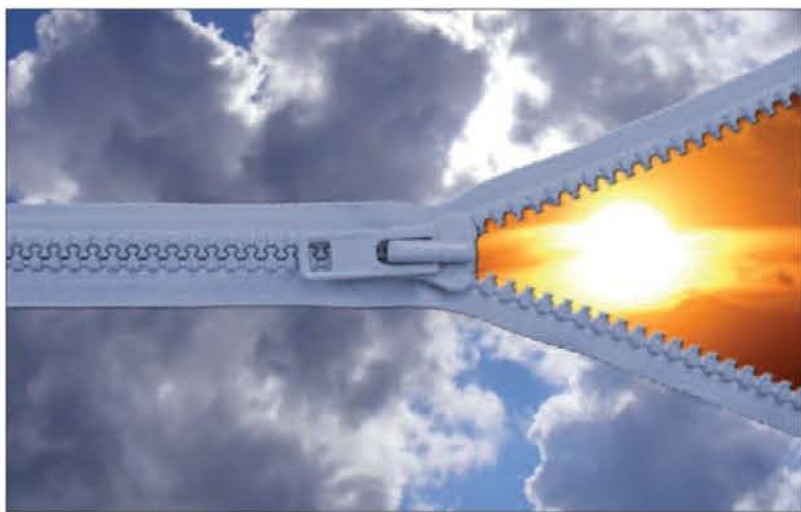
Komentar

Ali smo res vsi kontaminirani?

Dan po velikem prazniku Božje Matere Marije res ni primeren za onesnažene misli. Marija je zgled čistosti, ponižnosti, preprostosti, dobrote, predvsem pa sprejemanja Božje volje. Vsi Marijini prazniki nam dajejo tako jasno in čisto sporočilo, ki ga, ne vem zakaj, hote ali nehote preslišimo. Marija ne potrebuje tiskovnih konferenc in okroglih miz, ona nam daje zgled s svojim življenjem. Večkrat se sprašujem, zakaj je to nezanimivo, obrobno, kot da ni vredno posnemanja, da ne rečem preveč preprosto ali z besedami nekaterih učenjakov 'premalno intelektualno'. Odgovor je preprost: "Morda samo zato, ker so sporočila o napakah v Cerkvi in družbi tako glasna, da smo vsi postali medijsko kontaminirani". Ja, prav ta beseda mi roji po glavi, odkar sem v Družini prebrala besede dr. Stresa, ki pravi: "Vsak, ki je kontaminiran, nosi del odgovornosti". Ali smo res že tako daleč?

Ob besedi 'kontaminiran' se spomnim na Hirošimo in Nagasaki, na Černobil in Fokušimo. To so grozljive stvari, po definiciji: "najgrozovitejša oblika onesnaženja s kemikalijami ali energijo". Ja, v nesrečnih mestih to drži, toda prepričana sem, da dr. Stres ni uporabil te besede kar tako in, da se je, sicer drugačna kontaminacija, pri nas vpila v vse pore slovenskega človeka in družbe, kjer tudi katoličani nismo izjema. Začela bom pri Fokušimi, kjer

so smrtonosno snov zabetonirali do meje zmožnega, pa kljub temu ugotavljajo, da radioaktivni strup uhaja v okolje. Ali ni pri nas nekaj podobnega Huda jama; zazidali in zabetonirali so jo, da bi prikrili zločin, vendar ne gre, kontamina-

cija greha je prehuda. Ko poslušam razna pričevanja, se sprašujem, kako da se že prej nihče niso oglašili, kajti vsak, ki je to vedel, nosi svoj del odgovornosti. Skoraj 70 let po strašnih dogodkih je mlajši rod dal pobudo, da bi na vseh teh mestih postavili križe. Kje so bili slovenski katoličani, ki so vedeli za poboje? Ja, nekateri v Argentini, drugi tiho doma..., kot da smo zabetonirali tudi telesna in duhovna dela usmiljenja. Potem pa se čudimo rdeči kontaminaciji.

Kaj pa kontaminacija v gospodarstvu, politiki, bančništvu? Koliko ljudi nosi posledice ne sposobnosti, pohlepa in brezsrčnosti! Počasi tudi tukaj nastajajo zidovi z bodečo žico. Na

eni strani se polnijo zapori, na drugi strani pa vrste na zavodih za zaposlovanje in pri humanitarnih organizacijah. Prejšnji teden je bil na Karitas delavec propadlega gradbenega podjetja, ki je grenko ugotavljal: "Naš gradbeni baron ima v zaporu hrano in stanovanje, celo televizijo in časopise; jaz pa, ki sem, nič kriv, ostal zunaj, hodim k vam po riž in pašto, prav ta mesec sem odpovedal televizijo in Primorske novice, ker nimam denarja za plačilo prispevka". Tudi tu nam ne bi škodoval pogled nazaj, pogled vase, ki nam bo

raj ne šteje. Osebnost mislim, da je povečevanje izven zakonske skupnosti pripeljalo do tega, da je vse, kar določa zakon, nebodigatreba, med drugim tudi izven zakonsko plenjene državne lastnine in nezakonito dajanje kreditov. Onečaščenje moralnih vrednot je najhujša oblika kontaminacije. Nekočliko v posmeh malim delničarjem, ki se jezijo, ker niso iz cerkvenih skladov dobili pričakovanega denarja. Spoštovani oškodovanci, dragi mali delničarji, koliko med vami si je mislilo ali celo na glas reklo: "Če zaupam svoj denar

Cerkvi, bo sigurno dobiček"! O, kakšna zmeta, kakšna nečimrnost ... Ali niste vedeli, da v krščanstvu dajejo dobiček le dobra dela! Po toči zvoniti, pa čeprav s cerkvenimi Zvonovi, je prepozno. Ne, ne bom komentirala 'prisilni' odstop obeh nadškofov. Če bo njun odstop pripomogel k zdravi pameti v slovenski cerkvi, potem žrtev ni bila zaman. Sicer pa naj vas spomnim, ko je januarja 2011 izbruhnil mariborski sindrom, sem v svoj taktirni komentar zapisala: "Kakorkoli se bo vse skupaj končalo, bi nedvomno tudi v tem primeru veljale besede psalmista, ki pravi, da se tisti, ki je na nebeškem prestolu, človeškim neumnostim smeje. Nedvomno je vesel, saj ve, da je mesto Cerkve v cerkvi in ne v pustolovskem parku. In vsaka pustolovščina nekaj stane. Žal, tudi ta". Kljub temnim oblakom sem prepričana, da še vedno premoremo toliko poguma in srčnosti, da bo tudi na nas posijalo sonce vere, upanja in ljubezni. Za pot dekontaminacije še ne vemo, imamo pa Jezusov rek: "Po njih delih jih boste spoznali". Naj to velja za vse nas, pa vse dobro vam želim.

Polna usta so nas moralnih vrednot in prva moralna vrednota je družina, ki pri nas sko-

paj končalo, bi nedvomno tudi v tem primeru veljale besede psalmista, ki pravi, da se tisti, ki je na nebeškem prestolu, človeškim neumnostim smeje. Nedvomno je vesel, saj ve, da je mesto Cerkve v cerkvi in ne v pustolovskem parku. In vsaka pustolovščina nekaj stane. Žal, tudi ta". Kljub temnim oblakom sem prepričana, da še vedno premoremo toliko poguma in srčnosti, da bo tudi na nas posijalo sonce vere, upanja in ljubezni. Za pot dekontaminacije še ne vemo, imamo pa Jezusov rek: "Po njih delih jih boste spoznali". Naj to velja za vse nas, pa vse dobro vam želim.

menitostmi in že naslednji dan nas je pozdravila 'zlata' Praga. Karlov most, Astrološka ura, Hradčani, Praški grad, mogočne katedrale in čudovito obnovljene srednjeveške stavbe so en sam velik muzej bogate zgodovine Čehov in drugih narodov, ki so tu živeli. Posebno doživetje je bilo srečanje s čudovitimi umetninami našega umetnika Plečnika. Maša v cerkvi Srca Jezusova, prav tako delo našega arhitekta in umetnika Plečnika, je bila vrhunec našega romanja. Vožnja, petje, molitev in prijateljsko druženje nas je povezovalo v eno veliko karitativno družino. Pri zadnji skupni sveti maši v Čeških Budejovicah smo ob zahvalni pesmi in 'Marija skoz življenje' vsi skupaj čutili, da nam je to romanje dalo moč in pogum za nadaljnje delo v Karitas.

menitostmi in že naslednji dan nas je pozdravila 'zlata' Praga. Karlov most, Astrološka ura, Hradčani, Praški grad, mogočne katedrale in čudovito obnovljene srednjeveške stavbe so en sam velik muzej bogate zgodovine Čehov in drugih narodov, ki so tu živeli. Posebno doživetje je bilo srečanje s čudovitimi umetninami našega umetnika Plečnika. Maša v cerkvi Srca Jezusova, prav tako delo našega arhitekta in umetnika Plečnika, je bila vrhunec našega romanja. Vožnja, petje, molitev in prijateljsko druženje nas je povezovalo v eno veliko karitativno družino. Pri zadnji skupni sveti maši v Čeških Budejovicah smo ob zahvalni pesmi in 'Marija skoz življenje' vsi skupaj čutili, da nam je to romanje dalo moč in pogum za nadaljnje delo v Karitas.

Jožica Ličen

Štandreška dekanija

Romanje na Sv. Višarje

Slovenci iz dekanije Štandrež so v soboto, 24. avgusta, poromali na Sv. Višarje. Kakor v življenju so z žičnico pol vzpona šli skozi gosto meglo. Tik pod vrhom pa... nebeško! Megla spodaj, čudovito sonce zgoraj, vmes pa so štrleli vrhovi okoliških hribov – kakor otočki! Sv. mašo je vodil upokojeni koprski škof, zlatomašnik Metod Pirih. Med homilijo je prisotne povabil k pomnoženju molitvi za utrditev

vere v našem narodu, za pogum v hudih kriznih časih in za nove duhovne poklice. Na orglah je navdušeno petje spremljal Dario Bertinazzi. Somaševali so še župniki dekan Karlo Bolčina, Ambrož Kodelja in Marijan Markežič. Po maši je oskrbnik Jure Prešeren vse prisotne k okusnim domačim kosilom. Prijetno vzdušje se je nadaljevalo še pri popoldanskim litanijah, ki sta jih vodila p. Andrej in g. Marijan.

Krik po Bogu

Iskanje Boga v poeziji Vilija Steguja

V pesmi Finale je Steguja zapisal: "Ob reko kaosa si me postavil s ponosom kraljeviča, ki je zakockal kraljestvo".

Ti verzi posrečeno izražajo stanje duha, v katerem se je znašel pesnik sam, pa tudi številni drugi. Povzemajo namreč tragiko človeške zavesti, ki je soočena s temeljnim stanjem sedanjega (in vsakega) časa. S spoznanjem namreč, da je pričakovanje (pa tudi verovanje) sodobnega človeka zadelo ob nepremagljivo čer: ob nič. Človek razčlovečenega sveta se je znašel v praznini in bivanjskem nihilizmu.

Ob tem spoznavamo, kako močno Stegujeva poezija odseva in povzema stanje vztrajnih iskalcev smisla. Čeprav je iščoč človek očitno ujet v vrtince nihilizma, je vsemu navkljub še vedno zasidran tudi v neki temeljni veri, ki sluti in z zanikanjem izpoveduje Boga, ki se "skriva v molku".

To Steguju še zlasti močno izpove v verzih iz Uverture v plavem: "Ker hočem, / ker upam, / da vse bo novo, / ker upam in se upanju ne odrečem. // Ker verujem / in z vero dvome sežigam". V teh stihih posrečeno povezuje občutje Božjega molka z zavestjo, da je Bog hkrati (še vedno) navzoč v človeku in družbi. Pa ne le v nas in naši družbi, temveč v vsaki od začetka sveta do njegovega konca.

Vera sodobnega človeka po Stegujevo ni vedno identična s številnimi institucionalnimi verami, tudi s katoliško ne. Je preprosto vera v dobroto, plemenitost, iskrenost, upanje. Skratka v Boga, ki se v posameznem verujočem še ni do kraja izrazil, razkril ali razodel. Ta kljub vsemu osebno zasidrana vera pa se odraža in prečiščuje v nenehnem prepojenem iskanju, ki prek razočaranj vodi k osmišljenemu bivanju in k preseganju tu-bit. Razočaranjem namreč sledijo trenutki svetlobe in zmag, ko Bog osebno nagovori človeka in s tako doživetim paradoksom ve-

re vodi k prepričanju, da obstaja, da je živ tudi v molku, v temi in človeški ne-veri.

Stegu je v osebnih stiskah, verskih in življenjskih razočaranjih, ki jih ni bilo malo, iskal odgovore tudi pri številnih mislecih 20. stoletja. Bili so si v sorodu, saj so se – kakor on – spraševali, kje je Bog, ki dopušča takšne preizkušnje in takšno zlo? Spraševali so se, kljub temu da je bilo zlasti v zadnjem stoletju očitno, da nič od preživete groze ni prihajalo iz Božjega, temveč le iz človeškega delovanja. Dovolj je pretehtati izme 20. stoletja: fašizem, stalinizem, hitlerizem in seveda komunizem, da nam to postane kristalno jasno.

Tako se današnji razmišljajoči človek in samosvoj vernik logično sprašuje tudi o skritem svetu smu tu in tam takšno stanje imeli celo za brezbožnost, pa je vendarle predvsem zavzeto, strastno, "preizkušeno" iskanje odgovorov na človeško hudobijo in Božji molk. Pri našem verskem iskanju odgovorov se navadno s tem nismo ukvarjali in smo konkretne rešitve prepuščali Božji volji. V Stegujevi poeziji pa je to vprašanje in to spraševanje zelo živo. In morda je tudi ta zavzetost odgovor, zakaj je bil tudi med verujočimi zamolčan pesnik.

Njegova zamolčanost pa opozarja tudi na dejstvo, da se je spremenila duhovna podoba slovenskega človeka. Biblično oznanilo o človekovi ustvarjenosti po Božji podobi in sličnosti je tako splahnelo, da pri marsikom ne vpliva več na porajanje vere v življenje, ki sega onkraj, in o Bogu, ki je z nami na tej in oni strani bivanjske črte.

To razmišljanje napeljuje k spoznanju, da je mogoče Stegujevo poezijo razumeti le v presejanju človekove tragične razpetosti med ničem in Vsemogočnim, med dvomom in vero. Brez zavesti o tej usodni razpetosti človeškega bitja in žitja pa ni mogoče razumeti religiozne lirike, kar Stegujeva poezija vsekakor je.

Ambrož Kodelja

Romanje sodelavcev Karitas na Češko Lepa doživetja dajejo pogum za delo

Francija, Italija, Poljska, Avstrija, Švica, Nemčija, Liechtenstein, Španija, Srbija, Madžarska so države, ki smo jih sodelavci Škofijske karitas Koper obiskali v preteklih osmih letih. Še vedno sledimo želji po spoznavanju prestolnic in romarskih središč Evrope. Že spomladi med sodelavci pripravimo anketo, da ugotovimo, kam bi to leto za štiri dni želeli skupaj romati, potem plačamo stroške romanja v

gustu naše romanje na Češko povezano s praznovanje 1150. obletnice prihoda slovanskih bratov Cirila in Metoda na Moravsko. Zato je bila naša prva postaja Velehrad, največje božjepotno središče Moravske. Tukaj smo se pri skupni sveti maši srečali tudi z romarji Radia Ognjišče.

Tokrat se nas je zbralo 110. Poleg ravnatelja ŠK Mateja Kobala so bili z nami še duhovniki:

datno duhovno dimenzijo. Vse svete maše so bile svečane, saj smo pod taktirko gospoda Hra-

menitostmi in že naslednji dan nas je pozdravila 'zlata' Praga. Karlov most, Astrološka ura, Hradčani, Praški grad, mogočne katedrale in čudovito obnovljene srednjeveške stavbe so en sam velik muzej bogate zgodovine Čehov in drugih narodov, ki so tu živeli.

Posebno doživetje je bilo srečanje s čudovitimi umetninami našega umetnika Plečnika. Maša v cerkvi Srca Jezusova, prav tako delo našega arhitekta in umetnika Plečnika, je bila vrhunec našega romanja. Vožnja, petje, molitev in prijateljsko druženje nas je povezovalo v eno veliko karitativno družino. Pri zadnji skupni sveti maši v Čeških Budejovicah smo ob zahvalni pesmi in 'Marija skoz življenje' vsi skupaj čutili, da nam je to romanje dalo moč in pogum za nadaljnje delo v Karitas.

Jožica Ličen

treh obrokih in končno prosimo TA Marco Polo, da poskrbi za varno vožnjo, primerno namestitev in kakovostno razlago na potovanju in pri ogledih. Letos je bilo zadnji teden v av-

tožje Ličen, Jožko Tomažič, Anton Požar, Bogdan Špacapan, Franc Raspor, Slavko Hrast, Cvetko Valič, Stanko Sivec in Franc Prelc, kar je nedvomno dalo našemu romanju še do-

sta in mogočno orgelsko spremljavo Uroša dokazali, da smo tudi sodelavci Karitas dobri pevci. Po Velehradu smo obiskali Brno s številnimi mestnimi zna-

POGOVOR Francesco Vitale, udeleženec Svetovnega dneva mladih v Riu

“Srečanje s papežem Frančiškom je pustilo v meni globok pečat”

Francesco je prvi izmed osmih otrok družine Vitale, ki živi na Ceglem pri Plešivem. Pred dobrim mesecem se je udeležil Svetovnega dneva mladih; izkušnja v njem očitno pustila globoko sled. Zahvaljujemo se mu, da je našim bralcem daroval tako dragoceno pričevanje.

Izkušnja letošnjega Svetovnega dneva mladih zate ni bila nova ... Kdaj si že bil na podobnem srečanju in kaj ti je od njega najbolj ostalo?

Imel sem priložnost udeležiti se prejšnjega Svetovnega dneva mladih v Madridu s papežem Benediktom. Bila je res zelo lepa izkušnja in prvič v svojem življenju sem imel možnost se soočiti z večmilijonsko množico. Bilo je res vznemirljivo. Najbolj pa mi je bilo všeč srečanje s papežem. Žal sem bil predaleč od odra, da bi ga videl, toda čutil sem, tako kot vsi ostali mladi, kako nam je blizu. Najbolj sem čutil

letom spraševati: Kakšen smisel ima moje življenje? Zakaj me je Bog ustvaril in kaj želi od mene? Pričakoval sem, da mi bo Bog spregovoril in da mi bo pokazal pot, za katero me pripravlja.

Za to srečanje pa sem se moral preizkusiti tudi z denarjem, saj je potovanje stalo veliko več kot prejšnje v Madridu. Tudi

“Poklicani smo biti polje setve, Kristusovi atleti, graditelji lepše Cerkve in boljšega sveta”.

tokrat me je Bog presenetil, na koliko različnih načinov mi je On prišel naproti in naredil je vse, da bi lahko šel. Tako sem se odpravil v Brazilijo z veliko željo v sebi, da bi me Bog

še drugih dvanajst fantov. Vsakdo bi mislil, da imajo veliko hišo, vendar verjemite mi: nisem videl še tako skromne hiše. Vsi skupaj smo imeli le eno stranišče in si lahko mislite, kakšna je bila vrsta. V petih dneh, ki smo jih preživeli v Curitiba, smo si ogledali muzej Oscarja Niemerja, botanični vrt in zoološki vrt, pa še eno največjih tržnih središč Južne Amerike. Največje doživetje pa je bilo oznanjevanje po ulicah. Eden izmed glavnih ciljev Neokatehizacijskega, predvsem tistih najbolj sekulariziranih območij sveta. Tako smo tudi mi izkoristili to romanje, da smo po cestah oznanjali Božjo ljubezen. Hodili smo po glavnih ulicah in trgih s kitarami in bobni. Nekateri so peli in plesali v krogu, drugi pa so v dvojicah šli do ljudi, ki so jih srečevali, in se pogovarjali z njimi. To je bilo vsem znamenje, da je Cerkve živa in da je potrebna neka prenova. Veliko ljudi nas je zavrnilo, mnogo pa je bilo takih, ki so nas pazljivo poslušali. Tudi sam sem doživel izkušnjo srečanja s Kristusom, kljub težavam v sporazumevanju in nepoznavanju portugalsčine smo oznanjali v italijanskem, angleškem in španskem jeziku. Oznanjevanje Vesele novice je potekalo tudi v vseh drugih mestnih središčih, v ka-

ter številne druge arhitektonske in naravne znamenitosti.

Odmevnih srečanj s svetim očetom v Riu je bilo več (Marijino svetišče Aparecida, favelas, bolnišnica sv. Frančiška, rožni venec, bdenje, slovesna maša na plaži Copacabana itd.). katerih si se udeležil ti? Udeležil sem se bdenja na plaži in sklepne svete maše s papežem.

Kaj se ti je najbolj vtisnilo v spomin in je bilo za tvojo osebnostno rast najpomembnejše? Romanje in srečanje s papežem Frančiškom sta pustila v meni globok pečat. Papež je govoril z mladimi z izredno

“Romanje se ni končalo, ampak se nadaljuje. Vse življenje je neko romanje, romanje proti končnemu cilju, ki je večno kraljestvo”.

preprostostjo, vendar so se njegove besede globoko zakoreninile v nas. Najbolj so me prevzele besede med sobotnim bdenjem, ko je rekel, da smo mladi polje vere, polje, kjer je Bog sejalec in položi seme v naše življenje. Poklicani smo biti polje setve, Kristusovi atleti, graditelji lepše Cerkve in boljšega sveta. Vrh vsega pa je bil stavek nedeljske pridige:

terih smo se ustavili. Ker smo imeli na razpolago več časa, smo si lahko ogledali tudi nekatere turistične zanimivosti. Obiskali smo zna-

menite slapove Iguazu, tako z brazilске kot z argentinske strani; prepotovali smo pokrajino Parana' in Mato Grosso ter se udeležili safarija po brazilskih fazedah. Ogledali smo si tamkajšnje živali: capibare, številne ptice in papige; lovili smo piranhe in jih dajali krokodilom, ki so plavali okrog našega čolna. Pred papeževim srečanjem smo imeli priložnost si ogledati celotno mesto Rio: plaže, goro Corcovado s kipom Kristusa Odrešeni-

“Pojdite brez strahu in služite”. S temi besedami me Gospod nagovarja, da se mu prepustim in izročim svoje življenje v njegove roke. On je namreč tisti, ki ima moč spremeniti moje življenje in dati poln smisel moji eksistenci. Papež Frančišek je nas, mlade, pozval, naj hrepenimo po velikih idealih. Kdor je v Kristusu, je novo stvarjenje in je poklican k temu, da ima nov odnos z Bogom, in sicer kot božji sin. Izredno lepo je bilo srečanje z

ustanoviteljem Neokatehumenske poti, Kikom Argüelom. Na vsakem SDM se dan po sklepni maši s papežem nadaljuje s posebnim srečanjem za odkrivanje duhovnega poklica (t. i. “Incontro vocazionale”), ki ga vodi ustanovitelj skupaj s številnimi škofi in kardinali. Srečanje je bilo v Riocentru in prisotnih je bilo okrog 100.000 mladih iz vseh neokatehumenskih skupnosti sveta. Po številnih pozdravih in govori nam je Kiko oznanil kerygmo oz. veselo novico, novico rešitve in upanja. Povabil je mlade, naj se prepustijo Bogu in naj odgovorijo na Božji klic. Na tem srečanju sem res videl uresničitev tistega, kar pravi prerok Izaija: “Zbral bom vse narode in jezike. Prišli bodo in videli moje veličastvo; oznanjali bodo moje veličastvo med narodi” (prav to, kar smo delali po ulicah in trgih). Kakor je svoje učence poslal k narodom, tako je tudi nas in obljubil nam je, da bo z nami vse dni do konca sveta. Žetev je velika, delavcev pa malo. Bog nas pošilja kakor ovce med volkove. Bog me vabi k odločitvi, naj tvegam, kajti trud bo poplačan z večnim življenjem. Moram pa se zavedati, da sem jaz le človek, s svojimi slabostmi; vendar prav v tej svoji šibkosti imam zaklad, ki je Jezus Kristus. Vsa moč in ljubezen prihajata iz Boga in ne iz mene. Kakor pravi sv. Pavel: “Na svojem telesu vedno okrog nosimo Jezusovo umiranje, da se tudi Jezusovo življenje razodene na našem umrljivem mesu”... Jaz sem le orodje v njegovih rokah, preko katerega Bog deluje, da se razodene oddaljenim.

Romanje se ni končalo, ampak se nadaljuje. Vse življenje je romanje, romanje proti končnemu cilju, ki je večno kraljestvo.

Kako si se počutil sredi milijonske množice?

Sredi večmilijonske množice sem se res počutil majhnega. Težko je bilo slediti moji skupini, tako da smo se morali držati kar za roko. Kljub vsemu pa se mi je posrečilo, da sem videl dvakrat papeža zelo blizu. Bilo je res nekaj neponovljivega. Navezal sem močne stike z mladimi iz svoje skupine, najbolj pa sem bil vesel, ker sem spoznal nove brazilске vrstnike; medtem ko smo potovali po Braziliji, sem spoznal veliko

družin in mladih, ki so me sprejeli na svoj dom in skrbeli zame, kot bi bil njihov sin. Mladina je tam zelo živahna in družabna; ne glede na jezik smo se zelo dobro razumeli. Imel sem priložnost osebno spoznati nekatere italijanske priseljence, ki so mi v mešanci veneta in brazilске portugalsčine pripovedovali svoje izkušnje in spomine iz otroških let.

Se nameravaš udeležiti tudi naslednjega Svetovnega dneva mladih?

Zelo bi si želel udeležiti se tudi prihodnjega SDM v Krakovu leta 2016. Dati pa moram priložnost tudi drugim bratom in sestram, da spoznajo to srečanje mladih. Upam, da jih bo obogatilo, tako, kakor je mene.

Želel sem dodati še nekaj, kar me je zelo prizadelo, ko sem

“Sredi večmilijonske množice sem se res počutil majhnega”.

bil v Braziliji: trpljenje. Ko sem govoril z ljudmi po ulicah, sem spoznal, kako veliko jih notranje trpi. Govorili smo z narkomani, ljudmi, ki so v otroštvu doživeli posilstva, z ločenimi pari... Ogromno je bilo klošarjev, prostitutk in transseksualcev po cestah, na tleh. Vsem tem smo oznanjali Božjo ljubezen in to, da jih Bog želi odrešiti smrti, ki ima oblast nad njimi. Veliko od teh se nam je smežalo, nekateri pa so pazljivo poslušali, veiko je bilo ljudi, ki so jokali pred nami... Vendar to ni samo v Braziliji, ampak po vsem svetu. In v takem svetu ima kristjan dolžnost, da oznanja, da je Kristus vstal od mrtvih za vsakega izmed nas.

Soočil sem se tudi s fizičnim trpljenjem. S svojo skupino sem obiskal vas gobavcev Saõ Julião v Campu Grande. Živa priča te boleznin in trpljenja je bil 108-letni gobavec. Sestra misionarka, ki neguje te bolnike, nam je povedala, da vse doživlja kot dar in ne kot breme. Presenetilo me je, kako ta ženska veselo služi umirajočim in vsak dan blagoslavljal Boga za ta dar. Kdor sprejme trpljenje, doživi notranjo zmago.

Danielj D.

njegovo bližino, ko je razsajala na polju Quatro vientos močna burja, ki je razgrnila bližnje šotore. Kljub temu smo vsi ostali skupaj, enotni v Gospodu. To je bilo res veliko znamenje za cel svet. Mladina, ki kljubuje vetru, zato ker je Bog z njo in jo vodi skozi nevihto. Vsi z enim in istim ciljem: slediti Gospodu. Tisto srečanje s Kristusom je bilo zame začetek neke poti, na kateri sem bil poklican biti kristjan in Kristusov pričevalec. Romanje mi je zelo pomagalo v odnosih z ljudmi, s samim sabo in z Bogom. Pripomoglo je k temu, da sem si začel postavljati bistvena življenjska vprašanja: Kdo sem? Kam grem? Zakaj živim? Kakšen smisel ima moje življenje in kako vem, da me Bog ljubi? Potovanje je bilo kar drago, predvsem za desetčlansko družino, v kateri dela samo oče. Toda kljub temu mi je bila teža previdnost pomagala, da sem se lahko udeležil srečanja.

Pa preidimo k letošnjemu dogodku: koliko časa si bil v Braziliji? S kom si šel? Kakšen je bil program prvih dni?

Na ta SDM sem se odpravil z veselim srcem, vedoč, da me bo Gospod še enkrat presenetil. Težko sem čakal na to srečanje, ker sem se začel med

Ob trpko bolečem slovesu Živi v spomin

So trenutki, ko prsti na tipkovnici ne tečejo. So trenutki, ko besede ne najdejo poti iz ust. So trenutki, ko prevlada tišina. Človeške besede so odveč. Ostaja samo še vprašanje. Zakaj? Tisto vprašanje, ki je morda med vsemi še najbolj človeško, a ki včasih ne najde odgovora. Preveliko je, pretežno in človeku nedoumljivo. Človeka to vprašanje včasih presega. Slovo od Žive, ki je pretreslo v prvi vrsti družino, a tudi našo celotno skupnost, je močno povezano s tem nedoumljivim zakaj, ki je prejšnjo soboto lebdela nad števerjanskim pokopališčem, ko se je izpel še zadnji odmev Pesni slovesa.

Živahna in nasmejana Živa je tisto sedemnajstletno dekle, ki jo vsi hranimo v spominu in v srcu. Za sošolce, s katerimi je skupaj trgala hlače v šolskih klopeh, je bila vir prijetne družbe in hkrati tisto varno zatočišče in pomoč, ko je bila domača ali šolska naloga pretežka. Seveda, šlo je za tako vrsto pomoči, da profesorji tega niso opazili. Kot seveda pritiče nepisanim pravilom vzajemne pomoči med "sotrpini" v šolskih klopeh. Za prijatelje, s katerimi je delila pustolovščine na skavtskih taborih, prenočevanjih in sestankih, je bila energična in zagnana: tako so jo, kot Energično pumo, "krstili" pred leti na njenem prvem taboru izvidnikov in vodnic. In bila je odločna, tako se je spominjajo tudi njeni

celotno skupino". In to v tistih trenutkih, ko se je kazala največja potreba: ko je bilo treba pohiteti, da ne bi prišlo do neljubih zamud pri spoštovanju "strogih" skavtskih urnikov, ob kakem težjem vzponu, ki je bil naporen, predvsem za mlajše članice voda, ali ob trenutkih občasnih napetosti, ki vselej privrejo na plan. Takrat sta na dan prišli Živina odločnost in pozitivna naravnost. Znala se je postaviti v vl-

ogo tistega, ki je našel prijetno besedo in je skupino bodril. Tiste trenutke je znala Živa razbremeniti in znala je pomagati skupini, da prebrodi trenutne težave. Prislughnila je in v pogovoru pokazala občutljivost.

Vseskozi pa sta bili tu še tista odločnost in trmoglavost, ki sta jo spremljali na vsakem koraku in v vsaki dejavnosti. Ko so se Živi zaiskrile oči ob novem izzivu, je bilo pač jasno, da bo ta izziv "padel".

In to na vseh področjih, ne samo na šolskem ali skavtskem. Tukaj je na primer še glasba: Živa izhaja iz družine, ki ji je bila glasba pisana v genih in ki je glasbi na Goriškem veliko dala. To družinsko naravnost je tudi sama dokazovala s študijem trobente. Nedavno je uspešno opravila zahteven izpit na tržaškem konservatoriju. Opravila ga je z odliko, seveda. Pred komisijo je, tako smo lahko slišali, nastopila brez strahu in samozavesti. In ni kaj... rezultat je bil vsem na očeh. Pa še dve Živini lastnosti: radovednost in vedoželjnost. Tudi ta lastnost je,

upal bi si trditi, podedovana in lastna celotni Živini družini. Spominjam se Žive iz otroških let na enem od taborov volčičev in volkuljic. Z otroki je med kosilom tekel pogovor o risankah in drugih televizijskih oddajah, pa so, v pravem navalu otroških komentarjev o priljubljeni temi, iz Živinih ust prišlo zelo preproste in enostavne besede, ki bi jih želel slišati ne samo vsak osnovnošolski učitelj, ampak tudi višješolski ali celo univerzitetni profesor: "Rada berem knjige" (draga Živa, citat morda ni dobeseden, smisel tvoje takratne pripombe je bil vsekakor ta). Seveda, pri taki otroški modrosti so vsi komentarji odveč!

Vprašanje "zakaj" danes še vedno lebdi v zraku, a gre za vprašanje, ki v tem primeru presega človeka. Človeški pa so spomini, ki ohranjajo Živo v naših srcih. Ne gre za tolažbo, ne gre za iskanje odgovorov, ki jih ni. Gre pa za (prijeten) občutek, ki ga prinaša poznanstvo bližnjega. In ta občutek je v vseh, ki so te poznali, Živa: najprej v tvojih najbližjih, ki so s tabo delili dnevno rutino, a tudi v tistih, s katerimi si se srečevala le občasno. Naj bo torej spomin nate žarek topline ob slovesu. Bog ti daj večni mir in pokoj, Živa! Martinu, Manueli, Aljažu, Veroniki in Mojci pa ljubeč objem.

AC

Zmagovita DVS Bodeča neža na tekmovanju v Arezzu

Veliko zadoščenje po vloženem trudu

Irski zbor New Dublin Voices je osvojil Grand Prix na tekmovanju Polifonico v Arezzu in se bo marca udeležil Evropskega GP v Debrecenu na Madžarskem. Do zadnje note se je zbor pomeril z bojevitimi tekmovalci, kot sta Collegium Cantorum Yokohama, ki ga vodi priznani Ko Matsushita, in Vocalia Taldea, ki poje pod vodstvom uveljavljene baskovske zborovodje Basilia Astuleza. Čast "pogumnega"

nam je žirija podelila 180 točk!

Ste pričakovale zmago?

Žal mi je bilo, da je bilo letos malo prijavljenih zborov in poleg tega nisem poslušala drugih nastopov, ker smo medtem vadile za naslednjo kategorijo. Zato si nisem predstavljala, da bomo zmagale. Vedela sem samo, da smo se na nastopih odrezale po svojih pričakovanjih in smo bile zaradi tega zadovoljne.

Prijavile ste se tudi za katego-

likšni meri vključiti take, ki jih je zbor že večkrat izvajal... Posvetovala sem se z zborovodji, ki so vajeni tekmovalnih odrov. Pozno romantiko smo predstavile tako na državnem kot na mednarodnem tekmovanju, in sicer s skladbami Lajovica, ker se mi je zdelo izvirno in pomenljivo predstavljati slovensko literaturo, ki sta jo v naših programih zastopala tudi Lebič in Čopi z visokim umetniškim nivojem svojih stvaritev. Poulenc je predstavljala naš mednarodni razgled, Bonato pa pogled v italijansko literaturo. Skladatelja sem spoznala lani v Turinu, kjer smo z italijanskim mladinskim zborom izvedli eno od njegovih skladb. Njegova govorica me je navdušila,

Foto Tavanti

pomerjenja v taki pevski areni je doletela tudi dekleško pevsko skupino Bodeča neža, ki je naredila zelo dober vtis na žirijo in publiko z natančno dodelanimi nastopi v kategorijah z renesančno, sodobno in ljudsko glasbo ter za enake glasove. Že sama udeležba na zgodovinskem mednarodnem zborovskem tekmovanju v Arezzu (o kateri odloča predselekcija) predstavlja pohvalno priznanje, mlade pevke z Vrha Sv. Mihaela pa so si priborile še bolj konkretno zadoščenje, in sicer prvo nagrado na državnem tekmovanju. Zborovodkinja Mateja Černic je tokrat postavila sebe in pevke pred nov izziv, ki pečati umetniški razvoj skupine.

Na državnem področju smo se že preizkusile v Mariboru in v Vittoriju Venetu, kjer smo nastopile v kategoriji mladinskih zborov. Udeležba na tekmovanju v Arezzu pa je bila posebna izkušnja, ker smo se prijavile na državno in mednarodno tekmovanje v kategoriji odraslih zborov. Zato sem bila še bolj zadovoljna zaradi rezultata, ko so mi povedali, da

Foto Tavanti

rijo renesančne glasbe v mednarodni kompeticiji.

Renesančni in sodobni program sta najbolj primerna zaradi specifične naše dekleške vokalnosti, ki ne premore velikega zvoka. Renesancijska glasba je trd oreh, ki zahteva temeljito pripravo, zato smo se posebno poglobile v to področje, osebno tudi s pomočjo raznih slovenskih in italijanskih strokovnjakov. Zame in za skupino je bila priprava zanimiva formativna izkušnja: iskale smo prožen, čist in komunikativen zvok in mislim, da je bila naša interpretacija korektna.

Izbira programov je na tekmovanjih bistveni adut: publiko je na poseben način navdušila naša sugestivna izvedba skladbe Giovannija Bonata.

Odkar smo se prijavile na tekmovanje, sem se spraševala, katere naj bi bile pravilne skladbe, v ko-

la, zato sem se pozanimala za skladbo za ženski zbor. Delo Draja Brauna je napisal za Ensemble La Rose, Bodeča neža pa jo je prvič izvedla pod vodstvom Mirke Ferlana, ki me je nadomestil v času moje študijske odsotnosti. On se je z zborom prebil skozi zahteve te skladbe in jaz sem dejansko prevzela že osvojen skladbo. "Dramaturško" obarvano izvedbo narekuje sama vsebina, saj gre za sprevid treh žalujočih žensk do Jezusovega groba.

Pevke so se zdele zelo motivirane, zrele v pristopu k nastopu pred publiko in žirijo: kakšno delo je za tem rezultatom?

Pevke Bodeče neža imajo zelo odgovoren odnos do nastopa. V našem delu sledimo jasno določenim pravilom in vsaka pevka točno pozna svojo nalogo pri doseganju skupnega cilja. Skušamo biti pozorne na vsak detalj, da bi tudi izgled skupine bil čim bolj profesionalen. Zahtevalo sem tudi, da se naučijo program na pamet, kar je zahtevalo nekaj dodatnega truda tudi izven rednih vaj. Vse to pa se je očitno obrestovalo. **ROP**

Poletno središče Štandrež 2013

Prijetno počitnikovanje v domačem okolju

T dni odmeva na dvorišču ob župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu vesel živžav. Od ponedeljka, 19. avgusta 2013, prav tu poteka namreč Poletno središče Štandrež 2013, počitniški oddih za otroke od šestega leta dalje, ki ga pripravlja štandreška župnija sv. Andreja apostola v sodelovanju z vaškimi kulturnimi in športnimi društvi in ob pomoči Fundacije Goriške hranilnice. Letošnji obiskovalci - prejšnji teden jih je bilo štirindvajset - prihajajo v središče ob 8.00, odhajajo pa ob 13. uri. Po že ustaljeni navadi so razdeljeni v dve skupini, 1. in 2. razred, 4., 5. r. osnovne šole in srednješolci - teh je sicer prav malo -. Otroci so v glavnem iz domače vasi, saj obiskujejo štandreško osnovno šolo F. Erjavca, nekaj jih je tudi iz sosednjih krajev; eden je Italijan in hodi v italijansko šolo. Vsak dan se otroci zbirajo v spodnjih prostorih

župnijskega doma A. Gregorčič in pišejo vaje, ki so jim jih učiteljice dale za počitniške dni, da ne bi pozabili, kar so se naučili med šolskim letom; najmlajši pa se igrave spogledujejo s črkami in števili, da bo prestop šolskega praga ob začetku šolskega leta manj "strašljiv". Ker je g. župnik in dekan Karel Bolčina kar precej zaposlen, je prepustil vodstvo in koordinatorsko delo mladi Greti Zavadlav, ki ima že nekajletne izkušnje v tej zadolženosti. Pri tem ji pomagajo animatorji in njihovi mlajši pomočniki, ki jih je kar precej in se vrstijo po skupinah. Naj poimensko zabeležimo vse te mlade fante in dekleta, ki žrtvujejo svoje počitniške dni v prid skupnosti, s tem da zrelo in odgovorno spremljajo dejavnosti središča, ki letos potekajo ob figuri legendarnega junaka Robina Hooda. Mladi, ki se ukvarjajo z otroki, so: Valentina Cijan, Eva Lutman, Alessia Peres-

sini, Martina Dellisanti, Alessandro Toso, Ruben Sclauzero, Michela Manfreda, Manuel Manfreda, Thomas Tabai, Adam Nanut, Juri Faggiani in Enrico Schinariol. Vsi nosijo enake majice: fukcija barve dekleta, fantje pa svetlo modre. Po opravljenih "šolskih dolžnostih" - tudi letos najmlajši pridno opravljajo v mapice opravljene naloge - veselo privrejo iz spodnje dvorane in

pomalcajo na dvorišču, kjer jih nato čakajo skupinske igre ali pa raznovrstne delavnice. Do sedaj so že imeli likovno delavnico, pri kateri so izdelali prav lepe "bridke sabljice" iz papirjevine, z gospema Joano in Anico so se pa poslužili kuhinje v župnijskem parku, ki je še posebno aktivna za Praznik špargljev, in v njej pripravili pizze in spekli piškote. Te dni so izdelovali raz-

ne predmete iz slanega testa. Bili so tudi že na nogometnem igrišču Juventine in tam se sli nogaletarje. Tudi društvo Mak so že obiskali, da bi lahko balinali. Člani kajakaškega društva Šilec, v prvi vrsti Robert Makuc, so jih peljali na Sočo, da bi občutili vznemirljivost spusta po Soči. Prejšnji teden so se odpeljali tudi na Goriški grad in se sprehodili po notranjih grajskih prostorih.

Prejšnji četrtek so si v središču ogledali film o Robinu Hoodu. Marjan Breščak, dolgoletni predsednik rajonskega sveta Štandrež, jim priskoči večkrat na pomoč v vlogi Soferja. Obiskovalci središča so najbolj veseli, ko lahko brcajo žogo na igrišču pri dvorani, ki pa je v obupnem stanju: asfalt je zelo "luknjast" in bi potreboval temeljite obnove, tudi za večjo varnost otrok. Animatorji si želijo, da bi to delo pristojni opravili čim prej. Letos nimajo v načrtih daljših izletov. Morda pa bodo te dni odšli na jahanje v bližnjo Remudo. Med prvimi dnevi središča so obredili štandreško vas in šli preverjat, koliko živali je v njej. Sproščujoči dnevi v središču, ki se bodo končali 6. septembra 2013, potekajo v živahnem razpoloženju in prijateljskem druženju, kot je potrdil Pietro, skorajšnji drugošolček, ki je dejal, da so animatorji pridni. Mi bi dodali, da so zreli, vestni in prizadevni pri vodenju teh počitniških uric; nam posredovali vse informacije. Hvala lepa! Otroci, uživajte svobodo zadnjih brezskrbnih dni!

POGOVOR Alessandra Schettino, ravnateljica SCGV Emil Komel

Začetek novega šolskega leta z novimi načrti in novim zagonom

Na Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel se življenje nikdar ne ustavi. Tako je bilo med poletjem in se že napoveduje tudi pestra jesen. O dosežkih zadnjih mesecev in načrtih za naslednje je na naša vprašanja prijazno odgovorila ravnateljica šole Alessandra Schettino.

Pred nami je novo šolsko leto. Kako stopate vanj?

V mesecu avgustu smo se dva tedna ustavili za dopust, drugače pa so bili naši učenci zelo dejavni tudi v vročih poletnih dneh. Na šoli potekajo vpisi za novo šolsko leto, ki se bo začelo sredi septembra. Nudimo študij klasičnih in modernih, elektronskih instrumentov po programih italijanskih konservatorijev, in sicer predakademske tečaje, s katerimi se gojenci lahko pripravijo na dopolnitev študija na tržaškem ali videmskem konservatoriju na podlagi konvencij, ki smo jih podpisali z obema glasbenima ustanovama. Otroke pripravljamo tudi po slovenskih učnih programih, tako da lahko opravljajo izpite nižje stopnje na državnih glasbenih šolah v Sloveniji. Med stranskimi predmeti imamo tudi balet in sodobni ples, zborovsko dejavnost, med aktivnostmi tudi orkestralno igro, in to tako za malčke kot za odrasle. Najbolj perspektivne gojence skušamo usmerjati v orkester Arsateliera Silvan Kerševan. Tudi v podružnicah imamo otroške zборе, ki pomenijo pomemben prvi korak v svet glasbe. Skušali bomo imeti tudi predšolsko glasbeno vzgojo, ki je v Gorici že utečena učna snov z dobro osnovo. Skušali jo bomo uvesti tudi v podružnicah za otroke od tretjega oz. četrtega leta dalje. Lansko šolsko leto smo sklenili z zelo dobrimi rezultati, zato začnemo letošnje z novim zagonom. Uspehi kažejo na to, da naši profesorji očitno zelo dobro

delajo. Na poseben način nas je pohvalil videmski konservatorij, ker so se naši učenci predstavili kot edini v goriški pokrajini za določene predmete in tudi prejeli odlične ocene; to je za nas zelo spodbudno. Podobno velja za tržaški konservatorij, kar se tiče t. i. novih predmetov, saj so naši dijaki prejeli desetice s pohvalami.

Kateri so ti "novi predmeti"?

To je npr. glasbena informatika. Poučuje jo Francesco Gavosto, naš profesor, ki je februarja diplomiral iz elektronske glasbe. Letos so že na razpolago neki programi te glasbe, pripravljeni tudi za predakademske izpite. Ta zvrst je glasba današnjega časa, tudi zanjo je potrebna primerna podlaga.

Kaj pa v Sloveniji?

Na slovenskih glasbenih šolah je v zadnjem času opravilo izpite kar nekaj otrok; med temi jih je 37 opravilo izpit iz nauka o glasbi, klarnet, 6 kitaristov, 11 klavirjev, en solopevec, 3 violinisti in en čelist.

Teorijo so naši gojenci - edini z najvišjimi ocenami - opravili v Gorici s komisarjem z videmskega konservatorija. Naš gojenec, violinist Aleš Lavrenčič, je tudi odlično opravil vstopni izpit za akademski trienij konservatorija Tomadini. Prvič "izpustimo" našega odličnjaka, da stopi na konservatorij in tako pride do diplome.

Z lepimi uspehi so se nekateri gojenci izkazali na raznih tekmovanjih tako na regionalni kot na mednarodni ravni. Omenimo vsaj Giuseppeja Guarrero, ki je v drugi polovici avgusta nastopil v finalnem delu mednarodnega pianističnega tekmovanja Busoni v Bocnu.

Lepo je videti mlade, ki pri nas opravijo del svoje glasbene poti,

potem pa morajo "zleteti", da naredijo korak naprej. Prepričana sem, da se bodo vedno radi vračali na šolo Komel, morda samo za pozdrav. Kdo ve, mogoče se bodo v prihodnje vrnili k

Foto DPD

nam kot dobri pedagogi ali za kak koncert.

Kako je z vpisi v novo leto?

Vpisovanje smo začeli pred dobrima dvema tednoma. S številkami smo zadovoljni, saj je vpis potrdila že več kot polovica lanskih gojencev. Poleg tega prihajajo še novi otroci. Predvidevamo, da jih bo skupno približno kot lani.

Kakšno pa je finančno stanje?

V tem letu smo kljub krizi malce zadihali. Lani namreč nismo vedeli, kdaj bodo prispevki sploh prišli in v kolikšni meri. Letos smo nekaj že dobili, vsaj lahko nadaljujemo z delovanjem brez prevelikih skrbi, žal pa si ne moremo privoščiti daljnoročnih načrtov. Za prihodnost moramo biti zelo previdni. Mnogi nam pošiljajo curricula vitae, iščejo službo pri nas; rade volje bi jih sprejeli, pa za res ne da. Slovenske ustanove so po svoje morda privilegirane, saj

tako ali drugače vsaj nekaj dobivajo; drugim podobnim, tudi pomembnim ustanovam gre slabše, marsikatero so že zaprle. Zato mislim, da bi si morali v naši manjšinski skupnosti bolj pomagati med sabo. Morda res ne bi bilo slabo, ko bi pristojni na pravičnejši način prehteli oz. spremenili kriterije za porazdelitev sredstev; morda na podlagi števila gojencev, zaposlenih in - zakaj ne - rezultatov.

Bo letos še kakšna novost?

V sodelovanju z nekaterimi partnerji smo se prijavi na evropski projekt, usmerjen k promociji mladine in območja prek realizacije različnih glasbeno-kulturnih dogodkov; v načrtu imamo že veliko presenečenj in idej, od katerih veliko pričakujemo.

Pomemben dogodek v šolskem letu 2013/14 bo gotovo 60-letnica šole...

Zametki naše glasbene šole sicer segajo v začetek 20. stoletja; razvila pa se je neposredno iz orglarske šole, ki je bila ustanovljena leta 1953 in je zažvela na Placuti. V novembru bomo pripravili posebno akademijo in nekaj koncertov, ob tem pa tudi izdali priložnostno knjižico o delovanju v zadnjih desetih letih. Proforski kader in upravni odbor že nekaj mesecev zbirata material, delo smo si kar dobro porazdelili.

Šola Komel ima lepo število gojencev in s svojim kakovostnim delovanjem prav posebno težo v našem prostoru. Šestdeset let delovanja ni malo! Zavedam se, da bo malo "čudno", ker ni ravnateljica Kerševan in sem ravnateljica jaz ... Zato se zahvaljujem zlasti starejšim odbornikom in sodelavcem, saj očitno vsi skupaj stopamo v novo fazo. Sicer pa bodo imeli na akademiji glavno vlogo naši gojenci. Zanje idej ne manjka, programov za koncerte še manj!

Danijel D.

Obvestila

Župnija Štandrež sporoča, da bo v soboto, 7. septembra, od 19. do 24. ure cerkev v Štandrežu odprta. Vsi, ki se bodo želeli udeležiti molitve za mir v duhovni povezanosti s papežem Franciškom, bodo to lahko storili. **Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica** razpisuje ob 40. obletnici ustanovitve skladateljski natečaj za slovensko peto mašo. Vpis na natečaj je brezplačen. Info o pravilniku in prijavi: corli01@gorica191. it ali na telefonski številki 0481 31817 v jutranjih urah.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja z agencijo Avrigo v soboto, 21. septembra, enodnevni izlet samo z enim avtobusom v Celje in Olimje. Udeleženci bodo spoznali zgodovino in zanimivosti Celja ter posebnosti Olimja in okolice. Informacije in prijave sprejemajo po tel.: 0481 20801 (Sonja K.), 0481 884156 (Andrej F.), 3471042156 (Rozina F.).

Romanje v Medjugorje od 4. do vključno 7. oktobra letos. Potovanje z udobnim avtobusom, udeležba pri bogoslužjih. Za slovenske in italijanske potnike zadostuje veljavna osebna izkaznica. Vpis pri g. Darkotu za Goriško, tel. 0481 32121 in 3703201305, pri g. Jožetu Markuži za Tržaško, tel. 040 229166, in pri gospe Ani za Slovenijo, tel. 00386 5 3022503.

Poštena gospa nudi oskrbo starejših ljudi v obliki izmenjave. Več informacij na tel. št.: 003865 2386744.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. 00386 30 325 558)

Nudim pomoč pri likanju in čiščenju v gospodinjstvu. Tel. 00386 40606915.

Po potrebi čistim in likam. Sem poštna in natančna. Tel. 00386 70777512

Darovi

Za Sklad Silvan Kerševan: v spomin na Vido Rijavec darujejo Nežka Černigoj vd. Kerševani 50, Mirka in Andrej 200 evrov.

V spomin na drago teto Vido Rijavec vd. Čuk darujeta Mirka in Andrej 100 evrov za Zavod Svete Družine.

Za Novi glas: Milena Radetič 96 evrov.

Cestitke

Na svet je prišel Peter, mali korenjak, mamici Andrejki je prvi

nasmešek podaril, da bi postal kot očka Martin pravi junak, bratec Ivan se je trenutka zelo veselil! Vsi svojci in domači mladi družini čestitamo, malčku pa želimo, da bi postal velik in krepak!

Dekliška vokalna skupina Bodeča neža z Vrha Sv. Mihaela je na prestižnem državnem zborovskem tekmovanju "Guido d'Arezzo" prejela prvo nagrado. Skupini in zborovodkinji Mateji Černič čestita Zveza slovenske katoliške prosvete.

Družini Andrejke Hlede in Martina Drufovka se je pridružil mali Peter. Iz srca jim čestita in želi obilo lepega društvo F. B. Sedej iz Števerjana.

Mamico Andrejko, tatiča Martina in brata Ivana je osrečil novorojenček Peter. Staršem iskreno čestitamo, bodočega glasbenika pa se veselimo vsi Komelovci.

Sozajlje

Naše življenje je v Božjih rokah... (S. Gregorčič) Ob odhodu **drage Žive** izrekamo globoko sozajlje celi družini. Vsi na šoli Komel **Predraga Manuela in Martin!** Ob tej tako težki preizkušnji smo vama in otrokom vsi ob strani in vam izrekamo najgloblje sozajlje. Učenci, starši, učno in neučno osebje OŠ Frana Erjavca iz Štandreža

"Vse, kar je zajeto v ljubezen, ne umrje, ampak ostane za večno življenje"

Draga Živa, ostala boš sonček v naših srcih! Skupnost družin Sončnica izreka iskreno sozajlje Manueli, Martinu, Aljažu, Veroniki in Mojci ter drugim sorodnikom.

Ob boleči izgubi Žive Srebrnič izrekajo Manueli, Martinu, Aljažu, Veroniki in Mojci ter ostalim sorodnikom iskreno in občuteno krščansko sozajlje člani društva F. B. Sedej iz Števerjana.

Ob tej tako bridki bolečini, ki je ne morejo ublažiti še tako tolažilne besede, izražajo občuteno sozajlje Martinu Srebrniču in svojem člani Moškega pevskega zbora Mirko Filej z dirigentom Zdravkom Klanjščkom.

Ob izgubi dragega nonota Milčeta izrekajo Martini in družini iskreno sozajlje prijatelji iz Štandreža.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 6.9.2013 do 12.9.2013)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it.

Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored: **Petek, 6. septembra** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 8. septembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju. **Ponedeljek, 9. septembra** (v studiu Andrej Baucon): V poletje s polkami, valčki in turbo dance glasbo - Zanimivosti iz naših krajev - Humor.

Torek, 10. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 11. septembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Planinska kavka - Izbor melodij.

Cetrtek, 12. septembra (v studiu Andrej Baucon): Poletna lahka glasba: hiti iz 80. in 90. let ter današnjega časa - Zanimivosti iz življenja slavnih v filmskem in glasbenem svetu - Humor.

"6 za eno... razstavo" v KC Lojze Bratuž

Prijetno srečanje fotografov

Prvo razstavo v novi sezoni Kulturnega centra Lojze Bratuž so odprli v soboto, 31. avgusta, proti večeru. Šlo je za petnajsto izvedbo tradicionalnega srečanja fotografov iz goriške pokrajine z naslovom **6 za eno... razstavo**, letos posvečeno takim in drugačnim kontaminacijam.

Po uvodnih besedah predsednice Centra Franke Žgavec, ki je med drugim pozdravila prisotno prefektinjo Mario Augusto Marroso in pokrajinskega odbornika za kulturo Federica Portellija, je Giovanni Viola v imenu Koordinacijskega odbora Združenja fotoklubov goriške

pokrajine s ponosom dejal, da omenjena koordinacija odlično deluje in je baje tudi edina taka stvarnost v Italiji. Krožki zgle-

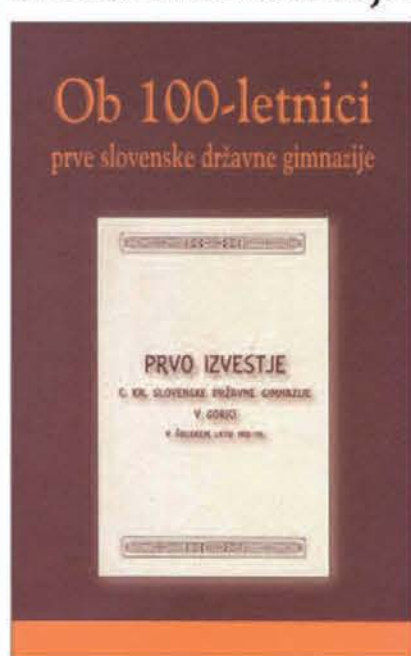
no sodelujejo skoz vse leto, saj "verjamejo v to, kar delajo"; zanimivo je tudi, da koordinacija

za svoje delovanje ne prosí in niti ne prejema javnih prispevkov. To "krepkost" lastnosti je pohvalil tudi odbornik Portelli, ki se je krožkom zahvalil za dalekovidne sinergije. Številne navzoče je pozdravil tudi deželni delegat FIAF Adriano Locci. Razstava je odprta do srede septembra od ponedeljka do petka med 17. in 19. uro, nato pa do konca meseca ob drugih prireditvah. Na ogled so fotografije članov krožkov Castrum iz Gradeža, Circolo Fotografico Isontino iz Gorice, fotokluba Il torrione iz Romansa, fotografске skupine Lo scambio, fotokluba Skupina 75 iz Gorice in Fotokluba iz Ločnika. Letošnji gost je Fotoklub Nova Gorica.

Števerjan / 7. srečanje pritrkovalcev

V soboto, **7. septembra**, bo v Števerjanu sedmo srečanje pritrkovalcev Goriške. Začelo se bo **ob 14.30** s pritrkovanjem, pri katerem bodo sodelovali člani vseh goriških skupin. **Ob 17. uri** bosta v dvorani Sedejevega doma dve krajši predavanji. Generalni vikar goriške nadškofije msgr. Adelchi Cabass bo spregovoril o odnosu med pritrkovalci in župniki, Marco Petruz pa o varnosti v zvoniku. **Ob 17.30** bo nato na sporedu podelitev priznanj pritrkovalskih šol 2013-14 in priznanj novim tečajnikom. **Ob 18. uri** bo v župnijski cerkvi sveta maša, ki jo bo za udeležence srečanja daroval g. Moris Tonso, pel pa bo zbor iz Podturna v Gorici. Srečanje se bo končalo s prijetnim druženjem.

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

Ob 100-letnici prve slovenske državne gimnazije, ki so jo odprli v Gorici v šolskem letu 1913/1914, je Goriška Mohorjeva družba izdala ponatis Prvega izvestja

Knjigo spremljata uvodni besedi **Mihaele Pirih,** ravnateljice Slovenskega licejskega pola v Gorici, in **Bojana Bratine,** ravnatelj Gimnazije v Novi Gorici

S 1. strani "... najbolj žlahtna domovina ..."

Marjan Kravos je v izjavanju navedel nekaj ključnih vidikov, ki jih ta nova stvarnost ponuja: od temeljite ozaveščenosti, ki jo morajo neslovenski starši imeti ob vpisu svojih otrok v slovensko šolo, da bo njihova izbira kolikor se da odgovorna, do tega, da slovenski jezik v novem večletnem šolskem okolju ni več dominanten jezik. Možna rešitev je po mnenju predavatelja v iskanju večjega stika slovensčino bodisi v sami šoli (s podaljšanim časom bivanja) bodisi izven nje (ključnega pomena mora v tem primeru biti sinergija s slovensko manjšinsko civilno družbo). Učiteljski in profsorski kader bi

vsekakor moral zasledovati ustrezne metodološke pristope, da bi ohranili položaj slovenskega jezika v šoli: med temi je ravnanje navedel t. i. individualizacijo pouka, ki bi temeljil na "ničlovostih" zmožnostih posameznika. S mo namreč pred nevarnostjo, da bi se po eni strani znižala motivacija slovenskih otrok, po drugi pa, da bi se neslovenski otroci v takem okolju počutili neugodno (več je namreč primerov, ko neslovenski starši po določenem obdobju in težavah prepisujejo svoje otroke v italijanske šole). Kravos je pristavil, da se neslovenskim staršem slovenske šole same na sebi zdijo primer večkulturnega okolja: to je razlog

dobro slovenske šole v Italiji: v debati pa je prišla zlasti do izraza potreba oziroma želja, po kateri naj bi slovenska šola ohranila poslanstvo kovanja narodne in jezikovne identitete. Osrednji problem je bil za nekatero dejstvo, da nivoja slovenskega jezika nikakor

itd. Flisar je doma iz Prekmurja. Opustil je študij in se odločil za svobodno umetniški poklic. V Londonu je preživel sedemnajst let, se potepal tri leta po Avstraliji, nato po Aziji, Indiji in še bi lahko naštevali. Iz teh dogodivščin je nastala knjiga Tisoč in

ti in prilastiti vse. Tako smo pričar marsikateremu dogodku, ko leva roka uniči to, kar je ustvarila desna. Številnim poslušalcem, ki so napolnili park Finžgarjevega doma, je predstavil "Jungovo najboljšo zgodbo", in sicer o čisti vodi, ki je vzniknila v sredini pušča-

st pristnih človekovih odnosov ničeva. "Brez imetja in stvari je nemogoče živeti, ker pa živimo v materialnem svetu, si moramo materialno pridobiti. Iz tega izhaja, da več je boljše kot manj". Dejstvo je, da smo postali ujetniki sistema, ki smo ga postavili, da bi prišli do blaginje. Logika pridobitniškega sistema pa je ta, da potrošnik postane bolnik. Žal predljudje tudi duhovni materiali-

vu predstavila Jadranka Cergol, je s tehtnim predavanjem o jedru koncilске sročila ob 50-letnici Drugega vaticanskega koncilnega zbora dal ton jutranjemu delu Drage. Spregovil je ne le o okrogli obletnici, temveč obenem tudi o sedanjem stanju vesoljne in slovenske Cerkev ter o tem, kateri so danes nastavki za novo politično teologijo in novo evangelizacijo.

Vodja medškofijske komisije za pastoralno načrtovanje, ki je pripravil odmevni krovi pastoralni načrt Pridite in pogledjte, je dejal, da obstajata o tem, kaj je bil Drugi vaticanski koncil, dve različni tezi. Bolj napredna pravi, da se ni začel uresničevati, da nas duh o. etos koncil se čaka, da ga ni smo dojele; bolj konservativna pa trdi, da se koncil skoraj ne bi smel

predstavila Jadranka Cergol, je s tehtnim predavanjem o jedru koncilске sročila ob 50-letnici Drugega vaticanskega koncilnega zbora dal ton jutranjemu delu Drage. Spregovil je ne le o okrogli obletnici, temveč obenem tudi o sedanjem stanju vesoljne in slovenske Cerkev ter o tem, kateri so danes nastavki za novo politično teologijo in novo evangelizacijo.

Zlata doba uresničevanja koncil v slovenski Cerkev je bila v letih 1965-91. Sredi 90. let v Cerkev že nastopi nagljenost k sporu, spet se odpira poglavje kulturnega boja. "Na slovenski sinodi se je res dogajalo nekaj binokalnega", to je bil "svetel trenutek v zgodovini Cerkev na Slovenskem". Po sinodi je Cerkev spontano reagirala na sekularizacijo, šlo je za

Naj Draga ostane to, kar je vedno bila!

"Dragi voščim in ji priželim, da bi še naprej bila to, kar je doslej vedno bila! Na podlagi lastne premočrnosti moramo reševati slovensko državo in svojo identiteto pred globalizacijo. Če bom v prihodnjih letih še živ in zdrav, bom za vse to prispeval svoj delež". S temi besedami je pisatelj Boris Pahor sklenil svoj poseg na počastitvi svojega življenjskega jubileja, ki so mu ga pridelili študijskih dni pridelil v soboto, 31. avgusta, pred predavanjem Evalda Flisarja. Dogodek je bil izredno občuten, saj se je Pahorjeva intelektualna pot večkrat prepletala z usodo skoraj petdesetletnega debatnega foruma. Kot je poudaril Saša Martelanc v imenu

Edi Žerjal poklanja Borisu Pahorju v dar grafiko (foto IG)

privedel, so bili "svobodni mikrofoni Drage" vedno na razpolago pisatelju: Martelanc se je slavljencu zahvalil, da se je pogosto in samoumevno odzval na draginski diskusiji. Študijski dnevi so namreč danes kot nekoč prostor znanosti in prodorne analize slovenske stvarnosti, bili so pozitivno okolje, ki so soustvarjali pravišni čut do slovenstva. Boris Pahor se je s svojo osebnostjo vključeval v to sredino, vselej je vzbujal zanimanje, aplavze in tudi napade. Njegove besede so vedno izžarevale jasnost, pogum in zaskrbljenost nad usodo slovenskega naroda. Ki je bil zlasti v povojnem času do danes tarča zunanjih in notranjih sovražnikov. Pisatelj se ni nikoli izmikal neprisrčnim kritikam, ki so težile vedno k iskanju Resnice: "Iskali ste poti za izhod iz stisk: ne da bi bili sanjač, ste vedno premogli vizije", je dejal Martelanc in se spomnil, kako je pisateljeva prodorna misel, ki jo je zaupal reviji Zlavo, neposredno vplivala na kovanje demokratske zavesti rjakov v matični domovini. In to v času, "ko je bilo z vašim potnim likom nekaj narobe...". se je pošalil govoril. Dejstvo, da je bil Pahor nezazeljena oseba v Sloveniji v času režima, že kako podčrta pisateljevo navezanost na ideale demokracije, svobode in narodnosti. To so nedvomno temelji človekove biti, brez katerih je svet objesen na propad. To še zlasti velja za slovenski narod, ki je najbrž bolj od katerega koli drugega podvržen globalizacijskemu viharju. Po Pahorjevem mnenju je globalizacija pozitiven pojav, le dokler dopušča razvoj narodnega partikularizma. Ta se krepi le ob gnejenju narodne zavesti in kulture. Žal pa je bila ta vizija tarča potresnih sunkov leve, najprej Kardeljve, ki je v sklopu Jugoslavije hotela izničiti narodnost posameznih etničnih komponent in posledično ohraniti le različne jezike. "Kako naj se ohranja jezik, če se izniči narodna zavest posameznika", se je vprašal Pahor, ki je ostro ocenil dolgotrajno politiko SKZ. Ki je krepila v mladini zavest, "da Slovenija ni njihova domovina!" Če so bile v preteklosti naše mlajše generacije podvržene nevarnosti leve, se danes nad njimi zgrinjajo oblaki globalizacije: vendar človek brez narodne zavesti je nuliteta - je posvaril jubilar. Pahor je sklenil svoj poseg z željo, da bi slovenski narod - in še zlasti manjšina v Italiji - stopili na pot "splošne slovenske ideje", ki bi združevala katoliški, liberalni in narodno levičarski narod. Nedvomno bi lahko Draga v tem vidiku odigravala še naprej pomembno vlogo in bi tako imela izostreno poslanstvo pred slovensko državo - je bil še mnenja Pahor, ki je ob tako prisrčnem dogodku v Parku Finžgarjevega doma obžaloval odsotnost prijatelja Alojza Rebulca; prof. Rebulca se zaradi zdravstvenih težav ni mogel udeležiti slavnostne počastitve.

Slavljencu so se študijski dnevi poklonili že pred desetimi leti, ob njegovi 90-letnici. Martelanc je spomnil, da so ob tedajni priložnosti poudarili, da je Pahor bojevnik, umetnik in zavest evropskega časa. Te misli je ponovil tudi letos pod šotornom v Parku Finžgarjevega doma ob poudarku, da se je v zadnjem desetletju Pahorjevo razdajanje za narodno zavest nadaljevalo, njegova slava je dosegla evropsko in svetovno dimenzijo, "prav tako se je razvila njegova zaskrbljenost za usodo slovenskega naroda". / IG

Vlasta Polojaz, izvedenka na pediatrčnem, pedopsihiatrnem in psihoanalitičnem področju pa se je v svojem izjavanju nanašala tudi na raziskave, ki jih je Sklad Zora in Libero Polojaz v sodelovanju s Slori-jem izjavjal ravno na področju zamejskega šolsstva zlasti glede odnosa, ki ga slovenski starši imajo do pojma večkulturnosti. Ta vidik je po mnenju predavateljice pod vplivom travm, ki jih je zgodovinska dediščina naložila slovenskemu človeku v Italiji. Dejansko imajo slovenski starši dokaj zapleten in nejasen odnos do večkulturnosti: v dejstvu, da se populacija slovenskih šol množi ob prisotnosti neslovenskih otrok, vidijo slovenski starši najbrž dokončno potrditev pozitivnega odnosa do manjšine in se zato ne obremenjujejo z vprašanjem poslanstva slovenske šole glede narodne identitete. Navidezno jo imajo kot neomajni temelj, sprejemanje dejanskega etničnega stanja slovenskih šol pa se jim prav tako navidezno ne zdi vprašljivo. Nahajamo se namreč v obdobju, ko so se slovenski starši po tiho "asimilirali": podali smo se na pot večkulturnosti, ne da bi se vprašali, kam lahko to sploh privede. Polojazeva je jasno poudarila, da je slovenska šola nastala tudi zato, da gradi narodno identiteto manjšince: če pa šola iz sredstva postane cilj, izjalovi svoje poslanstvo in ji preti propad, saj ne odgovarja več potrebam slovenskega prebivalstva. Danes se končno soočamo s stvarnostjo, ki jo je večletno okolje vsililo slovenski šoli. Nastopil je zato trenutek, ko moramo poiskati potrebne rešitve, sicer ob jasnem prepričanju, da je dvojezična šola v Romljanu za manjšino pridobitev, dvojezična šola v Gorici ali Trstu pa bi bila huda izguba!

Sara Brezigar, raziskovalka na Inštitutu za narodna vprašanja v Ljubljani, je mnenja, da so neslovenski otroci v slovenskih šolah potencialni člani slovenske jezikovne skupnosti. Brene novonastale etnične slike ne more nositi ille šole, ampak celotna manjšina, ki mora izoblikovati pravne strategije za sistemsko reševanje etničnih premikov znotraj šolske populacije. Prav tako je potrebno, da je učiteljski kader metodološko še bolj podkovan kot sicer. Tudi Brezigarjeva je bila mnenja, da se znotraj šole nahajamo pred etničnimi premiki, pred katerimi si ne gre zatiskati oči ali tlačiti glavo v pesek: to je dejansko stanje, do katerega je potrebno čim prej poiskati potrebne odgovore. Posebno zanimiva je bila debata, v kateri so se oglasili Rudi Merljak z Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, Aleš Lokar, Livio Semolič, Majda Kaučič Baša, Pavel Funda, Andrej Štekar, Vilma Purič, Igor Kuret, Peter Močnik, Brada Susič, Tamara Petarosi in Zlatica Lokatos. Predavateljci so namreč strokovno prikazali dejansko po-

Evald Flisar in Maja Lapornik (foto IG)

ne smemo znižati, tudi spričo prisotnosti otrok, ki jim slovensčina ni "družinski jezik". Naj torej pristojni uvedejo preverjanja, ki podlagi katerih je odvisno nadaljevanje šolanja otrok v slovenskem izobraževalnem sistemu (Močnik, Štekar). Diskutanti so naglasili tudi problem slovenske identitete naših šol, kjer naj učni jezik ostane slovensčina, ki privzga primerne govorne navade zlasti neslovenskim otrokom: ti imajo že itak malo priložnosti za rabo slovenske (Kaučič Baša). Res pa je tudi, da se profsorski in učiteljski kader ne more prevesti v anonimnega posredovalca snovi, saj učitelj v vlogi šolnika nastopa s svojo osebnostjo in značajem, skratka s svojim narodnostnim predznakom (Petarosi, Purič). Izvajanje predavateljev bi narekovalo iskanje takojšnjih operativnih sintez znotraj manjšine, da ne bi slovenska šola ostala prepuščena sami sebi (Semolič). /IG

SOBOTA, 31. AVGUSTA
Evald Flisar - "Kdor previšoko leta, nizko pade!"

O sebi pravi, da ni akademik, ampak pisatelj in dramatik, zato vedno obrne stvari po svoje, jih pove z alegorijami in metaforami, saj verjame, da svet potrebuje umetnike. Začel je z Jungom, po katerem naj bi vsakega izmed nas v zrelih letih čakalo sedem nalog. Končni cilj Jungove preobrazbe je ta, "da začnemo plavati zaradi užitka, ne pa z namenom osvoboditi olimpijski medaljo". Nato je o napovedanih temi spregovoril zelo osebno. Povedal je, da ima šestletnega sina. Medtem ko se ta vsak dan zbujajo in nestrpno čaka, kaj mu bo prinesel dan, pa njega skrbi, kaj ga čaka. Evalda Flisarja je v soboto na Drago predstavila Maja Lapornik, in sicer kot svetovljanka, enega izmed najbolj poznanih in prevajanih slovenskih avtorjev, ki nam nudi bogato bero tako romanov kot potopisov, dram, radijskih iger

ena pot, leta 1981 pa je po potovanju po Afriki napisal knjigo Južno od severa. Sam je mnenja, da vsako potovanje predstavlja srečanje s tujstvom v sebi. Od leta 1990 živi v Ljubljani; bil je predsednik Društva slovenskih pisateljev, od leta 1998 je glavni urednik Sodobnosti, leta 2004 pa med ustanovitelji Foruma 21. Osemkrat je obiskal Indijo in napisal enega izmed najbolj branih slovenskih romanov, ki je doživel že osem ponatisov: Čarovnikov nagradi in nagrado iz Prešernovega sklada. Njegova zadnja knjiga je avtobiografski roman To ni sem jaz.

V soboto popoldne je na Drago spregovoril o pretekli prezetnosti t. i. Zahoda v odnosu do drugih prebivalcev in zakaj je ravno ta razlog za neizogiben zaton "zahodne civilizacije". Svoj poseg je naslovil Kdor previšoko leta, nizko pade! Najprej se je osredotočil na svet kot posodo vrednot, ki je izvozljena. Svet vertikalnih vrednot se je prevrnil in postal vodoraven. Dampak pisatelj in dramatik, zato vedno obrne stvari po svoje, jih pove z alegorijami in metaforami, saj verjame, da svet potrebuje umetnike. Začel je z Jungom, po katerem naj bi vsakega izmed nas v zrelih letih čakalo sedem nalog. Končni cilj Jungove preobrazbe je ta, "da začnemo plavati zaradi užitka, ne pa z namenom osvoboditi olimpijski medaljo". Nato je o napovedanih temi spregovoril zelo osebno. Povedal je, da ima šestletnega sina. Medtem ko se ta vsak dan zbujajo in nestrpno čaka, kaj mu bo prinesel dan, pa njega skrbi, kaj ga čaka.

Evalda Flisarja je v soboto na Drago predstavila Maja Lapornik, in sicer kot svetovljanka, enega izmed najbolj poznanih in prevajanih slovenskih avtorjev, ki nam nudi bogato bero tako romanov kot potopisov, dram, radijskih iger

ve. Nekateri so studeneč zagradili in začeli vodo prodajati. Tudi ko je studeneč že usahnil in je voda življenja vzniknila na drugi strani pušče, so jo še vedno prodajali. To predstavlja nenehno človekovo slo po nadvladi. Če je nekoč veljal rek "mislim, torej sem", se je ta spremenil v "fabuliram, torej sem", vendar tudi ta ni več dovolj. Danes mora moja fabula biti boljša od drugih, da postane sredstvo za uveljavitev statusa. Tako nastanejo dominantne zgodbe in prodajamo vodo iz studenca, ki je že zdavnaj usahnil. Evald Flisar doživlja svet kot spletišče zgodbe: velika poje manjše. Zanj je vir ustvarjalosti hkrati vir pogube, saj človek ni nikoli mogel živeti brez ljubezni do samega sebe in prav to spremeni uspeh v pogubo. Na vprašanje, zakaj je šel svet v napačno smer, je odgovoril, da se hudič skriva v jeziku, točneje v glagolu "imeti", ki nam je usel iz vajeti. To je postalo univer-

si moramo ustvariti sami, vsak dan znova in vsak dan novega. Kot je dejal Flisar ob koncu predavanja, moramo vsak dan zjutraj stopti v kopalnico pred ogledalo, si zazreti iskreno v oči in se vprašati: "Kakšen človek bom danes, dober ali slab"? To je zaobluba, da bomo dan preživeli dobro, ker si v oči ne lažemo. / Metka Šinigoj

NEDELJA, 1. SEPTEMBRA

Branko Cestnik in Jadranka Cergol (foto DPD)

zalo merilo, saj komur je uspelo več nakopiti, ima večjo pravico. Ker je zavist povezana z željo zvečati naše bogastvo, je možno

zgoditi, ker je v Cerkev povzročil katastrofo, ker je v prvih desetih letih po koncilu izstopilo okrog sto tisoč duhovnikov, ker se je sekularizacija pospešila itd. "Cerkev je odprla svoja vrata v svet, ljudje pa so zbežali skozi ta vrata, namesto da bi noter prišli". Spor interpretacij je popolnoma normalen, je dejal Cestnik, saj se vsak koncil rodi iz krize in hkrati porojava novo krizo, saj je treba miselnost spremeniti. Nova kriza pa nato rodi novo obdobje, korak naprej. Srčika koncil se skriva v samem naslovu: koncil je bil pastoralni in ekumenski. "Pastoralni" pomeni, da ni dogmatičen, da je je hotel ukvarjati s tem, kako že spoznano resnico povedati v današnjem svetu; "poudarek je bil na 'kako', ne na 'kaj'". To je bilo "spuščenje mostu na ono stran, izstop iz trdnjave, hočemo se pogovarjati, hočemo razumeti sodobni svet". Naziv "ekumenski" v bolj teološkem pomenu besede pomeni "diloški": koncil je dal mikrofon nujno potrebujejo novo "politično teologijo" (t. j. teologija, ki stopa v družbo in jo spreminja, ki pomaga v družbenih procesih oz. je družbeno relevantna). "Smo v krizi slovenskega naroda, v krizi Cerkev, odnosa do družbe, pojmovanja družbe". Doslje so ime-

neke vrste nenačrtovani začetek nove evangelizacije. Mnogože so se zakonske skupine, župnijske Karitas, "rojave se Cerkev majhnih skupin, ki je ena izmed značilnosti nove evangelizacije". Danes so v slovenski Cerkev "vsaj valovanja, če že ne konkretne pojavne oblike vsega tega, kar se dogaja v evropskem krščanstvu". Junija 2011 je bil v Repnjih pastoralna refleksija Slovenske škofarske konference "v predpotesni postavi". Škofje so analizirali stanje zadnjih 20 let, "bili so kritični do svoje Cerkev, do svojega pastirstva, bolj kot si do svoje Cerkev upa biti kritična Družina ali pa Ognjišče". Začrtali so pot naprej. Padla je odločitev za osebno vero. Samo odkritje osebne vere je namreč lahko odgovor na krizo Boga. Drugo pomembno poglavje je kriza objektivnega pastoralnega modela, govori se o pastoralnem spreobrnjenju v misijonarskem smislu; trije bistveni elementi so: oznanilo, spreobrnjenje in zakrament. V zadnjem delu predavanja, ki je med obdobjem izvalo živahno razpravo, je p. Cestnik spregovoril o tem, da na Slovenskem nujno potrebujejo novo "politično teologijo" (t. j. teologija, ki stopa v družbo in jo spreminja, ki pomaga v družbenih procesih oz. je družbeno relevantna). "Smo v krizi slovenskega naroda, v krizi Cerkev, odnosa do družbe, pojmovanja družbe". Doslje so ime-

pežili Cerkev". Zgodila se je sinodalna Cerkev. Predvsem raziskovanje Sv. pisma in cerkvenih očetov je odprlo pot, da se je Cerkev

pežili Cerkev". Zgodila se je sinodalna Cerkev. Predvsem raziskovanje Sv. pisma in cerkvenih očetov je odprlo pot, da se je Cerkev

pežili Cerkev". Zgodila se je sinodalna Cerkev. Predvsem raziskovanje Sv. pisma in cerkvenih očetov je odprlo pot, da se je Cerkev

pežili Cerkev". Zgodila se je sinodalna Cerkev. Predvsem raziskovanje Sv. pisma in cerkvenih očetov je odprlo pot, da se je Cerkev

pežili Cerkev". Zgodila se je sinodalna Cerkev. Predvsem raziskovanje Sv. pisma in cerkvenih očetov je odprlo pot, da se je Cerkev

pežili Cerkev". Zgodila se je sinodalna Cerkev. Predvsem raziskovanje Sv. pisma in cerkvenih očetov je odprlo pot, da se je Cerkev

pežili Cerkev". Zgodila se je sinodalna Cerkev. Predvsem raziskovanje Sv. pisma in cerkvenih očetov je odprlo pot, da se je Cerkev

pežili Cerkev". Zgodila se je sinodalna Cerkev. Predvsem raziskovanje Sv. pisma in cerkvenih očetov je odprlo pot, da se je Cerkev

Peterlinove nagrade

Janko Zerzer ter Lučka in Ivan Peterlin (foto DPD)

DSI je pred zadnjim predavanjem na letošnji Dragi podelil drugo Peterlinovo nagrado, namenjeno kulturnim delavcem in organizacijam iz matice, zamejstva in zdomstva, ki delujejo na temelju slovenstva, demokracije in krščanstva. Nagrada se podeljuje v spomin na prof. Jožeta Peterlina, pobudnika Drage in buditelja slovenske prosvete v Trstu v povojnem času. Organizatorji so nagrado podelili dvema prejemnikoma. Janko Zerzer, častni predsednik Krščanske kulturne zveze (KKZ) iz Celovca, je bil deležen priznanja zaradi vlaganja velikega truda v ohranjanje slovenskega jezika po družinah na Koroškem in zaradi svojega zavzemanja za idejni pluralizem in predvsem v zgodovinskem in manj v ekonomskem smislu. Njegova izhodiščna točka je bila zaveznanost Slovencev in Slovenije mitom in mitologijam, ki jih je težko razbliniti. Prvi mit je tisti, ki poveličuje to, kar Slovenci dojemajo kot narodno in domače v nasprotju s tujim, ki predstavlja grožnjo. Taka mitologija se je sicer gradila skozi stoletja, ko Slovenci niso mogli odločati sami o sebi, logika je zato obveljala tudi za vodstvene (politične in ekonomske) strukture. V 20. stoletju pa se je ta mit izrodil do tere, da je bil povprečni Slovenec pripravljen dati svojim vodstvenim strukturam odpuške za napake, samo zato, da bi se ohranile (in da ne bi njihovo mesto zasedle tuje strukture). Če prenesemo v današnji jezik, bi ta mit lahko predstavili kot "logiko nacionalnega interesa" ante litteram. Drugi mit, ki ga je podčrtal Maver, je povezan s prvimi: mesianstvo elit se je preneslo tudi na narod, ki je prepričan, da je nezmožnih, in ki težko prizna, da je kdaj pa kdaj vajel na stranpoti. Slovensko narodno telo je bilo s tega dvema mitoma prežeto tudi v hudih trenutekih, ki so usodno razdelili Slovence, posebej še med državljansko vojno, ki se je bila v času druge svetovne vojne. Tisti trenutki so na dan spvali tudi narodovo temno stran meseca.

V imenu ZCPZ je nagrado prejel Marko Tavčar (foto DPD)

Druga prejemnica je Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, ki letos obhaja 50-letnico ustanovitve in je v tem obdobju razvila bogato glasbeno in pevsko dejavnost. Nagrado je prevzel njen predsednik Marko Tavčar. Poudaril je, da je priznanje, ki ga prejema, namenjeno v prvi vrsti vsem tistim pevskim zborom in skupinam, ki vsako nedeljo in vsak praznik bogatijo maše in bogoslužja s slovensko pesmijo. To svojo misel je podkrepil s citatom skladateljice Zorka Hareja o pomembnosti cerkvenega petja za slovensko versko skupnost pri nas. Ob koncu svojega posega se je Tavčar spomnil vseh, ki so ZCPZ zasnovali in so ji vdahnili dušo, a jih danes ni več med nami. / AC

Kratke

Bdenje za mir

V soboto, 7. septembra 2013, bo tržaški škof Giampaolo Crepaldi v večernih urah v cerkvi Novega sv. Antona vodil bdenje, da bi podkrepil papežev prizadevanje za mir na Bližnjem vzhodu.

Slov. I. K. / Enoletno šolanje v Sloveniji

Vse bolj "moderno" postaja preživetje leto šolanja v tujini – to omogoča spoznavanje novih krajev in navad, življenja in jezika. Za starše pa tako odločitev ni vedno finančno dosegljiva in celoletno bivanje daleč od doma je za marsikoga v najstnikih letih prevelik korak. Na Slov. I. K. -u so zato pomislili na vmesno varianto, ki je ne samo finančno manj obremenjujoča in vzgojno manj naporna, ampak predstavlja tudi enkratno priložnost za stik z živim slovenskim jezikom in načinom življenja v osrednji Sloveniji – gre za program enoletnega šolanja v Ljubljani. "Program smo dijakom, staršem in šolam predstavili pozimi, do konca marca pa smo zbirali prijave. V nedeljo, 1. septembra, smo v Ljubljano pospremili enega dijaka (Vedrana Guština) in dve dijakinji (Johano Milič in Majo Bole), ki bodo za eno šolsko leto obiskovali Gimnazijo Poljane oz. Sredno vzgojiteljsko šolo in gimnazijo v Ljubljani", pravi Matejka Grčić, znanstvena direktorica Slov. I. K. a. "Osnovni namen programa je dijakom omogočiti stik z živim, tudi "dijaškim" slovenskim jezikom, ter vzpostaviti neposreden, vsakodnevni stik z načinom življenja, navadami in šolskim sistemom v osrednji Sloveniji". Program omogoča zamejskim dijakom šolanje in bivanje v Sloveniji pod pogoji, ki veljajo za dijake s stalnim bivališčem v Republiki Sloveniji: to pomeni, da zanje ni predvideno plačevanje šolnine, bivanje v dijaškem domu, prehrana in prevozi pa so subvencionirani. Slov. I. K. nudi dijakom in staršem informacije, spremlja prijavo in ureja birokratske postopke (ki so sicer v Sloveniji minimalni, pravijo na Slov. I. K. u), je v stalnem stiku s profesorji, ravnatelji in vzgojitelji, tako da se staršem ni treba voziti v Ljubljano na sestanke, nazadnje pa nudi še paket inštrukcij, ki bi bile morebiti lahko potrebne ob vrnitvi na matično šolo.

Ob 100-letnici prve svetovne vojne / Poseg Igorja Gabrovca

"Stoletnica 1. svetovne vojne naj bo priložnost za razmislek in spravo ter hvaležen spomin na skupno usodo naših dedov in pradedov, ki so jih v nasprotujočih si bojnih vrstah povezovala sanje o koncu vojne in želja po vrnitvi domov". S tem poudarkom začenja svoj poseg deželni svetnik SSK Igor Gabrovec ob novici, da so nekateri kolegi vložili zakonski osnutek o tej temi. "Ta namen", nadaljuje Gabrovec, "je bil vključen že v zakonski predlog, ki smo ga oblikovali v pretekli mandlatni dobi in ki ga ta novi zakonski predlog v bistvu v celoti prepisuje". VI. komisija je opravila že skoraj vse delo, saj sta manjkali le dokončna obravnava in odobritev besedila v deželni skupščini. "Strinjam se torej s predlogom, ki sem ga sam izrazil takoj po izvolitvi, da čim prej spet obravnavamo besedilo in izdelamo dokončen zakon", pravi Gabrovec, ki je med nedavnim delom v pristojni komisiji opozoril na potrebo po dolžnem spominu tudi na vse vojake različnih narodnosti, ki so se junaško borili in umirali v avstro-ogrskih uniformah, in na civiliste. "Če bomo dokazali zadostno mero slovnosti, odgovornosti in politične volje, lahko v kratkem pripravimo zelo konkreten in koristen zakon, ki bo prispeval h koordiniranju in uspešnosti množičnih pobud, ki že nastajajo v tem smislu", pravi deželni svetnik SSK. "Računam, da bom s tem prispeval k hitrejši obravnavi in odobritvi zakona, priložnost pa bo tudi za to, da se besedilo nadgradi oz. dopolni. Prvo svetovno vojno moramo pravilno vrednotiti v kulturnem smislu, da bo poslanica za prihodnje rodove. Zaradi tega podpiram ureditev in ovrednotenje območja vojaško nikdar osvojene Grmade kot zadnje obrambne trdnjave habsburškega Trsta in zgodovino vasi in ljudi v njenem zaledju, ki jo v zadnjih letih prvič hvalevredno odkriva društvo Hermada z njegovim pobudnikom odv. Škerkom v Trnovci".

Na 26. Kraški ohceti

Vzela sta se Neža in Jernej

"Poročje je odločitev za prihodnost, ki je utemeljena v ljubezni in torej v popolni predanosti drugemu. Kdor ljubi, izžareva sonce". Tako je g. Anton Bedenčič v nedeljo, pred poročnim obredom v cerkvi na Tabru, ki je bila natrpana z narodnimi nošami, nagovoril Nežo Milič in Jerneja Kapuna, letošnji par 26. Kraške ohceti. Spregovoril je tudi o narodni noši, saj povezuje "ljudi iz teh krajev s preteklostjo in kaže na ukoreninjenost v zavest biti Slovenci". Poročni obred je obogatil nastop barkovljanskega zbora pod vodstvom Aleksandre Pertot, mladoporočenca pa je ob izhodu iz cerkve toplo objela pisana skupina narodnih noš, na čelu katere so se v sprevidu podali s Tabra skozi Poklon in Col v Repen, v Kraški hiši pa je sledila predaja neveste.

no več Slovencev, ponosnih na svoje korenine, pa tudi narodnih obiskovalcev.

Odprtje

Letošnja Kraška ohceta se je uradno začela v sredo, 21. avgusta, zvečer v Kraški hiši v Repnu, ko je zapel domači pevski zbor Kraški dom pod vodstvom Vesne Guštin, na slovesnosti pa sta spregovorila župan Občine Repentabor Marko Pisani in predsednik Zadruga Naš Kras Edi Kraus. Sledil je kulturni program, ki so ga izoblikovale proseške in kontovelske kulturne organizacije v Pokrajinskem muzeju z naslovom *Srečno pot novic in novica*, istočasno pa si je bilo mogoče ogledati razstavo starih oblačil družine Hreščak ter razstavo umetnostnih obrtnikov SDGZ.

Slastni kuhani štruklji

V četrtek so odprli enajst osmic: Jekopin' ve, P'r Olge, Štefk' ve, Pepc' ve, Žešk' ve, P'r Branoveh, Pl'v' n'čičeve, Čeldin' ve, U'štarjari, na trgu pa sta imela kioske NK Kras in KD Kraški dom. V osmicah so ponujali tako rujno kapljico kot tipične

kraške jedi, od kruhovih cmokov z golažem, jote, klobas z jeljem do palačink, češpljevih cmokov in kuhanih štrukljev. Te pripravljajo pri KD Kraški dom delavne roke pridnih žensk z izbranimi sestavinami pod izkušenim pogledom Vesne Guštin, kulinarne izvedenke in duše Kraške ohceti. Vse poteka kot po tekočem traku: z ročnim mlinčkom, ki so ga uporabljale še naše none, zmeljejo ogromne količine orehov, potrpežljivo odbirajo rozine in druge sestavine. Medtem pripravijo testo, ki vzhaja pod belim prtčjem, šele nato ga zvaljajo, obložijo z nadevom in zavijejo. Ob prihodu v "delavnico" omamno zadiši po limoni, ki se prepleta z orehi, sladkim testom in praženimi krušnimi drobtinami, najlepše pa je videti, kako se na vrvi suši ogromno belih prtčev, v katerih so kuhali štruklje. Kot meni Vesna Guštin, jih ni enostavno pripraviti: "Naše ženske delajo štruklje z dušo, dobro voljo, izvirnostjo in s srcem. Pomembno je predvsem, da ne varčujemo s sestavinami". Po dolgi vrsti sodeč, ki se je vila pred njihovim kioskom vsak dan, po navdušenih obrazih ljudi, ki so jih odnesli domov, in iz osebnih izkušnje lahko samo potrdimo, da so bili štruklji res odlični.

Podoknica in predva bale
Že na začetku tedna so domači-

ni pripravili "kalune" v Repnu in na Colu, na katere so dekleta pritrdirila praznično barvno papirnato cvetje. V četrtek sta potekali fantovska in dekliska,

Foto Kroma

nato sta se bodoči ženini in nevesta na trgu zadnjič zavrtela v ledih stanu ob glasbi ansambla Happy day. Obiskovalci so obenem lahko spoznali domača zelišča, ki sta jih prodajali Martina Malalan z Banov in Roberta Prosen iz Šempolaja, ter ročno izdelane keramične izdelke in tkanine društva I girasoli. V petek zvečer je proti "Komunski štjerni" v Repnu prikorakal Jernej v spremstvu proseških in repenskih fantov, ki so zapeli podoknico. Po nekaj poskusih je Jerneju le uspešno splezati po lestvi do okna

ljubljene zaročenke in se priti-hotapiti v njeno kamrico, ne da bi tega videla velika mati, ki pa se je zaradi ropotanja pod oknom razjezila in zlila na

cerkvice na Tabru, kjer ju je poročil g. Anton Bedenčič. Po obredu in vse do večera je vreme, kljub slabi napovedi, bilo naklonjeno številnim prisotnim. Organizatorji, in sicer Zadruga Naš Kras, KD Kraški dom in Občina Repentabor, si vsakič prizadevajo s priporočili in nasveti pomagati vsem, ki si oblečejo narodno nošo. Tega ne delajo, da bi kritizirali, temveč ker želijo, da bi v čim večji meri sledili zgodovinski podlagi tega praznika. Resnici na ljubo si je v preteklosti oblekel narodno nošo le, kdor jo je res čutil na sebi kot nekaj pomembnega, kot zgodovinsko izročilo, ki ga je treba primer-no negovati, spoštovati in se temu primerno tudi obnašati. V primerjavi s tem si danes mnogi oblečejo nošo le zaradi družbe prijateljev ali zato, ker se za Kraško ohceta tako spodobijo, in to se seveda razume iz načina, kako jo nosijo in kakšen odnos imajo do nje, kar žali etnografsko podlago te šege. V soboto nam je Vesna Guštin v pogovoru o ohceti dejala, da ji noša veliko pomeni, saj je tako rekoč zrasla s Kraško ohceto, predstavlja ji povezavo s tradicijo in navezanost na območje in narodnost, zato jo je treba nositi kot pristen kraški človek, ne pa kot neko skrpučalo.

Metka Šinigoj

MAČKOLJE Ob 50-letnici ustanovitve župnije

Bogata verska skupnost se razvija ob kleni narodni zavesti

Nova razmejitev našega prostora po drugi svetovni vojni je privedla tudi do določenih cerkvenopravnih sprememb, ki so se neposredno dotikale slovenskega življa v Bregu. Zgodilo se je, da se z območja starodavne in obširne župnije sv. Tomaža ap. v Ospu ločijo tri podružnice: Mačkolje s cerkvijo sv. Jerneja ap., Štramar s cerkvico sv. Ivana – Janeza Krstnika in Korošči s cerkvijo sv. Barbare. 25. julija 1963 je cerkvenopravno ustanovljena župnija sv. Jerneja ap., ki obsega vsa Mačkolje z Ulico in zaselki Kažipot, Čukovec, Mont-Zlasti hrib ter novo šolsko poslopje. Dne 1. oktobra leta 1969 pa začenja župnija Mačkolje svoje polnopravno življenje, nekaj dni zatem začenja uradno službo prvega župnega upravitelja g. Franc Vončina, hkrati se poslovi dotedanji škofov delegat za Mačkolje dr. Stanko Janežič.

Tako se pričinja pripoved petdesetletne zgodovine Mačkoljanske župnije, ki jo je mačkoljanski pastoralni svet zauspal uredniškemu prizadevanju Ljube Smotlak in fotografski spretnosti Aljoše Novaka. Ob pomembnem zgodovinskem mejniku in hkrati jubileju je nastala lična in s fotografskim materialom bogata priložnostna brošura, ki je obenem na voljo tudi v digitalni obliki na župnijski spletni strani www.zupnija.mackolje.org. Brošura se v nadaljevanju pogloblja v vsestranske razsežnosti župnije. Lep je oris domačega Božjega hrama: "Potisnjena v skromen prostor med hišami sredi vasi stoji že 360 let, dograjena leta 1652, kakor pričva v jerto nad vrati vklesana letnica, posveče-

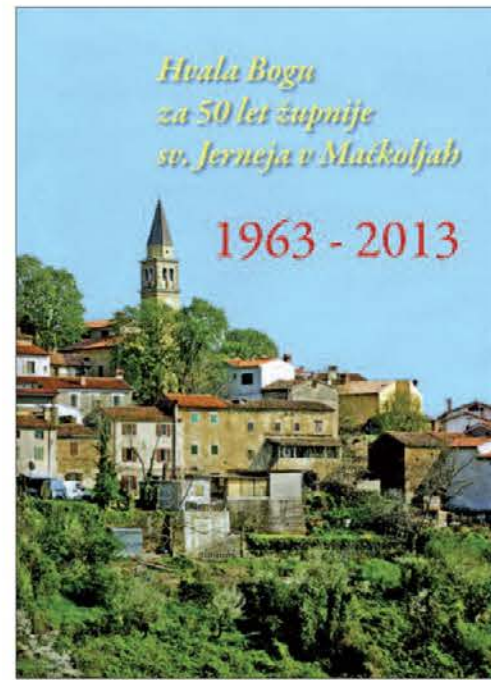
na v čast sv. Rufa, 8. februarja 1658 po rokah tržaškega škofa A. Marencija". Cerkev je služila kot podružnica osapske župnije cela tri stoletja: nekdanji zavetnik sv. Ruf je zašel v pozabo, v ospredje pa je stopil sv. Jernej. Majhnemu osrednjemu cerkvenemu poslopju stoji ob levi strani prizidana zakristija, ob desni strani spredaj pa se dviga visok, preko 150 let star zvonik s tremi zvonovi v linah. "Za pridobitev prostora v cerkvi sta bila leta 1950 odstranjena oba stranska oltarja. Nanju spominjata danes le obe stenski sliki – na levi strani sv. Katerina, na desni pa sv. Valentin". Mačkoljani ljubosumno čuvajo starodavni zapis na oboku v prezbitertiju, ki pravi: Moja hiša je hiša molitve. Omembe vredni so še lesen misijonski križ novejšje izdelave, na njem pa starodavna podoba Križanega, reliefne podobe križevga pota, delo akademskega kiparja Franceta Goršeta, lesen baročni pozlačen oltarni nastavek, umetniško delo neznanega rezbarja.

Spominsko obeležje na steni Janežičeve dvorane

Versko življenje Mačkoljanov je bilo vselej tesno povezano z delom domačih duhovnikov. V brošuri je podčrtan lik domačina, duhovnika in pesnika dr. Ivana Tula, kateremu so sorojaki ob 50-letnici smrti (umrl je leta 1959) postavili spominsko obeležje na fasadi cerkve. Razdelek je posvečen tudi domačim redovnicam: to so pok. Suzana Krmec, ki je ob preobleki dobila ime s. Klara, in mlajše Silva Slavec, ki je prejela

ime s. Dorina, Rozina Tul, postala je s. Maristela, in Amalija Štrajn, katere redovniško ime je s. Amabilis. Dragocen je tudi seznam duhovnikov, ki so v vseh

duhovnik g. Maks Suard in salezijanec g. Aleksander – Sandi Osojnik. Sedaj vodi župnijo g. Metod Lampe, ki je ravno tako kot njegov predhodnik salezijanec.

povojnih letih do danes opravljali svoje dušnopastirsko delo v Mačkoljah. Od leta 1949 do 2013 se je zvrstilo kar 12 duhovnikov, ki so v veri utrjevali člane župnije Mačkolje: vzporedno so se trudili, da bi v tem kraju ohranjali slovensko narodno zavest in kulturo. Prvi duhovnik v Mačkoljah (sicer za krajše obdobje) je bil g. Dušan Jakomin, ki ga je kot škofovski delegat nasledil priljubljeni dr. Stanko Janežič (po g. Janežiču so namreč leta 2012 poimenovali zgornjo dvorano Mladinskega doma, ki mu domačini pravijo 'stara šola'). Med študijskim obdobjem v Rimu so g. Janežiča nadomestili g. Albin Grmek, g. Abguštin Zlobec, dr. Miro Štalcer. Prvi župni upravitelj Mačkolj je bil g. Franc Vončina, letošnji zlatomastnik. Sledili so mu g. Žarko Škerlj, g. Ondrej Fraštja, pater frančiškan Rafael Slejko, tržaški

Brošura se pogloblja v bogato in dejavno mačkoljansko versko sredino. Bogata prizadevanja nekaterih vernikov v korist vseh župljanov in v slavo Božjo se kažejo tudi v naštevavanju pobožnih srečanj in v seznamu organizacij, ki so v Mačkoljah delovale v drugi polovici 20. stoletja in dlje. Med temi je ključno vlogo odigralo Slovensko prosvetno društvo Mačkolje, ki je bilo pod nazivom Slovenska katoliška prosveta ustanovljeno v 60. letih prejšnjega stoletja. Bogata je tudi pevska in glasbena dejavnost v Mačkoljah. Ključno vlogo imata Mešani cerkveni pevski zbor in skupina mlajših pritrkovalcev, ki ob cerkvenih slovesnostih posredujejo sovaščanom praznične melodije. Mlajši pevci so se zbirali okrog OPZ in DePZ Slovenski šopek, v 80. letih je bila dejavna tudi Župnijska glasbena šola. Sklepni razdelek brošure je namenjen grenki oceni sedanjega časa, ko je v vasi beležiti "malo rojstev in družinske vzgoje v krščanstvu". Tudi narodna zavest se razblinja. "Ko se nas loteva mladost, ob misli na prihodnost, se priporočamo Božji pomoči in Marijinim priprošnjam, da ne bi ostali brezbržni, če bi se morebiti skušala kdaj zapečatiti vrata naše male, stare, a vedno nam drage župnijske cerkve".

IG

POGOVOR Bogdan Kralj

Glasbena matica si prizadeva za kakovost

Na Glasbeni matici se s tradicionalnimi pobudami odprtih vrat in poskusnih lekcij začenja novo šolsko leto s prenovljeno podobo, ki je posledica šolske reforme, kateri se je ustanova prilagodila z večletno pripravo na nove razmere, kot nam je pojasnil ravnatelj Bogdan Kralj:

“Razmere in pristop k študiju na Glasbeni matici so se v zadnjih letih bistveno spremenili. Nekoč so se učenci vpisovali, ker jih je glasba zanimala ne glede na talent, sposobnosti ali možnost kasnejšega vključevanja v glasbeni prostor. Šlo je za splošno glasbeno vzgojo, ki se je lahko razvila v razne smeri in je v prvi vrsti pripomogla k rasti človeka. Danes pa imajo ljudje veliko bolj specifične zahteve in investirajo svoj denar zelo previdno in premišljeno. V skladu s posledicami glasbene reforme in zaradi njih smo tudi na Glasbeni matici zelo jasno zastavili cilje in usmeritve naše pedagoške ponudbe. Na eni strani imamo strokovno izobrazbo, s katero sta povezani tudi izpopolnjevalna in koncertna dejavnost, na drugi pa ustrezamo tudi željam učencev, ki razmišljajo o glasbi kot o sredstvu za izražanje svoje ustvarjalnosti v prostem času. Naj bo usmeritev predakademska ali ljubiteljska, je strokovnost docentov in torej nivo pedagoške ponudbe na enaki ravni na obeh področjih. Od letošnjega šolskega leta bomo uradno začeli delovati na dvojnem tiru: predakademski nivo bomo okrepili z boljšimi pogoji dela, povečanjem ur pouka, večjimi možnostmi izpopolnjevanja, komornimi in orkestralnimi

vajami. Učencem, ki študirajo samo iz veselja in brez posebnih ambicij, pa bomo ponudili več priložnosti za širšo glasbeno izobrazbo, ki se ne omejuje samo na študij glasbila”.

Se pravi, da bo Glasbena

matica v povezavi z državnimi konservatoriji še naprej ponujala veliko več kot samo osnove glasbene izobrazbe tudi učencem s poklicnimi ambicijami.

Zaradi reforme bomo odslej lahko skrbeli za izobrazbo učencev do 19. leta starosti in na predakademskem nivoju. Učenci bodo imeli vsakoletne izpite v slovenščini, pred profesorji Glasbene matice, brezplačno in po potrebi tudi na sedežu šole, saj nam to pomembno prednost omogoča konvencija s konservatorijem Tomadini v Vidmu.

Kaj pa tržaški konservatorij? Po vsaki logiki bi morala Glasbena matica najprej in najbolj

je sodelovati s konservatorijem v Trstu. Zaradi vztrajnega neupoštevanja naše specifičnosti pa nismo žal prišli do skupne točke, medtem ko je naša pravica do uporabe slovenskega jezika našla veliko več poslušalcev v Vidmu. V Trstu naši učenci sedaj lahko opravljajo v slovenščini le izpite iz teorije in solfeggia, in to proti plačilu. Bodo letošnje ponudbo obogatili novi učni predmeti?

Poleg “klasičnih” instrumentov imamo tudi pouk iz citer in diatonične harmonike, letos pa bomo verjetno uvedli tudi študij harfe z metodo Suzuki. V Trstu bomo potencirali godalni oddelek, v katerega smo v zadnjih letih investirali veliko

truda z izpopolnjevalnimi tečaji in poletno šolo. Upamo, da bomo čim prej lahko uredili željo po ustanovitvi orkestra sedanjih in nekdanjih učencev. Posebno pozornost bomo namenjali tudi solopjevskemu oddelku, saj bomo poleg tečaja Ilarie Zanetti v Trstu odprli nov razred tudi v Gorici, kjer bo poučevala sopranistka Mojca Milič. Letos bomo v vseh treh pokrajinah ponovno uvedli tečaj predšolske glasbene vzgoje s strokovno izobraženimi pedagogi in v sodelovanju z nekaterimi šolami, ker se zavedamo pomena tega tečaja za primerno usmeritev otroka pred začetkom rednega študi-

ja instrumenta.

V Gorici bo začetek šolskega leta potekal verjetno v znamenju pomembne obletnice...

Praznovanje 50-letnice goriške Glasbene matice smo začeli s projektom Nokturno: učenci so izvedli skladbe o nočni temi, ki so se prepletale z branjem poezij in projekcijami. Večer je bil tako uspešen, da ga bomo ponovili še v Trzinu in mogoče tudi drugje. Medtem pripravljamo koncert docentov goriškega sedeža in osrednjo proslavo. Izšla bo tudi jubilejna brošura, ki dopolnjuje publikacijo 35-letnice.

Če sklenemo krog, je tudi videmska pokrajina vir posebnih zadoščenj s svojo živahno dejavnostjo.

V zadnjih letih so prišli zelo do izraza sadovi dela zadnjega dvajsetletja. Naša diplomanta David Clodig in Davide Tomasetig sta zdaj glavna akterja naše dejavnosti na Videmskem. Doživeli smo pravi razcvet glasbenih skupin, poleg tega pa dobro sodelujemo z dvojezično šolo.

Dosežki ustanove na celotnem deželnem ozemlju niso ostali neopaženi, saj je Glasbena matica pred kratkim prejela Red za zasluge za delovanje v korist slovenske narodne skupnosti v Italiji, ki ga podeljuje Republika Slovenija v osebi predsednika Republike Boruta Pahorja.

Priznanje je prišlo povsem nepričakovano in smo zelo počaščeni z utemeljitvijo, ki odraža naše čutenje do Glasbene matice, pripravljenost do dela in požrtvovalnost. Na poseben način so me navdušile besede: “Delovanje Glasbene matice je zgled nenehnih prizadevanj za kakovost in razvoj. Je tudi zgled visoko strokovnega in nesebičnega dela, ki ne priznava ovir, pač pa le priložnosti za krepitev notranje moči in ustvarjalne energije, ki jim jo med drugim daje tudi glasba”.

PAL

Obvestila

Romanje v Medjugorje od 4. do vključno 7. oktobra letos. Potovanje z udobnim avtobusom, udeležba pri bogoslužjih. Za slovenske in italijanske potnike zadostuje veljavna osebna izkaznica. Vpis pri g. Darkotu za Goriško, tel. 0481 32121 in 3703201305, pri g. Jožetu Markuži za Tržaško, tel. 040 229166, in pri gospe Ani za Slovenijo, tel. 00386 5 3022503. **Poštena gospa** nudi oskrbo

starejših ljudi v obliki izmenjave. Več informacij: 003852386744.

Klanjamo se spominu
msgr. MARIJA GERDOLA,
našega dolgoletnega cerkvenega asistenta.
Gospod naj mu bo večni plačnik.

SKAVTI IN SKAVTINJE

Naš dolgoletni voditelj

msgr. MARIJ GERDOL

naj z Devico Marijo pri Bogu Očetu

uživa večno blaženost.

Iskreno sožalje domačim

ŽALUJOČA DRUŽBA MARIJE MILOSTLJIVE V TRSTU

In memoriam

Msgr. Marij Gerdol

Gospod je v 83. letu starosti poklical k sebi svojega zvestega pastirja msgr. Marija Gerdola. Umril je v četrtek, 29. avgusta zvečer, v katinarski bolnišnici. Na katinarskem pokopališču pa bo pokopan v četrtek, 5. septembra, v družinskem grobu, saj je bil rajni

človek, ki se je z veliko resnostjo in zavzetostjo loteval vsakega dela. Tako je bilo tudi po njegovem prihodu v Trst leta 1980, ko je bilo ustanovljeno Slovensko pastoralno središče s sedežem v Marijinem domu v ul. Risorta pod Sv. Justom, duhovno pa oskrboval tako slovensko versko skupnost pri Sv. Jakobu kot tudi pri Novem sv. An-

tonu. Poznali smo ga tudi kot kateheta na osnovnih šolah in dejavnega v raznih duhovniških in škofijskih strukturah, pred nekaj leti je postal tudi častni kanonik tržaškega stolnega kapitlja. Kot voditelj Slovenskega pastoralnega središča je dobra tri desetletja skrbel za versko in duhovno življenje slovenskih vernikov. Med drugim velja poudariti, da je organiziral in pomagal pri izvedbi štirih misijonov, zadnjega leta 2010. Veliko delo pa je bilo tudi obnova samega doma v ulici Risorta, kjer sta dom Marijine družbe Marije Milostljive, ki ji je bil g. Gerdol tudi voditelj, in sedež skavtske organizacije. Struktura ob kapelici ima tudi lepo dvorano, v kateri so med letom redne prireditve. G. Gerdol je bil vedno razumevajoč za potrebe raznih organizacij, tako da je naklonjeno gledal tudi na izven cerkveno delovanje zbora Novi sv. Anton, Šentjokobskega društva oz. Zveze cerkvenih pevskih zborov. Ohranili ga bomo v lepem spominu. Vsem sorodnikom naj gre občuteno sožalje uredništva in uprave Novega glasa in GMD.

V.J.

Mladinski poletni tabor 2013

Letošnja izkušnja je bila ... multikulturalna...

Letošnji mladinski poletni tabor v Bohinjski Bistrici bi lahko opisali kot pravi moški tabor, saj smo po številu me, dekleta, bile v manjšini. Poleg nekaterih “običajnih” udeležencev so bili letos tudi novi iz Bazovice, Gročane in celo Jamelj: kriške mladine je bilo le skromno število, tako da je bil letošnji tabor tudi po videzu “multikulturalen” in odprt vsem. Bohinjska Bistrica nas je letos sicer sprejela z dežjem in nizko temperaturo, ki se je postopoma dvigovala, dan za dnevom. Zaradi sonca in toplote, ki je kraljevala skozi ves tabor, smo se večkrat odpravljali na Bohinjsko jezero, ki nam je dajalo svežino. Pohode smo sicer imeli bolj v jutranjih urah, ko smo se odpravili do izvira Bistrice, proti Krekovi koči, na Uskovnico in še do Orožnove kočice. Na taboru, ki je potekal od 23. julija do 2. avgusta, smo letos praznovali kar dva rojstna dneva, tako da smo dve dekleta imele kar nekaj dela v kuhinji pri pripravi sladice. Nedelja je predstavljala jedro našega tabora, saj smo se na ta dan

prapravljali že v soboto popoldne, da bi skupaj imeli možnost za spoved, da smo skupaj sestavili prošnje, določili vlogo vsakega med obredom in tako uvedli nekako bolj domačo in intimno obliko eharistične daritve. Ob dvanajstih smo se na pekoče nedeljsko jutro, po prihodu nekaterih staršev, odpravili na Bitnje, kjer smo v vaški cerkvi imeli pravo mladinsko mašo z glasbeno točko vred. Sledila sta obilno nedeljsko kosilo in mokri popoldan ob jezeru. Ob prostem času smo se po navadi najraje igrali na karte ali kako posebno “bohinjsko” namizno igro, ki nam jo je prinesel gospod Janez, mladi bohinjski župnik. Letošnji tabor je bil mešanica različnih občutkov, ki so bili taki kot v pravi družini, kjer se pravzaprav ob domači mizi deli vse, kar je lepega ali manj. Dnevi so postajali vedno krajši, ure so postajale minute, saj smo se pri spoznavanju in odkrivanju zelo različnih osebnosti zabavali vedno, celo pri pomivanju posode. Letos smo tudi ukiniteli razporeditev raznoraznih tur-

nosov, saj smo se sami zavedali, da lahko pri tem pomagamo vsi kot prava družina, v katero vsi vlagajo svoj trud, da bi dosegli skupno dobro. Zahvaljujemo se vsi skupaj zlasti gospe Cirili in gospe Matildi ter gospodu Ninču za naša kosila in večerje, ki so bile vse bolj bogate in mikavne. Zahvala gre seveda tudi “soferju” inž. Karlu Mučiču in pomočnikom Gabrijelu in Devanu, ki sta skrbno organizirala dejavnosti in nas kratkočasila, tako v deževnih kot v vročih popoldnevih. Posebna zahvala pa gre

ne nazadnje seveda organizatorju, kriškemu župniku Maksu Suardu, ki je tudi letos vložil veliko truda v ta poletni mladinski tabor. Naš mladinski tabor ni samo športni poletni kamp ali teden dni počitnic, ko se nekaj mladih zbere v Bohinju na jezeru in prespi nekaj noči daleč od doma... Cilj tabora je veselo skupinsko življenje, pri katerem ima vsak izmed nas nepopisno veljavo, hkrati pa tudi določeno vlogo, ki ni samo ta, da napolni sedež v kombiju ali stol pri mizi.

Caterina Cossutta

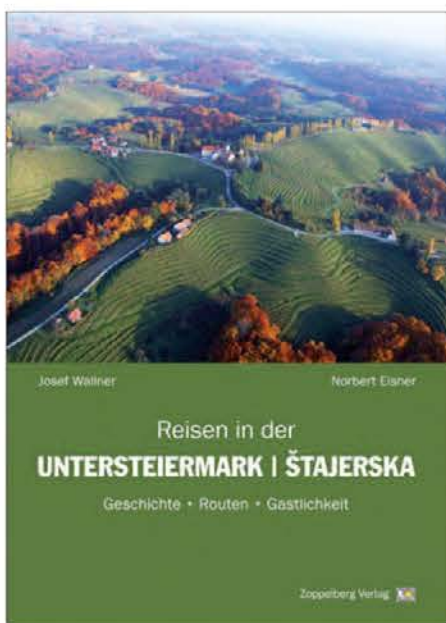

Arhivski posnetek skavtskega duhovnega oskrbovanja g. Gerdola

Izšla sta dva zajetna nemška turistična priročnika Vabilo na odkrivanje biserov Slovenije

Pri avstrijski založbi Zoppelberg sta izšla v zbirki *Potovanja po sledih Stare Avstrije (Reisen auf Altösterreichs Spuren)* dva zajetna nemška turistična priročnika, ki bralca popeljeta daleč v kulturno zgodovino slovenskih krajev in k zakritim pokrajinskim lepotam izven običajnih turističnih ponudb, ki so neznane tudi marsikateremu Slovencu. Obe knjigi, *Potovanja po Spodnji Štajerski (Reisen in der Untersteiermark)* in *Neznana Slovenija (Unbekanntes Slowenien)*, v kateri so opisane zanimivosti in lepote Ljubljane in nekdanje dežele Kranjske, sta namenjeni predvsem nemškemu bralcem, vendar sta zanimivi tudi za Slovenca, ki je več nemščine. Avtor obeh knjig je sodelavec nekega dunajskega izobraževalnega inštituta, Josef Wallner. V obeh knjigah išče sledi stare skupne zgodovine in kulture, ki so si jo delili v do-

brem in v slabem vsi narodi nekdanje habsburške monarhije, vendar istočasno poudarja tudi

razlike, politične diskriminacije in šovinistične napake, ki so razkorjale nekdanji skupni državni sistem.

Avtor pravkar pripravlja še tretjo knjigo o "Neznani Sloveniji", v kateri nas bo popeljal na slovenski zahod, v pokneženo goriško Gorishko in Gradiško z glavnim mestom Gorico, nekdanjim krasnim avstro-ogorskim "cvetličnim oknom v mediteranski svet", ki so jo na cesarskem Dunaju svoje dni ljubezno poimenovali "avstro-ogrska Nizza". Wallner odkrije v obeh do sedaj izdanih publikacijah tako na Štajerskem kot tudi na Kranjskem neverjetno veliko pomembnih zgodovinskih in kulturnozgodovinskih točk, ki so bile znane že v Avstro-Ogrski monarhiji, mnoge pa že tudi prej v Nemško-Rimskem cesarstvu. Temu se sploh ne smemo čuditi, ker so s Slovenci naseljene dežele Kranjska, Štajerska in Koroška ter Goriška, povezane v Notranjo

Avstrijo, sestavljale staro osnovno jedro nekdanje velike habsburške države. V najnovejši publikaciji Josef

Wallner piše o svojih raziskovalnih potovanjih po Kranjski. Njegovi opisi bodo zagotovo pritegnili pozornost individualnih turistov in ljubiteljev, ki jih je v Avstriji in sploh v nemškem prostoru vedno več in se živo zanimajo za Slovenijo. Avtor najprej poda zgodovinski zaris nekdanje vojvodine Kranjske, ki je bila pravno samostojna državna tvorba v Svetem Rimskem cesarstvu. Pri svojih zgodovinskih zarisih ne zamenja omeniti tudi težkih bremen in ran, ki jim je bila Kranjska izpostavljena v bojih proti Turkom in proti drugim nevarnostim. Opiše narodnostne spore ob koncu avstro-ogrske monarhije med pretežno slovenskim prebivalstvom na Gorenjskem, Dolenjskem, Notranjskem ali v Beli krajini ter v Ljubljani in med nemškim manjšinskim prebivalstvom. Pri tem pa ves čas poudarja nujno potrebo po spravi in premagovanju nacionalizmov, ki so v preteklosti povzročili preveč gorja ne le Slovincem, ampak tudi drugim evropskim narodom.

Wallner nas z obširnimi zgodovinskimi analizami povabi na najrazličnejša potovanja, ki bodo radovednemu popotniku odprle oči za skrivne koticke in nenavadne lepote slovenskih dežel. Svoje opise ilustrira s številnimi barvnimi fotografijami Norberta Eisnerja. Pri svojih predlogih za potovanja v različne kraje in področja od Bele krajine do Gorenj-

ske se prav tako kot pri raziskovanju Ljubljane opira tudi na različne nemške turistične vodnike, geografske opise in zemljevide iz časa Avstro-Ogrske. S številnimi opombami pod črto opozarja na najrazličnejše vire, iz katerih je čr-

datke, ki jih ponuja večdelna enciklopedija "Avstrijsko - ogrska monarhija v besedi in sliki", ki je izhajala na Dunaju v drugi polovici 19. stoletja v uredništvu tedanjega prestolonaslednika Rudolfa.

pal oblikovanje svoje podobe današnje Slovenije, v kateri pa je odkril kljub velikim zgodovinskim spremembam po prvi in po drugi svetovni vojni vendarle še zelo veliko starih potez, ki so skupne vsem narodom nekdanje habsburške srednjeevropske monarhije. Pri svojih izvajanjih se je velikokrat oprl tudi na bogate po-

Wallner se ustavi tudi v najmanjših krajih. Opisuje ljubeznivost slovenskih ljudi. Priporoči to in ono gostilno in turistično kmetijo. Hvali dobro jedajo in pijačo, ki se ji tudi v kakem obrobem kraju ne velja odpovedati. Krajevna imena slovenskih krajev navaja vedno dvojezično in včasih tudi trojezično, ker je prepričan, da so nastala v dolgem večstoletnem zgodovinskem razvoju in so last večjezičnosti in plurifunktionalnosti nekdanjih vojvodin tako imenovane Notranje Avstrije. Pri tem se opira na stare avstro-ogrske zemljevide, med drugim na pred prvo svetovno vojno izdane zemljevide vojvodin Štajerska, Koroška in Kranjska. Wallnerjeve v nemščini napisane publikacije so več kot navadni turistični priročniki. So skrbno napisane navodila za individualno raziskovanje krajev stran od običajnih turističnih poti in ponudb. **Lev Detela**

VIDEM Avostanis 2013

Zanimive prireditve do 10. septembra

Sporod 22. izvedbe Avostanis se je začel 29. julija in se bo končal 10. septembra. V začetku avgusta je bila v kraju Villecasse di Lestize-Villacaccia di Lestizza konferenca-predstava Alberta Paglierina, Nadie Lambiase in Paola Piacenze z naslovom Pop economix live show, ki je s pomočjo grafikonov in razpredelnic obrazložila meha-

želji po prevladi močnejšega. Sredi avgusta je Villecasse obiskal umetniški kritik Philippe Daverio in govoril o popačenostih, ki jih ustvarja naš družbenoekonomski sistem, ki je zašel v strukturno krizo, kakršne doslej nismo še doživeli. Zvrstili sta se delavnici La Bandarote, namenjena otrokom in staršem - glasbeniki pod vodstvom Luce Do-

di confine", Ide Vellerugo. Spored 22. izvedbe Avostanis je vsem zainteresiranim na voljo na spletni strani: www.colonos.it.

Avostanis 2013, "kot dan zasilje iz temne noči"

"Ne zahtevamo, naj se stvari spremenijo, če jih nadaljujemo opravljati na isti način. Kriza je najboljša, kar se lahko zgodi osebam in državam, saj prav ta prinaša napredek. Ustvarjalnost nastane iz tesnobe, kot se dan razvije iz temne noči. Domišljija, odkritja in velike strategije se pojavijo v krizi. Kdor jo premagaja, preseže samega sebe. Kdor pripiše svoje poraze in napake krizi, škodi svoji nardarjenosti in daje večjo vrednost problemom kot pa rešitvam. Resnična kriza je kriza nesposobnosti. Napaka oseb in držav je v tem, da so leni glede iskanja rešitev. Brez krize ni izzivov, brez izzivov je življenje čista rutina, počasna agonija. Brez krize ni zaslug. V kriznem času pride na površje najboljše od vsakogar izmed nas. Kdor govori o krizi, jo povečuje, prepustiti se ji pomeni po-

Philippe Daverio

nizme nevzdržnega sistema, ki je številne obubožal in obogatil le peščico ter privedel globalni svet v stanje, kakršnega poznamo sedaj. Sledil je prikaz dokumentarca Slow food story, ki ga je izdelal Stefano Sardo o zgodbi "počasne revolucije", ki si jo je leta 1986 omissil Carlo Petrini iz upora zoper "hitro hrano", ki je takrat ogrožala gastronomsko kulturo vsega sveta. Danes šteje Petrinijevo združenje 85 tisoč članov, ki so dejavni v 150 državah. V prostorih Colonosa so predstavili knjigo-dokumentarec L'u'ali di Dio, o obisku Miklosa Hubayja v Furlaniji leta 1999 in prikazali istoimensko Hubayjevo tragedijo o raznoliki jezikovni in kulturni istovetnosti furlanskega ozemlja in o nasilni homologaciji in

menicalija so igrali na nenavadna glasbila - in komedija "Frico e suppressata", ki na ironičen način obravnava temo ohranjanja furlanskega jezika. V ponedeljek, 26. avgusta, sta o krizi predavala znanstvenik in nekdanji videmski župan Sergio Cecotti ter psiholog Franco Fabbro. Prejšnji teden je bil gasbeno-literarni večer, na katerem sta Franco Marchetta in Elvio Scruzzi podelila nagrade zmagovalcem četrte izvedbe literarnega natečaja za romane v furlanščini-In Tre Riis. Dne 8. septembra se bo šestoro umetniških ekip pomerilo pri celodnevem umetniškem ustvarjanju z uporabo odpadnih materialov. Na zadnjem srečanju, 10. septembra 2013, bodo predstavili novo zbirko poezij "Stanza

veličevati konformizem. Prenehajmo enkrat za vselej z edino nevarno krizo, ki jo predstavlja tragedija, ko se nočemo boriti, da bi jo premagali". To je odlomek iz dela "Svet, kot ga jaz vidim", ki ga je leta 1931 napisal Albert Einstein in so si za predstavitev letošnjega sporeda izbrali pri kulturnem združenju Colonos, ki iz leta v leto v avgustu v kraju Villecasse di Lestize-Villacaccia di Lestizza blizu Morteana (Videm) organizira nekonvencionalni in vsebinsko izzivalni festival Avostanis. Umetniški vodja je novinar in kulturni delavec Federico Rossi. Omeniti velja, da pri združenju Colonos, zaradi krize in manjšega priliva finančnih sredstev, niso vrgli puške v koruzo.

ARC/MCH

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (16)

Mariza Perat

Sveta Gora pri Gorici

Iz novejšega časa je treba tu vsekakor omeniti prenos podobe Svetogorske Matere Božje v goriško stolnico 27. aprila 1992 ob obisku papeža Janeza Pavla II. v našem mestu 2. in 3. maja tega leta. Sveti oče je pred podobo Svetogorske Matere Božje molil rožni venec, in ker je bila ravno prva sobota, so papeževu molitev prenašali po vsem svetu. Leta 1939, ob

Vrnitev Marijine podobe na Sveto Goro 8. aprila 1951

400-letnici prikazovanj, je na Sveto Goro pričela voziti vzpenjača, kar je mnogim romarjem bilo v veliko pomoč. Žal so leta 1943 postajo v Solkanu, od koder je vzpenjača odhajala, zažgali. Znova so jo obnovili leta 1968. Leta 1989 so asfaltirali cesto na Sveto Goro in s tem zelo olajšali dohod romarjev, saj v tem času tudi vzpenjača ni več delovala. Za Svetogorsko baziliko najdemo "Franciškov hrib". Tako se imenuje, ker je tu kip sv. Franciška Asiškega, in sicer na mestu, kjer je nekoč stal spomenik italijanskim padlim vojakom. V baziliki je v kapeli sv. Mihaela grob goriškega knez nadškofa, kardinala Jakoba Missie, v grobnici za glavnim oltarjem pa sta pokopana knez nadškof Francišek Borgia Sedej in apostolski administrator dr. Mihael Toroš. Sveta Gora, ki slovi tudi kot izredna razgledna točka, je bila skozi vsa stoletja izredno priljubljena božja pot in taka je tudi danes. Pisatelj Ivan Pregelj, ki je v svojih dijaških letih bival v goriškem Alojzijevišču, v svojem sestavku "Zdrava, Marija Goriška", piše:

"Grem z romarji v goro in molim. Hodim prvokrat in me mika vse, kar vidim. O Sveta gora! Tebi niso po krivici stari ljudje rekli, da si Skalnica. Pusta si, kakor Kras! - Kako si, Mati Marija, prav njo izbrala, kako si hotela prav vrh tega najbolj vsakdanjega hriba v moji goriški deželici svojo hišo? Ali si sirotno pastirico Uršulo Ferlijo gojevo tako ljubila? Ljubila si jo! V Uršuli pa si ljubila še vse druge nas. Zato, menim, zato si hotela biti prav na Sveti gori, ker je prav od tu kakor iz srede v krogu odprt pogled na vse štiri vetro-

ve našega sveta: Tolmince, Čepovance in Trnovčane, na Brda in Vrhovlje, na Pevmo, Gorico in Sovodnje, na Kras do Železnih vrat, od Štjaka in Tabra, na Vipavsko mimo Čavna do Hrušice in še do morja in Benetk. Zdrava, Marija Goriška!"

Da, Marija Goriška je primorskemu ljudstvu vedno bila pri srcu, najprej zato, ker je Sveta Gora osrednja primorska božja pot, pa tudi zato, ker je preko zgodovinskih dogodkov, ki so to božjo pot spremljali, Sveta Gora bila tesno povezana z ljudmi, ki so živeli in še živijo ob njenem vznožju in tudi danes z zaupanjem zrejo k Svetogorski Kraljici, ki tako kot nekoč bedi nad svojimi Primorci.

Viri:
P. Odilo Hanjšek: "Marijine božje poti" - Izdala in založila Družba sv. Mohorja v Celovcu 1970
P. Pavel Krajnik OFM - Pogled v svetogorsko zgodovino, Sveta gora: 1539-1989, Goriška Mohorjeva družba, Katoliško tiskovno društvo - Gorica 1990
Dr. Rudolf Klinec: Marija v zgodovini Goriške, Goriška Mohorjeva družba - Gorica 1955
p. Bernard Goličnik: Sveta Gora - Izdal franciški samostan Sveta Gora - 2005
Silvester Čuk: Sveta Gora 1539-1989 ob 450-let-

Franciškov hrib

nici Marijinega prikazanja - Koledar GMD 1990
Fotografije:
Goličnik p. Bernard: Sveta Gora - Nova Gorica 2005, foto atelje Pavšič Zavadlav, Peter Podgornik
Kragelj Jožko: Od postaje do postaje, Tisk Grafica Goriziana - Gorica 1998
Koledar za prestopno leto 1920, tiskala, izdala in založila Narodna tiskarna v Gorici, ulica Vetturini (S. Gregorčičev dom)

/ dalje

V Sloveniji se je pričelo novo šolsko leto

Ali bi bila tehnična vlada boljša od sedanje?

Ob pričetku jeseni razmere v slovenski politiki, torej tudi v družbi in državi, odsevajo težave in spore, ki jim ni videti smisla in konca. Gospodarstvo se nadalje krči, saj je na ustreznih lestvicah Evropske komisije Slovenija ponovno nazadovala, tako da sta zdaj za njo samo še Ciper in Grčija. Slabi so tudi drugi pokazatelji razvoja, pri čemer veliko breme pomenijo banke, ki poslujejo z izgubo, ter zdravstvo, ki mu grozi razsulo. Sodeč po tistem, kar je videti z javnega prizorišča, vlada sicer intenzivno deluje, toda doslej kakšne pomembne reforme, ki bi pripomogle k omejevanju krize, še ni sprejela. Časa pa zmanjkuje, saj bosta morali premierka Alenka Bratušek in vlada v začetku oktobra evropski povezavi v Bruslju poročati o tem, kako Slovenija izpolnjuje dogovorjena Program stabilnosti in Nacionalni reformni program.

V Sloveniji že od nekdaj ni skupne zavzetosti in volje političnih strank za sodelovanje pri premagovanju katere koli večje težave, pač pa se predvsem zavzemajo za vzpon na oblast in povečanje deleža v državnem premoženju. Vlada je sedaj, tako je videti, še strnjena ob premierki Alenki Bratušek, ki začasno tudi svojo stranko, Pozitivno Slovenijo. Če bi na bližnjem kongresu te najve-

čje vladne stranke prevladala linija njenega ustanovitelja, Zorana Jankoviča, bi lahko nastala nova koalicija pod vodstvom bodisi Zorana Jankoviča ali pa Zorana Lukšiča, predsednika stranke Socialni demokrati. V nastali politični in

Franc Bogovič

strankarski zmedbi bi morda lahko razpisali tudi predčasne parlamentarne volitve. V sklop raznih možnosti se je vključila SLS oziroma predsednik te stranke Franc Bogovič. Političnim strankam predlaga oblikovanje nove vlade, t. i. tehnične vlade oz. vlade strokovnjakov. Zatrjuje, da vlada Alenke Bratušek ni več opravilno sposobna. Franc Bogovič pravi, da bi nova vlada lahko uspešneje delovala zoper krizo in za razvoj Slovenije. Predloga za sestavo nove vlade doslej ni podprla še nobena parlamentarna politična

stranka. V politiki pač vedo, da sta ob obstoječem razmerju glasov v parlamentu mogoči samo sedanja vlada ali pa nova vlada iz te iste koalicije. Spremembe pri upravljanju in vodenju države bi bile mogoče le, če bi bile sprejete na novih predčasnih parlamentarnih volitvah. V ozračju političnih preigravanj pa potekajo dogodki, ki določajo in pogojujejo naš vsakdanjik. Spodbuden je bil 1. septembra začetek novega šolskega leta v osnovnem in srednjem šolstvu. Vseh osnovnošolcev je tokrat 163.914, od tega prvošolčkov 20368. Srednje šole, med temi so tudi gimnazije, pa v novem šolskem letu obiskuje 77.283 dijakov. V osnovnih šolah bo poučevalo 16.250 učiteljev oz. učiteljic, morda tudi profesorjev. V šolskih programih letos ni večjih sprememb, starši otrok

in tudi javnost pa so se začudili ob predlogu, naj bi država uvedla uniforme kot obvezno nošnjo učencev v osnovnih šolah. Uniforme domnevno zato, da bi z njimi prikriji socialne razlike, ki so zdaj vidne tudi pri oblačilih učencev v šolah. Sedanja oblast tudi letos ni pripravila nobene javne proslave ali prireditve ob evropskem dnevu spomina na žrtve vseh totalitarnih in avtoritarnih režimov, kot so bili fašizem, nacizem in komunizem. Kljub temu pa so o totalitarizmi, kot smo jih poznali

in tudi javnost pa so se začudili ob predlogu, naj bi država uvedla uniforme kot obvezno nošnjo učencev v osnovnih šolah. Uniforme domnevno zato, da bi z njimi prikriji socialne razlike, ki so zdaj vidne tudi pri oblačilih učencev v šolah. Sedanja oblast tudi letos ni pripravila nobene javne proslave ali prireditve ob evropskem dnevu spomina na žrtve vseh totalitarnih in avtoritarnih režimov, kot so bili fašizem, nacizem in komunizem. Kljub temu pa so o totalitarizmi, kot smo jih poznali

in tudi javnost pa so se začudili ob predlogu, naj bi država uvedla uniforme kot obvezno nošnjo učencev v osnovnih šolah. Uniforme domnevno zato, da bi z njimi prikriji socialne razlike, ki so zdaj vidne tudi pri oblačilih učencev v šolah. Sedanja oblast tudi letos ni pripravila nobene javne proslave ali prireditve ob evropskem dnevu spomina na žrtve vseh totalitarnih in avtoritarnih režimov, kot so bili fašizem, nacizem in komunizem. Kljub temu pa so o totalitarizmi, kot smo jih poznali

in občutili v Sloveniji, govorili v naselju Rovte na Notranjskem, ob dvajseti obletnici postavitve farne plošče ubitim domačinom, 70. obletnici ustanovitve slovenskega domobranstva in ob evropskem dnevu spomina na žrtve totalitarnih in avtoritarnih režimov. Večja slovesnost, namenjena zlasti obravnavi fašizma in protifašizma, je bila 30. avgusta v Kobariidu. Tam je o treh totalitarizmi, kot jih je spoznal in izkusil, govoril tudi Boris Pahor, ki se je ob stoletnici svojega rojstva mudil v Sloveniji. Ob spominjanju na žrtve totalitarizmov in avtoritarnih režimov je znanstvenica dr. Vera Kržišnik-Bukić predsednica vlade Alenki Bratušek poslala javno pismo. Objavil ga je tudi osrednji slovenski časnik, Delo. V njem je ponovno predlagala, naj bi tudi v Sloveniji uvedli uradno spominjanje žrtve treh totalitarizmov, kar zahteva Evropa v svojih resolucijah. Premierko je javno vprašala, "ali si usmrčeni ljudje ne zaslužijo obsodbe tistega režima, ki jih je krvoločno pobijal. To priložnost ima tudi sedanja vlada".

Ob spominjanju na žrtve totalitarizmov in avtoritarnih režimov je znanstvenica dr. Vera Kržišnik-Bukić predsednica vlade Alenki Bratušek poslala javno pismo. Objavil ga je tudi osrednji slovenski časnik, Delo. V njem je ponovno predlagala, naj bi tudi v Sloveniji uvedli uradno spominjanje žrtve treh totalitarizmov, kar zahteva Evropa v svojih resolucijah. Premierko je javno vprašala, "ali si usmrčeni ljudje ne zaslužijo obsodbe tistega režima, ki jih je krvoločno pobijal. To priložnost ima tudi sedanja vlada".

September zgodovinski mesec na Primorskem

Na Primorskem že potekajo razne prireditve, proslave in drugačna obeleževanja zgodovinskega 15. septembra leta 1947, ko je bilo to območje pridruženo domovini, tedaj Jugoslaviji. Veliko dogodkov so pripravili zlasti v mestni občini Nova Gorica. Tam bo v petek, 6. septembra, zvečer svečana seja mestnega sveta, namenjena prazniku občine in podelitvi nagrad mestne občine Nova Gorica za letošnje leto. Na Okroglici blizu Nove Gorice pa bodo v soboto, 7. septembra, ob 11. uri odkrili obeležje ob 60. obletnici množičnega zborovanja Slovencev na Okroglici.

Marijan Drobež

Nagovor prof. dr. Janeza Juhanta v Rovtah Le po poti resnice bomo vrnili vero v človeka

Objavljamo nagovor, ki ga je dr. Janez Juhant imel v nedeljo, 25. avgusta, v Rovtah ob pomembnem slavju ob 20. obletnici postavitve farne plošče, 70. obletnici domobranstva ter Evropskem dnevu spomina na žrtve vseh totalitarnih in avtoritarnih režimov.

Spoštovani župljanke in krajanje Rovt, cenjeni gostje.

1. Malokdo si je mogel predstavljati, da se bo slovenska zgodovina po nemškem napadu na Jugoslavijo razvijala v tako strahovitih razsežnostih. Škof Gregorij, profesorja Lambert Ehrlich, Aleš Ušeničnik in drugi prisebni duhovi pa so čutili, kaj prihaja nad naš narod. Iz te globoke, krščanske in človeške prisebnosti niso nehali opozarjati in svariti pred grozečo nevarnostjo, a so to svojo zvestobo izročili s številnimi drugimi žrtvami plačali z mučeniško krvjo, prezirom in poskusi izbrija iz narodovega spomina. Nasprotno so samozavestno izkoristili in prikrojili zamisli nemškega misleca in načrtno uzakonili prevrednotenje vseh vrednot oziroma postavili na glavo to, kar je civilizacija zgradila v milijonih let, kot je zapisal židovski pisatelj. Še več: leta 1939 so ti podpisali zavezo zlu, ki je ne glede na različne ideološko-politične taktike in preračunavanja ustvarila dežele krvi, kot je zapisal zgodovinar. Ne spreglejmo tudi

Ernega razvoja povzročali tudi neverodostojni kristjani, da je stanje predvsem delavcev in kmetov klicalo po novem družbenem redu, kot ga je v imenu krščanstva pri nas oznanjal Andrej Gosar. A omenjena zarota zla je poteptala vero v dobro človeka, iz ljudi pa napravila brezčutne stroje in neznanje številke, kot je izkusil tudi naš stoletnik Boris Pahor. Ljudje so postali nepomembni, ko je oblast kot edini cilj poteptala še zadnji kanček človeškosti. Ni čudno, da so ljudje ostali brez besed, kot je zapisal isti ruski židovski pisatelj.

2. Onemeli so tudi možje in žene, vaši predniki, ki so od nekdaj z ljubeznijo, srčnostjo in krščanskim upanjem ter vdanostjo v Božjo voljo v potu svojega obraza služili svoj vsakdanji kruh na teh polhograjskih pobočjih. Brezvestni stroj jim je začel uničevati življenja in imovino. Kdo bi bil lahko danes pameten in bi jim odrekal, da branijo svoj dom in rod? Prelomni časi ločitve, kot smo slišali prejšnjo nedeljo v evangeliju, niso dopuščali neodločnosti. In tudi danes nam Jezus v evangeliju veleva čuječnost. Domobranci so se zavedali, da čuvajo ne le dom in rod, pač pa so proti svoji volji postali branik krščanskih izročil, vsega, kar so ohranjali rodovi pred njimi. Ne glede na njihov poraz jim zgodovina danes daje prav, saj so se uprli sovražniku človeštva, komunizmu, kot daje prav tudi tistim, ki so se uprli nacizmu. Nikoli, ne takrat ne danes, pa zgodovina ne bo dala prav spletkarjem, ki zase in za svoje privilegije teptajo resnico, pravičnost in človekovo dostojanstvo. Le kamor pšenično zrno pade v zemljo, tam rodi novo življenje in postane blagoslov za prihodnje rodove, kakor so žrtve, ki se jih spominjamo, dale celo svoja življenja. Božja beseda pa nas znova kliče

k čuječnosti. Velela nam presojati znamenja časa in hoditi po ozki poti, po kateri so hodili ljudje, ki se jih s hvaležnostjo spominjamo. Da je široka pot, na kateri je vse dovoljeno, vodi se zavzemati za pravičnost ter se zavzemati za pravičnost med nami. To je tudi naš dolg do vseh, ki so zanjo umirali.

3. Opravljamo najbolj prvotno človeško dolžnost, znano in zasidrano globoko v kulturi oziroma izročilu človeštva od pradavnine: spominjati se mrtvih, posebej njih, ki so bili žrtve nasilja. Spomeniki niso le znamenja za mrtve, so predvsem pomnik živim, vsem državljanom, saj so bili to ljudje naše krvi, naših korenin. Žrtve sprašujejo vest nam kristjanom in posebno voditeljem Cerkve, naj se z vso vero in srčnostjo postavimo v bran žrtvam in potrdimo Vašo pravico, ki so Vam jo tako kruto odrekli samozavestni človeštva. To pravico Vam je končno priznala večina demokratičnega sveta s proglasitvijo dneva spomina na vse žrtve, ne le Auschwitza, Srebrnice, pač pa tudi Roga, Hude Jame in vseh drugih brez, tudi teh med Logatcem in Rovtami. Dragi mučenci, četudi bi Vam zemeljski veljaki, ki jih pri tem lahko ovira preračunljiva oblast, tega ne priznali, ali Vam nismo dolžni tega priznati vsaj mi, ki nam vera in božje kraljestvo, za kar ste trpeli in umirali, kaj pomenita? Tudi zato, da bi slovenske kristjane, posebej klerike v prihodnje odločna predanost spominu na Vašo žrtve obvarovala kompromisov in stranpoti, ki razjedajo našo cerkveno skupnost.

4. Spoštovani pričevalci, zaradi Božjega kraljestva ste dali svoja življenja, ker ste verovali v resnico in se bali Božje pravičnosti, zato se niste prepustili človeški preračunljivi oblasti. Predvsem pa ste zaščitili nedolžne in za to morali umreti sami. Spoštovane sestre in bratje, katerih Vaša imena so bila zapisana pred dvajsetimi leti na spomeniku pred cerkvijo, Vaša telesa pa čakajo vstajenja nekje na slovenski zemlji. Hvala Vam za Vaše pričevanje! Spoštovani potomci, ki tukaj vztrajate pri resnici in preganjate strahove, ki so nam jih pognali v kosti in s katerimi nas hočejo še kar naprej ostraševati, ker resnica prihaja na dan. Če ne bomo govorili mi, bodo kamni vpili. Verjamem, da smo kljub brezupni, ki razjeda Slovenijo, z Vami, ki ste umirali za resnico, z vsemi, ki smo zbrani v njihov spomin na tem kraju spomina, dovolj pogumni, da bomo živeli spet upanje in z vero zrl v prihodnost. Okrepljeni v veri namreč trdno verujemo, da je bil našim rojakom Jezus pot resnice in življenja in da je to zmaga, ki premagava svet, naša vera. In čeprav se pri nas zdijo najbolj normalne človeške reči vprašljive, verjamem, da bomo le po poti resnice, srčno in vdano, spravljeni in svobodni spet povrnili vero v človeka in Slovencem pa vero v prihodnost.

Po srečanju Bratušek - Letta

Bilateralni odnosi na ladji na Blejskem jezeru

Bratuškova in Letta sta se na Bledu pogovarjala o bilateralnih odnosih med državama, se peljala z barčico po Blejskem jezeru, ni pa znano, ali sta tudi stopila do cerkvice in pozvonila zato, da bi se jima izpolnila želja. Ni nam dano vedeti niti, kakšno željo sta izrazila.

Ovinkarjenje okoli plinskih terminalov

Dejstvo pa je, da sta se odločila za širok ovinek okoli tiste teme, ki najbolj razvema čustva slovenske in italijanske (krajevne) javnosti. O plinskih terminalih ni tekla beseda. Zelo zmuzljiva sta bila oba premierja tudi na tiskovni konferenci. Letta je dejal, da gre za kontroverzno vprašanje, da je prisluhnil argumentom predsednice Bratuškove in da sta se s slovensko premierko dogovorila, da bosta zadevo prepustila resornima ministroma v natančnejšo obdelavo (najbrž gre za slovenskega ministra za infrastrukturo Sama Omerzela in italijanskega ministra za gospodarski razvoj Flavia Zanonata). Bratuškova je temu samo še prikimala in dejala, da nima k temu ničesar dodati. Kaj to pomeni? Našteli bomo nekaj ugotovitev, ki jih lahko povzemamo z blejskega srečanja:

1) zadeva plinski terminali bi morala dobiti odločnejši zasuk na naslednjem srečanju v Benetkah (12. september), ker bodo v Bruslju o infrastrukturnih projektih primarne važnosti (tukaj sta tudi plinska terminala) glasovali v začetku oktobra. Prostora za nova zavlačevanja in politična

kupčanja ni več (vsaj na prvi pogled ne, politika je navsezadnje umetnost možnega).

2) Novinarje, predvsem krajevne, zbrane na Bledu, je presenetil molk Bratuškove. Navadno je bila Slovenija vedno ostra nasprotnica plinskih terminalov in je "NE" ponavljala ob čisto vsaki priložnosti. In to vse do letošnjega julija, ko so se v slovenski vladi najprej odločili, da se bodo ob glasovanju za evropski seznam infrastrukturnih projektov vzdržali, in nato pod težo javnosti prvo odločitev preklicali in se izrekli za ponovni ne. Tokrat je Bratuškova na prvi pogled ponovno delovala nekoliko nenavadno, ko ni ponovno in še enkrat izrazila svojega nasprotovanja.

3) Skorajšnje srečanje v Benetkah med Slovenijo, Italijo in Hrvaško naj bi po besedah, ki jih je na Bledu izrekel premier Letta, postala stalnica italijanske zunanje politike, ki ji je iniciativa Severnega Jadrana "pomembna geostrateška usmeritev in hrbtenica italijanske zunanje in gospodarske politike". Če tem izjavam odvzamemo balast diplomatskega jezika, se lahko vprašamo, kaj bodo ta srečanja vsebinsko prinašala tem državam. Ideje o makroregionalnih niso ravno novost, potrebno pa bi bilo ugotoviti, kaj in kako bi se to območje razvijalo.

Visco - nova tema (za Italijo)

Po tiskovni konferenci sta se srečali še slovenska in italijanska delegacija. Slovenska stran je tokrat izpolnila obljubo, ki jo je Bratuškova dala pisatelju Borisu Pahorju, in predsednika Letto opozorila na problematiko fašiz-

tičnega taborišča v Viscu, ki je prepuščeno zobu časa. To je pravzaprav novost, predvsem zato, ker se ta tema postavlja na najvišjih državnih ravneh. Hkrati pa bi se morali ob tem tudi zamisliti, da je bilo potrebno za ta korak čakati, da pisatelj Boris Pahor dočaka 100 let, da postane živi prerok slovenskega naroda in da mu v Sloveniji posvetijo celoučebno oddajo. V tem trenutku pa gre za vztrajnost pri ohranjanju problematike taborišča v Viscu na očeh javnosti ponovno posebej omeniti prof. Ferruccio Tassina, ki mu je kljub vsem nasprotovanjem uspelo doseči preboj.

Ekonomsko sodelovanje

Posebno poglavje je bilo nazad-

nje namenjeno gospodarskemu sodelovanju med dvema državama. Slovenija je prešla v fazo, ko išče tuje investitorje za rešitev slovenskega prezadolženega gospodarstva (še pred desetimi leti je bilo to nepojmljivo). Bratuškova je maja sestavila seznam 15 podjetij, v katerih ima država večinski (ali zelo izrazit) delež in jih je uvrstila na seznam za prodajo. Mnogi so sicer skeptični do tega koraka, češ da se od

maja, ko je bil seznam najavljen, ni zgodilo še nič pomenljivega. Medtem ko se za slovenski Telekom poteguje nemški Telekom, je v zadnjih dneh javnost obkrožila vest, da se za ljubljanski Aerodrom, ki upravlja letališče Jožeta Pučnika v Ljubljani, zanima italijanska družba Save, ki upravlja letališče v Benetkah. Splošno gledano pa zanimanja za ta podjetja ni. Razlog je zelo preprost: Telekom je dejansko edino podjetje s pravim denarnim tokom, ostala imajo precejšnje finančne težave. Zanimiva je Lettova ideja, da bo priredil poseben dogodek, na katerem bo Slovenija lahko predstavila podjetja, ki jih je dala na dražbo. Morda bi bilo koristno, da bi Slovenija tudi pri drugih

evropskih državah (začenši z Nemčijo in Avstrijo) izprosil podobne predstavitve: ne zato, ker bi tuji investitorji v slovenskih podjetjih videli kuro, ki nosi zlata jajca, ampak zato, da bi v firmah s finančnimi težavami videli potencial, ki se v prihodnosti lahko ponovno razvije. Žal slovenska gospodarska elita danes ni sposobna zagotoviti zagona in razvoja tega potenciala.

Andrej Čermic

Draga mladih 2013

Svet priložnosti, če ga znamo obvladati

Pravno pravi čas za poglobljen razmislek o aktualnih temah v sproščenem, družabnem vzdušju. Draga mladih je pred 23 leti nastala zato, da bi v tem duhu povezo-

po lanskoletnem aktivnem premoru, ko smo se z okroglo mizo zaustavili ob zapaščinu vrednot Jožeta Peterlina, obnovilo sodelovanje s koprsko Rotundo in ljubljansko Socialno akademijo. Draga mladih

Pavla II. v Ljubljani. Mag. Klemen Žumer je kot sodelavec največje stranke v Evropskem parlamentu EPP predstavil kopico osebnih izkušenj z digitalnim svetom, kar je storil tudi nekdanji minister in uni-

vanjem TEDx, neprofitne organizacije, ki se s pomočjo interneta posveča širjenju dobrih idej. S psihološkimi in antropološkimi nasveti nam je še postregel dr. Beno Arnejčič s koprške univerze, ki pravi, da je temelj zdrave uporabe internetnih komunikacijskih sredstev v odnosih uporabnikov "v živo".

V soboto zjutraj je stekel openski del Drage mladih 13, na katerem je računalniške teme "med pastmi in priložnostmi" najprej razgrnil mag. Bojan Amon, sociolog in dober poznavalec digitalnega biznisa. Primeri dobre prakse so bili poverjeni vremenoslovcu in uredniku spletnega portala Slomedia. it Darku Bradassiju ter dvema mladima podjetnikoma. Sara Terpin uporablja internet kot okno v svet za svoje prevajalsko in profesorsko delo, pred nekaj meseci pa je s skupino zanesenjakov odprla tudi spletno stran slovely.eu, s katero italijanskemu bralstvu predstavlja skrite krajevne dragulje Slovenije. Uroš Grilanc pa je v digitalnem svetu našel svoj poklic, saj uspešno posluša s podjetjem Dotcom.

Skupino mladih iz Slovenije je Tomaž Susič v popoldanskih urah vodil po lepotah mesta Trst.

JŠ

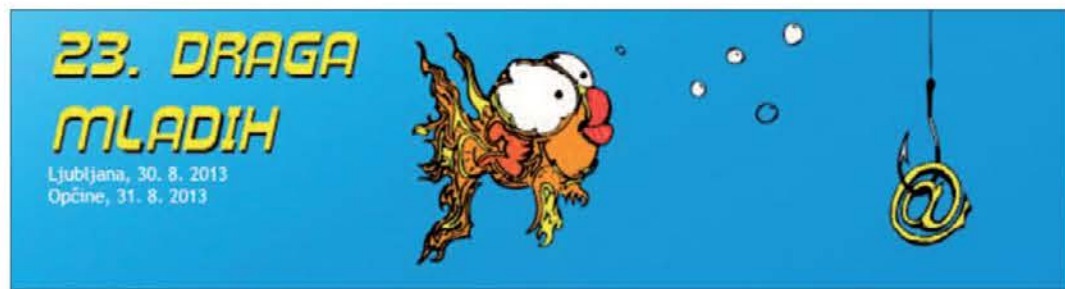
Smrtna kosa

Umril je skladatelj Orlando Dipiazza

V deželnih zborovskih krogih je odjeknila vest, da je v ponedeljek, 19. avgusta, v rodni Aielu umrl znani zborovodja in skladatelj Orlando Dipiazza, ki bi sredi oktobra dopolnil 84 let. Poznali in cenili smo ga tudi v slovenskem zborovskem prostoru, saj je rajni Dipiazza že v

letih, ko je študiral na konservatoriju Tartini v Trstu, vzpostavil lepe in plodne odnose z nekaterimi slovenskimi zborovodji in skladatelji. Bil je dolgoletni dirigent zbora Coro Polifonico iz Rude in Goriških madrigalistov ter zbora Monteverdi, ki ga je sam ustanovil, kakor tudi drugih skupin, ki so delovale in še delujejo v raznih furlanskih krajih. Bil je uveljavljen in priljubljen skladatelj, ki smo ga mogoče še najbolj poznali po številnih in zelo zanimivih priredbah furlanskih ljudskih vilanel, a tudi drugih zborovskih pesmi na besedila številnih pesnikov. Napisal je tudi celo vrsto zahtevnejših vokalno instrumentalnih skladb posvetne vsebine. Napisal je veliko cerkvene glasbe, tako psalme kot svete pesmi v latinščini, furlanščini in italijanščini, in več maš, v glavnem na liturgično besedilo. Ob tem pa nekaj zahtevnejših instrumentalnih skladb in kantat ter samospevov.

V slovenskem prostoru je znan, ker je zelo posrečeno priredil rezijansko ljudsko "Lipa ma Marica", nekateri, zlasti primorski zbori pa so segali tudi po drugih njegovih skladbah. Poznali pa smo ga tudi kot vestnega člana deželne zborovske združenja in državnega združenja zborov Feniarco, kakor tudi kot dolgoletnega člana umetniškega vodstva goriškega zborovskega natečaja Seghizzi. Pokopali so ga v četrtek, 22. avgusta, v domači vasi.

vala Slovence iz domovine in zamejstva. Tega ni več, a ostajajo prepadi zgodovine, tudi med mladimi. Ne poznamo se dovolj, premalo se družimo in povežujemo ob tovrstnih pobudah, ne gledamo še na naš prostor kot na enoten slovenski prostor – spontano, naravno, ker tako je. Tržaško društvo Mladi v odkrivanju skupnih poti (Mosp) je

2013 je tokrat ponudila dvodnevno dogajanje, zadnji petek in soboto v mesecu avgustu, o temi novih medijev in socialnih omrežij. Prepričali smo se, da ob dobri volji in svežih idejah lahko nastane marsikaj dobrega.

Socialna omrežja in jaz!? je bil naslov petkove debate, ki je bila v prostorih Zavoda Socialne akademije na ul. Janeza

verzitetni profesor Žiga Turk. Na svojem blogu Čas-opis redno objavlja komentarje o dogajanju v družbenih sferah in problematizira (zlo) rabo socialnih medijev (facebook, twitter), ki so med političnimi elitami v rokah PR profesionalcev. Iskreno pripoved je ponudil Aleš Čerin, ki se je ravno vračal s Kredarice, kjer je prejšnji dan prisluhnil pred-

Nova knjiga dr. Branka Marušiča

Sosed o sosеду- Prispjevki k zgodovini slovensko-italijanskega sožitja

Starosta slovenskih zgodovinarjev na Goriškem dr. Branko Marušič nas vedno znova preseneča, saj skorajda ne mine leto, da ne bi izdal kakega novejšega dela. Vsi njegovi eseji, članki, vse raziskave ter njegovi zgodovinski zapisi so vedno znova sveži in aktualni, predvsem pa poglobljeni in namenjeni skupni goriški zgodovini, skupni zato, ker dr. Branko Marušič dejansko vse življenje posveča odkrivanju nepoznatih zgodovinskih dejstev skupnega življenja, sobivanja, (ne) razumevanja različnih narodov pri nas. V knjigi *Sosed o sosеду*, ki jo je izdalo Založništvo tržaškega tiska leta 2012 ob avtorjevi 75-letnici, je tako dr. Branko Marušič zbral 14 člankov, ki jih je kot zgodovinar namenil temi o odnosih med italijanskimi in slovenskimi intelektualci v razdobju med drugo polovico XIX. stoletja in prvo svetovno vojno.

V uvodu je kolegica našega zgodovinarja dr. Milica Kacin Wohinz zapisala: "... objavljene razprave in članki pričajo o Marušičevi strasti po raziskovanju osebnega življenja, po odkrivanju biografskih podatkov o delovanju in usodah posameznikov, po odkrivanju individualnih pogledov in stališč, skratka o medčloveških odnosih. Odveč je poudarjati, da gre v tem delu prej za kulturne kot za politične stike med sosedi. Čeprav sta v mednarodnih odnosih vedno navzoča tako konfliktnost kot sožitje, le skrajnim nacionalizmom na obeh straneh bolj ustreza besedovanje o nesporazumih kot o sožitju. V tej zbirki prispevkov so namreč preseženi nam tako domači pojmi, kot so rabelj – žrtev ali sovražnik – junak, ki nas ob misli na soseda nehoti prevečajo". Dr. Milica Kacin Wohinz v svojem uvodu tudi sicer lepo opiše skrbno in dolgoletno delo goriškega

zgodovinarja, kot tudi ugotavlja, da je bil dr. Branko Marušič eden prvih sogovornikov italijanskih zgodovinarjev iz Goriške, izrecno pa poudarja njegov pomembni prispevek pri Slovenskem primorskem biografskem leksikonu, ki ga je izdajala Goriška Mohorjeva družba in velja za eno temeljnih del na področju zgodovine v našem in vseslovenskem prostoru. Dr. Branko Marušič je bil rojen 4. februarja 1938 v Gorici. Na ljubljanski univerzi je končal študij zgodovine (1962) in bil prav tam promoviran za doktorja zgodovinskih ved (1887). Do leta 1987 je bil kustos ter ravnatelj Goriškega muzeja, nato je do upokojitve leta 2004 deloval kot raziskovalec, nazadnje znanstveni svetnik, v Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa ZRC SAZU, v Raziskovalni postaji v Novi Gorici. Habilitiral se je za rednega univerzitetnega profesorja. Bibliografija

Foto JMP

Branka Marušiča obsega objave v dnevnem tisku, ocene in poročila, gesla v leksikonih, članke, znanstvene razprave ter knjižne izdaje, tudi v tujih jezikih. Z Založništvom tržaškega tiska in Goriško Mohorjevo družbo je sodeloval in še sodeluje kot urednik, soavtor in avtor. Bil je član slovensko-italijanske kulturnozgodovinske komisije (1993–2000). Prejel je Valvasorjevo (1983) in Bevkovo nagrado (1985) ter priznanje Častni član ZRC SAZU.

Prav ima dr. Milica Kacin Wohinz, ko v svojem uvodu v knjigo *Sosed o sosеду* dr. Branka Marušiča ugotavlja, da našega zgodovinarja zanimajo predvsem zgodbe posameznikov, družinske zgodbe in zgodbe v nekem točno določenem obdobju, preko katerih se zrcali zgodovina posameznikov in družbe na Goriškem in

preko katerih nam dr. Marušič sijajno pokaže stanje duha na Goriškem, ki je še kako zaznamovano tudi današnji čas, da, današnji čas, saj se bralec ob prebiranju zapisov dr.

strasti po raziskovanju osebnega življenja, po odkrivanju biografskih podatkov o delovanju in usodah posameznikov, po odkrivanju individualnih pogledov in stališč, skratka

o medčloveških odnosih... ", kot pravi dr. Milica Kacin Wohinz in z njo se lahko še kako strinjamo, ko zapiše, da vsi objavljeni zapisi "govorijo bolj o momentih dobrohotnosti med ljudmi dveh narodnosti, o medsebojnem razumevanju v razvoju novejših in sodobnih zgodovine". Osebnost sem med prebiranjem knjige odkril marsikatero goriško osebnost, ki je nisem poznal, pripoved o Umberto Antoniu Bonnesu ali pa zapis Pesnik Biagio Marin in Slovenci pa sta zgleden primer

Branka Marušiča še kako zaveda, da je sicer res, da se iz zgodovine premalo naučimo, če se sploh kaj, a tudi tega, da smo od preteklosti vsi pogojeni, z njo označeni, zaznamovani, da smo vsi otroci

preteklosti in današnjega časa. Ko bo bralec vzel knjigo v roke, bo že ob pregledu osebnega kazala na koncu zbirke zgodovinskih esejev ugotovil, kako res je, da "objavljene razprave in članki pričajo o Marušičevi

imenitnega zgodovinarja dr. Branka Marušiča, ki nam danes lahko pomagata - ne samo ta dva zapisa, a mene sta se ta dva še najbolj dotaknila! - razumeti čas in prostor, v katerem živimo!

Jurij Paljč

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljč, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu
www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Druženja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 3. septembra, ob 14. uri.

Spomin na dragega profesorja Ob stoti obletnici rojstva Vinka Beličiča

Sredi cerkljanskega hribovja sedimo s prijatelji v gostilni. Končno smo po enem letu skupaj, lepo nam je, klepetu dajeta duška še hrana in pijača. Razveseljuje nas polnost poletnega dne. Sproščeni smo, krožniki in kozarci pa se praznijo. Z možem, oba sva vegetarijanc, sva si privoščila zelenjavo na žaru, prijatelje pa je omamila vonj po mesu izpod peke. Najedli so se, na velikem pladnju sredi mize pa je ostala velika kost in nekaj kože. Gledam, kako bi vse skupaj spravila nekam, da bi doma to pojedla psa. Težko mi je namreč, ko vidim hrano, ki ostaja, pa čeprav je primerna le za žival. Nekako ne maram, da gre v smeti, ne morem se sprijazniti s tem. Hrana je nekaj dragocenega, nekaj, česar nimajo vsi, nekaj, za kar moramo biti hvaležni. Prijatelji se strinjajo z menoj in stopijo do natakara, da dobimo zavitek. Ostanki gredo z nami v avto. Tako je tudi doma, si priznamo. Z možem poveva, da obroke pripravljava tako, da nikoli nič ne ostane. Če se pa vendarle zgodi, hrane nikoli ne zavrže. Tako sva vajena že od mladega. In spomin se nedavno preminulega profesorja, Vinka Beličiča, ki me je na gimnaziji učil spoštljivega odnosa do hrane. Prijatelj se zamisli ... Letos je stoletnica njegovega rojstva, pove. Ravno sedaj, avgusta. Grenkoba je čutiti v njegovem glasu, oba se zazreva nekam med

hribe in nebo in se zamisliva. Beličič je človek, ki ga je domovina, če jo je sploh imel, pozabila. Kolikokrat, ko vzamem v roko hleb, da ga narežem, se spominim pokončnega, ponosnega moža s sanjivim pogledom, ki je vedno hrepenel zrl nekam v daljavo. O kruhu nam je pripovedoval kot o svetinji. O otrocih, zbranih za mizo, o veliki krušni peči, o vonju, ki je polnil izbo, o prazničnem pričakovanju. In ne morem pozabiti njegovega tresočega glasu, bolečine, ki jo je bilo zaznati v njem, ko so se sošolci s kruhom obmetavali. Poberi ga in poljubi ga ..., je bil, strog, ranjen, a neizprosni. Vem, da se je takrat na mojih licih vedno zarisal nasmeh, vem, da nisem razumela. Takrat, a sedaj kruh pri nas nikoli ne ostaja, nikoli ne gre v smeti. S pobožnim spoštovanjem ga pojemo do zadnje drobtine, tudi, če je star nekaj dni in ga je treba greti. In smo hvaležni, da je vsak dan na mizi in da ga znamo tudi speči. In da zadiši v hiši tako, kot nam je o njem pripovedoval profesor in pesnik Vinko Beličič.

Sto let Beličičevega rojstva. Tam, med tistimi belokranjskimi vinogradi, kjer sem, dolgo potem, ko ni bil več moj višješolski profesor, še sama iskala njegovo tišino. In v tisti pokrajini, ki jo je on tako pogrešal, sem našla tiste drobne lepote, katerih kot najstnica nisem dojemala. Moj mož ve o njem povedati, da

je bil poseben človek. Človek z notranjo lepoto, ki te je prevzela. Srečal ga je nekega jutra na poti v službo, na openškem tramvaju. Spotnici je govoril o travah, o trati. Ne o tistih prostranih belokranjskih travnikih, ki jih je bos odkrival kot otrok, niti o velikih senošetih. O gredici pod blokom je govoril, o travah na njej, o njih vonju, o njih lepoti. Pripovedoval je o valovanju v vetru, o rasti in bohotenju, o čepetu, o barvah in vonju, o cvetenju in umiranju, tam v poznem avgustu. Pokončen, zasanjan, preprosto lepo je govoril, medtem ko so mu misli uhajale skozi okno v daljavo. Tja, kjer trave niso bile samo zelenica, ampak morje in sanje. Govoril je v italijanščini in poslušali so ga vsi. Ljudje, ki nikoli niso poslušali o travah in jih nikoli niso pustili rasti. In to je Beličiča najbolj bolelo. Moj mož njegove pripovedi ni mogel pozabiti. Ko je prišel domov, me je vprašal, ali ga morda poznam. Nekoga, ki je imel otroško modre oči in je znal pripovedovati o travah, kot bi ljubil in poznal vsako bilko. Vedela sem, da je to samo on. Moj višješolski profesor slovensčine, s katerim sva si bila v času liceja tako različna ... O ti-

stih travah je z zasanjanimi očmi pripovedoval tudi nam, o tistih travah, ki so mu živ spomin in katerim pravi cvetite, o trave, dehtite, luči se napijete, dehtite izbranke med vami rumene in lila,

cvetite, o trave tega edinega maja. V šoli smo vedeli, da je poznal vsako bilko, da je vedel slovensko in latinsko ime za vsak cvet, da je prepoznal petje vseh poljskih ptic. In jih je oponašal ... In tedaj je bil skoraj srečen, kot bi v sebi zaslučil glas svojih Rodin. Mi smo se seveda smejali. Mi, ki nismo

vedeli nič o travah. Mi, ki nismo poznali ptic. In smo rasli v tistem hrupu, naglici in bolečinah, ki jih on ni maral. Lačni prvenstva: časti in zlata. Sama sem vzljubila trave in ptice, šele ko sem dobila v roke tisto jekleno skatlo s štirimi kolesi, kateri se je skromni mož iz Rodin odrekal za vse življenje. Ker ni bila del tistega sveta, ki ga je ljubil. Mislim, da je to našo odtuženost, to naše nerazumevanje, to razdaljo, ki je bila med nami, odpuščal. Ali pa je morda na tihem trpel. Spominjam se, da nam je nekoč dal za šolsko nalogo prosti spis z naslovom Mojih deset najljubših besed. In je upal, da bomo pisali o tistih malih stvarih, ki jih je on ljubil nadvse. O kruhu, o ptici, o polju. Beličič je bil predvsem človek preprostega, skromnega srca, ki praznine visokodonečih besed ni maral. Jaz sem mu pisala o revoluciji, o bratstvu, enakosti, ne o peči in kruhu, kot je pričakoval. In v mojih najljubših besedah ni bilo nič mojega. Vem, da sem mu tedaj močno zamerila slabo oceno.

Z vso najstniško jezo. A sem, dolgo let pozneje, razumela in našla tudi sama svoje male besede. Zato, da sem mu jih povedala, na Opčinah, sredi potepuških mačk, katerim je vsak popoldan prinašal hrano. In me je objel, ker je vedel, da sem zrasla. In da sva si podobna, kot je morda on zaslučil že takrat. Vinko Beličič je bil apolid, človek brez domovine, nikogaršnji človek, kot gmajna, o kateri nam je pripovedoval med urami slovenjevanja in v nedrju katere je iskal svoj mir. Gmajna, ti last nikogar, le kdor je odrinjen ko ti, naslanja se rad na minulost ograd in gleda mračenje od vseh strani, je napisal o njej in o sebi. Kajti Beličičevega srca, srca iskalka in brezdomca, ni pogrel niti začetek "zgodbe o uspehu". Tiste zgodbe o uspehu, v katero smo vsi zasanjano verjeli, on pa je morda že tedaj začutil poraz ... Ostal je sam, s svojimi preprostimi besedami, z gmajno in travami v srcu. Samotni iskalec preproste, a večne lepote. Konec koncev, kot je nekoč zapisala Marija Tereza, je bilo vse skupaj samo nekaj med njim in Bogom ... Nikoli ni bilo ničesar, med njim in nami. Ali med njim in njimi.

Suzi Pertot

Vzorčni sadovnjak starih sadnih sort v Kojskem Kaj zmore ljubezen

V Kojskem v Brdih je Gregor Božič, sicer po izobrazbi filmski režiser, v sedmih letih uresničil vzorčni sadovnjak starih in avtohtonih sort sadja, kar je za Goriško, a obenem tudi širši prostor, velika pridobitev in živ pomnik, da moramo biti odgovorni tudi za materialno dediščino, ki so nam jo zapustili naši predniki. Zamisel se je razvila postopoma, danes pa že kaži-poti vodijo med hišami v breg in v sadovnjak starih sadnih sort. Pod skalco. Na lično pripravlj-

li leta 2012. Zanje so zaposlili v okviru delovanja Zavoda za kulturno dejavnost Nosorogi. S pomočjo prejetega švicarskega prispevka, ki je znašal približno 36.000 evrov, so izpeljali načrt do konca in po večletnem raziskovanju ter ureditvi in popisu vzorčnega vrta so poskrbeli še za izid publikacije v nakladi 500 izvodov z naslovom *Stare sadne sorte na Goriškem v dveh delih in s podnaslovoma 1. in 2. zvezek, zgodnje in poletne sorte oz. 3. in 4. zvezek, jesenske in zimske sorte*. Zelo nas veseli, da je Gregor Božič v prvem zvezku objavil tudi pogovor z rajnim Brunom Podveršičem, o katerem med drugim dobesedno zapiše: "Bruno Podveršič, ki smo ga spoznali med raziskovanji Goriške, njenih prebivalcev in njenih naravnih vrednot, je eden glavnih pobudnikov za to, da je iz naše radovednosti in začetnega ljubiteljskega zanimanja za stare sadne sorte nastal projekt

nih sort, omogoča pa tudi pove-zavo s samim Božičem, tako da lahko tudi na ta način dosežemo potrebne informacije o posameznih sadnih vrstah ali se dogovorimo za ogled sadovnjaka. Mladi navdušenci starega sadja pa so si omislili še način za nadgradnjo tega ponovnega vračanja starih sadnih sort. Tako so izpeljali analizo tržišča o možnosti, da bi v posebnih, nalašč pripravljeneh škatlicah, nekako butično prodajali nekatere posamezne posušene sadne sorte. Omenili so, npr. znamenite 'prunele' iz olupljenih češp, ali suhe fige, marelice ali hruške. Ugotovili so, da to sušenje terja veliko ročnega dela in bi bila zato proizvodnja draga, vendar bi se v določenih primerih trženje zlasti v tujini vendarle izplačalo, mogoče tudi s turistično promocijskega vidika. Velja dodati, da je Gregor Božič sadovnjak s svojimi stari sadnimi sortami predstavil tudi biotehniški fakulteti v Ljubljani in Kmetijskemu inštitutu Slovenije, tako da so tudi pristojni inštitucionalni organi seznanjeni s tem in lahko spremljajo stanje in dogajanje. Prav tako je odločen, da bi nekatere stare sorte, ki so še posebej kvalitetne, tudi uradno registrirali, da bi tako lahko dobili vsa potrebna dovoljenja za njihovo

Evropsko prvenstvo v moški košarki Eurobasket - Vse oči uprte v Slovenijo

Začelo se je. Največji športni dogodek doslej v samostojni Sloveniji so slovesno odprli v torek na ljubljanskem Kongresnem trgu. Nastopil je zbor Perpetuum Jazzile, prisotni so bili vrhovi države, domače in mednarodne košarkarske zveze ter župani vseh občin gostiteljic.

ga je dežela na sončni strani Alp imela v gosteh leta 2004, ko je domača izbrana vrsta v ljubljanski Hali Tivoli osvojila srebrno medaljo. Velika pričakovanja goji slovenska javnost tudi letos. V pripravljalnem obdobju je bilo bistveno več zmag kot porazov, prijateljski nastopi pa vendarle

do Francije, Litve, Grčije, mogoče Rusije, Turčije in mlade Srbije. Italija se je na Eurobasket uvrstila v bistvu le zaradi spremenjenega pravilnika in na povabilo mednarodne zveze FIBA, selektorja Simoneja Pianigianija pa se drži neverjetna smola. Po vrsti so zaradi zdravstvenih težav odpadli zvezdniki Gallinari, Hackett, Bargnani in nazadnje še Mancinelli, tako da nismo daleč od resnice, če trdimo, da bo manjkala najboljša peterka z izjemo Belinellija. Tudi z ozirom na težko predtekmovalno skupino so možnosti za nastopanje v vidni vlogi objektivno zelo majhne. V predtekmovanju so azzurri zaposleni v Kopru (v prenovljeni športni dvorani Bonifika) in ravno dejstvo, da je med gostitelji kvalifikacijskih skupin tudi glavno središče Obale, ki se nahaja streljaj od Trsta, še povečuje zanimanje,

Prenovljena koprška dvorana Bonifika

Eurobasket 2013, evropsko prvenstvo v moški košarki, je postal Slovenijo v središče svetovne pozornosti in ta status ji bo pripadal do nedelje, 22. septembra, ko bo veliki finale za naslov v ljubljanskih Stožicah. V sredo, 4. septembra, so že bile na sporedu prve tekme, v boj za odličja se je podalo najboljših 24 reprezentanc s Stare celine. Košarka je v Sloveniji nacionalni šport, tako da je pred evropskim prvenstvom med Ljubljano, Celjemo, Jesenicami in Koprom prebivalstvo zajela prava športna mrzlica. Tekmovanje namreč kljub vsemu ni primerljivo z evropskim prvenstvom v manj razvitim moškem rokometu, ki

pomenijo, kar pač pomenijo - malo. Vse drugo je, ko gre zares. Na kolajno čaka Slovenija že vse od osamosvojitve, v tem obdobju je imela večkrat vrhunske igralce in ekipe, rezultat, ki bi šel v zgodovino, pa je vsakič iz enega ali drugega razloga izostal. Tokrat ima resnico na ljubo selektor Božidar Maljković dobro selekcijo, vendar - mnenje pisca - najbrž ne čisto na ravni najboljših. Pred domačim občinstvom zna seveda družčina (ki igra kvalifikacije v Celju) dobiti krila in prekositi samo sebe, a mesto na zmagovalnem odru bi bil res izjemen dosežek. Papirnatih favoritov je več, od oslabljenih Špancev, ki so krojili zadnja velika tekmovanja,

ki vlada za EP tudi v naših krajih. Kar nekaj zamejskih Slovencev se je tudi odločilo za izkušnjo prvenstva, teh je skupno tisoč iz 21 držav, prejeli pa so kar 2500 prijav. Akreditiranih novinarjev in drugega medijskega osebja pa je približno 2000. Tujih obiskovalcev na prizoriščih bo predvidoma okrog 30.000, televizijske prenose tekem s prvenstva pa naj bi po grobi oceni spremljalo kar dvesto milijonov gledalcev v 160 državah. Skratka, v vsakem primeru je Eurobasket za vso Slovenijo dragocena vizitka in hkrati pomemben zrelostni izpit. Dva tedna in pol bodo res vse oči uprte vanjo.

HC

Gregor Božič (foto JMP)

nih lesenih tablah stoji napisano, da sta bila ureditev in odprtje izvedena v okviru projekta z naslovom "Rehabilitacija starih in avtohtonih sadnih sort v Goriški regiji: možnosti rabe in trženja - prispevek k odgovornemu regionalnemu gospodarstvu", projekt sam pa je bil podprt s sredstvi iz sklada Švicarskega prispevka razširjeni Evropski uniji.

V sadovnjaku Pod skalco sedaj rase 127 dreves, od tega je 60 primerkov starih sort, to je bodisi avtohtonih sadnih sort, takih, ki so se samostojno razvile v času in so odraz te klime in zemlje, bodisi takih, ki so v Brdih in širšem Goriškem dobile svoj domicil pred dobrim stoletjem in so se povsem prilagodile ter so jih ljudje radi sadili.

Ob predstavitvi in uradnem odprtju sadovnjaka v torek, 27. avgusta, kakor tudi ob večeru na gradu Kromberk, v četrtek, 29. avgusta, ko so projekt o vrednotenju starega sadnega izbora predstavili širši javnosti, so pojasnili, da so javna sredstva koristi-

Foto JMP

Rehabilitacija starih in avtohtonih sadnih sort v Goriški regiji. Bruno je bil med pripravo projekta naš najdragocenejši vir informacij, hkrati pa je bil projektu s spodbudami in vsebinskimi usmeritvami navdihujoč in srčen podpornik. Bil je vzor predanosti zemlji in njenim sadovom". Kdor je ugledega kulturnega in političnega delavca poznal in z njim drugoval, ga v teh besedah popolnoma prepozna. Nadalje so s švicarskimi sredstvi uresničili posebno spletno stran z naslovom www.zgodbesadeza.eu, na kateri so razpoložljivi vsi podatki z načrtom o samem sadovnjaku ter popisom starih sad-

razmnoževanje in ponovno širjenje. Prav posebno pa ga veseli, da mu je s sodelavci uspelo v ljudeh obuditi željo, da bi na svoje vrtove ponovno zasadili sadje, ki se ga spominjajo iz svojega otroštva, tako da smemo upati, da bo čez kako leto že marsikdo precepil komercialno češnjo v kozanko, cjepiko ali vipavko, kako viljamovko pa v sočno poletno hruško perofigo ali fermentinko, oz. pod kak zid posadil fige marogelčke ali rjave madone, lahko pa tudi kaj drugega, saj je izbor širok, okus pa marsikaj nepozaben.

M. T.

TRST Kulturni dom: Vse najboljše, Boris Pahor!

“To je praznovanje vseh ponižanih in razžaljenih!”

Tudi s temi besedami je, kot vedno z vedrino in širino duha ter veliko ljubeznijo do življenja in sočloveka, še najbolj tistega potlačenelega, ki mu je bilo odvzeto dostojanstvo, označil vsebine svojega pisateljskega opusa prof. Boris Pahor, ko je na odru velike dvorane tržaškega Kulturnega doma, v četrtek, 29. avgusta 2013, spregovoril o marsičem, predvsem pa o etiki in ljubezni, v pogovoru z literarno kritičarko Tatjano Rojc, ki je zadnje desetletje, najbolj intenzivno pa prav letos, zvesto spremljala njegovo literarno ustvarjanje in njegova dela, vselej ob pisateljevi prisotnosti, predstavljala širši publiki, različne narodnosti, in je tudi avtorica Pahorjeve biografije *Tako sem živel*. Po poklonu, ki ga je pisatelj ob svojem častitljivem 100. rojstnem dnevu - malokaterim ga je dano dočakati, še posebno s tako bistrino in življenjsko zagnanostjo in trdoživostjo - doživel v Ljubljani v najvišjih vladnih vrhovih in intelektualnih krogih, so njegov okrogli jubilej počastili tudi v zamejstvu. Rodni Trst, v katerem je živo ukoreninjen pisatelj Pahor, mu je namenil večer, na katerem se je mesto v zalivu harmonično izrisalo in mu v plemenitem sozvočju glasov dveh narodnosti, slovenske in italijanske, ki se tudi po njegovi zaslugi spet približujeta in prijateljsko segata v roko, izrazilo iskrene čestitke v prepelnem tržaškem slovenskem kulturnem hramu. Gledalci so dogodek, ki je izzvenel kot veselo praznovanje, spremljali tudi na televizijskem zaslonu v mali dvorani, saj je bilo v veliki v vse

gov Trst, skupaj, brez medsebojnih pregrad”. Dejala je, da je množična prisotnost ljudi občuteno priznanje ne le Pahorjevega izjemnemu pisanju, ampak tudi življenjskemu zgledu in držji. Pahor je postal “simbol in emblemat naše identitete”, pa tudi intelektualca, “ki s kritično ostjo presoja naš čas v duhu demokracije, socialne pravičnosti in svobode, emblemat pisatelja, ki verjame v medkulturni dialog in ga tudi udejanja in s svojo literaturo nagovarja vso Evropo”. Njegova beseda je “topla, igriva, hudomušna in vedra”, njegova pesniška beseda pa “izjemni klic po svobodi, intimni človeški credo v odrešujočo moč ljubezni, ki zmora biti strast in življenje onkraj grozote ničta”. Po njej so spregovorili tržaški župan Roberto Cosolini, ki je ob pozdravu v slovenščini posebej izrazil dobrodošlico slovenski predsednici vlade Alenki Bratušek. Prof. Pahorju je ob pripombi, da mu je prav te dni podelil naziv zaslužnega občana, spet izrekel spoštovanje in hvaležnost celotne tržaške skupnosti za njegov vsestranski doprinos k sožitju. Predsednik SKGZ Rudi Pavšič je podčrtal izjemno pomembnost Pahorjevega dela za vse Slovence, Trst in Evropo nasploh in naglasil bistvene stvari, katerim je pisatelj zmeraj ostal zvest: to so ljubezen do slovenskega naroda, skrb za narodno zavest in slovensko samobitnost, odpor do vsake oblike diktature in skrb za člo-

in na katerih sloni naša družba. Spomnila je na pečat, ki mu ga je že pred leti podelila pokrajinska uprava za vse njegove literarne in življenjske zasluge, pa tudi zato, ker je znal prikazati raznoliko identiteto Trsta in v svojih delih vselej podčrtuje krivice, ki so se dogajale - in se še - predvsem zatiranim. Pred mikrofonom je stopi-

žali, namesto da bi v razbesneni užaljenosti udrihali po vsem, kar bi nas lahko ogrozilo. Predvsem pa moramo, če hočemo, da nas spoštujejo drugi, tudi sami sebe spoštovati in najprej seveda spoštovati tudi druge. V svoji držji ste velik humanist in verjamem, da bi, če bi zmogli slediti vašemu zgledu, lahko ustvarili državo, ki

Slavljenec Boris Pahor in mag. Alenka Bratušek (foto IG)

Boris Pahor s Tatjano Rojc (foto IG)

la tudi predsednica vlade RS mag. Alenka Bratušek in naglasila, da je to praznovanje rojstnega dne enega najbolj častitljivih Slovencev, ki so doživeli eno izmed najbolj burnih stoletij v zgodovini človeštva, vzpone in padce nacionalnih in večnacionalnih držav, rojstva in smrti idej, režimov, prijateljev in sovražnikov. “S svojo osebno držjo nam služ-

nam bo vsem v ponos”. Bratuškova je dejala, da iskreno spoštuje Pahorjevo prizadevanje za ohranitev spomina na vse tiste primorske Slovence, ki so se uprli fašističnemu režimu in bili zaradi tega zaprti v taborišču. Ob tem je omenila, da bo na taborišče v Viscu v Furlaniji, ki mu grozi pozaba, opozorila predsednika italijanske vlade Letto na bližnjem srečanju z njim. Pričrana je namreč, da tudi s prizadevanjem za spoštljiv spomin na tragično zgodovino se utrjujejo odnosi med dvema državama in narodoma in da tako odpiramo prostor skupni prihodnosti.

Velikemu narodnjaku, Evropejcu, svetovljanu, a trdno zasidranemu v svoj slovenski tržaški pristan, vselej seveda s pogledom uprtim na morsk gladino, ki se izgublja v neskočnosti obzorja, so podarili poseben dar gledališki umetniki Maja Blagovič, Nikla Petruška Panizon, Danijel Malalan in glasbeniki, pianistka Paola Chiabudini, Aleksander Ipavec s svojo harmoniko in

trilogiji” osvetlila različne vidike primorskega pojava alexandrinca in razbolelo dušo goriškega slavčka, Simona Gregorčiča, se je iz utrinkov Pahorjevih del - Bričevi je pri izboru bila v veliko pomoč prof. Rojčeva - izrisala njegova življenjska pot, tesno povezana z zgodovino slovenskega naroda. Kot otrok je opazoval strašanske ognjene zublje, ki so zajeli Narodni dom, nato doživel fašistično in nacistično nasilje, strahote nemških taborišč in vrtnitev v življenje z dna pekla ter povojne razmere s temnimi in svetlimi stranmi do današnjih dni. Med Pahorjevimi deli, ob izvirni, posrečeni glasbi Aleksandra Ipavca, se je prepletala umetniška beseda njegovih najljubših slovenskih avtorjev, Srečka Kosovela, Edvarda Kocbeka, Umberta Sabe, Miroslava Košute. Režiserka Bričeva je v to pripoved učinkovito strnila ključne trenutke njegove življenjske poti, tudi z osvetlitvijo določenih njegovih dragih oseb. Iz vsega vidnega so vela različna občutja in razpoloženja, ki so preplavljala pisateljevo dušo. Scenska podoba je bila uokvirjena v nekakšno kavarniško teraso s pogledom na morje, ki mirno valovi, ali močnejše buta ob obalo in se vrtinči ob skalah. S tem je režiserka čudovito predstavila Pahorjevo zaveznanost na mediteransko odprtost, ki ne trpi nikakršnih spon in ljubi svobodo.

Še pred tem svojevrstnim odriškom prikazom se je na velikem zaslonu zavrtel kratek video, ki ga je zrežiral Polona Zupan. S fotografij in s Pahorjevo živo pripovedjo - povzeto po biografiji *Tako sem živel* -, ki jo je z občutkom podajal igralec Malalan, se je pred gledalci vila pisateljeva življenjska zgodba. Ob koncu je režiserka presenetila slavljenca, s tem da so mu z za-

dar ne usahne, je večkrat hudomušno uhajal na svoja miselna pota, ne da bi pri tem zašel iz danih tem, ki so obsegale seveda tudi etiko in ljubezen. Njene besede so se naslanjale na zadnjo pisateljevo biografijo *Tako sem živel*, ki je izšla pri Cankarjevi založbi z uredniškim delom Zdravka Duše. Pahor je pri tem pohvalil delo prof. Rojčeve, ki je zelo dobro in z logično povezovalno nitjo napravila izbor njegovih del in morda bo bralec prav zaradi tega z radovednostjo vzgel po knjigah, iz katerih so vzeti odlomki. Vsebinska je tako izbrana, da iz nje ne veje le pisateljevo pričevanje, ampak se sploši in postane del etike splošne veljave, ki nam “danes manjka”. Prav to pomanjkanje etike je treba izkričati na glas, je z zanosom dejal Pahor. Omenil je, da so prva taborišča pavzaprav imeli Italijani, potem pa si je nazicem omislil “ekstremne načine poniževanja človeka”, s fizičnim in moralnim uničevanjem človeka. Pahor je spet kleno zatrnil, da žal današnjega človeka, predvsem mladega, to ne zanima več. Ostal je le Dan spomina na vse nedolžne žrtve. A vedeti je treba, da se te grozote, ki so se dogajale v katoliških državah (!), lahko kadarkoli povrnejo. Pahor je tudi krepko opozoril, naj ohranimo svojo identiteto, svojo kulturo proti globalizmu, ki bi rad napravil neki “enoten svetovni narod” z nekim “nesrečnim jezikom za trgovanje”! “Nacionalizem, tisti Mussolinijev in Hitlerjev, je k sreči zamrl, a nacionalizem v smislu ponosa na svoj jezik, ta ni umrl”!

Ob vprašanju, kaj je danj poezija, pesem, je odgovoril, da je zanj lirika, iskanje smisla človekovega obstoja. Sam je optimist in še zmeraj verjame v življenje in v ljubezen med moškim in žensko. Kakšna velika žalost bo, če se človek ne bo rojeval več iz telesne ljubezni moškega in ženske! je hudomušno pripomnil. Beseda je tekla tudi o ženskah, ki jih je spoznal na svoji življenjski poti, predvsem o Živki-Radi, njegovi ženi, o kateri pisatelj piše v delu *Knjiga o Radi*.

Po tem dolgem kramljanju, polnem pomenljivih vsebin, je priložnostni združeni zbor pod vodstvom Rada Miliča slavljenca zapel Prešernovo Zdravljico, skupaj z občinstvom pa še Kol'kor kapljic, tol'ko let. Bučno ploskanje, ki mu je publika namenila stoji, je Pahor preusmeril na vse umrle, žrtve totalitarizmov, na ponižane in razžaljene, o katerih je pisal, kakor si je obljubil, da bo, če bo prišel živ iz taborišča.

Slovesnost se je nadaljevala v predverju Kulturnega doma, kjer je pisatelj z mirno roko prerezal veliko torto in so mu udeleženci večera s penino nazdravili ter mu zaželeli še veliko zdravih, radoživih dni in kritičnega spremljanja vsakdanjega dogajanja v svetu, predvsem pa pri nas.

Iva Koršič

Številno občinstvo v tržaškem Kulturnem domu (foto IG)

gledalce premalo prostora. Praznično prireditev z naslovom *Vse najboljše, Boris Pahor! Tanti auguri Boris Pahor!* so ambasadordorju svobode, človeškosti in sožitja, vselej sicer zavezanemu lastnim narodnim koreninam, priredili tržaška občina in pokrajina, Slovenska kulturno gospodarska zveza, Svet slovenskih organizacij in Slovensko stalno gledališče. V imenu prirediteljev je veliko gostov iz političnih in kulturnih krogov - med igralci je bila tudi Štefka Drolc, zlahtna prva dama slovenskega gledališča - pozdravila predsednica upravnega sveta SSG dr. Maja Lapornik in pri tem posebno pozornost namenila ugledni gostji, predsednici vlade Republike Slovenije, mag. Alenki Bratušek, in ministrici za Slovence v zamejstvu in po svetu Tini Komel. Lapornikova je dejala, da je bilo v teh dneh že veliko povedanega o pisatelju “tržaških korenin, slovenskega srca in evropskega formata”, a tokrat se mu poklanja “nje-

vekovo dostojanstvo. Poudaril je, da še vedno potrebujemo Pahorjev ugled, njegovo kritično besedo in podporo. Da prof. Pahorja sedaj čakajo novi časi, izzivi in odgovori na probleme, ki so pred nami, je dejal v voščilu predsednika SSO dr. Drago Štoka: “Sedanja evropska stvarnost, naša ožja in širša pluralistična družba, pa tudi zgodovinske, narodne in etične ideološke danosti, ki nas združujejo in obenem tudi večkrat boleče ločujejo, naj vam in z vami nam vsem dajejo stvarnih možnosti za iskanje novih idealov (...), za odpravo vsake nestrpnosti in ideološkega sovraštva”. Poudaril je Pahorjevo pokončnost, ki je niso upognili niti zgodovinski viharji. “Bodite nam vsem vzor za notranji mir, politično svobodo in idejno nadgradnjo vsega lepega, dobrega in poštenega”, je dejal Štoka. Predsednica pokrajine Maria Teresa Bassa Poropat je povedala, da je to slavje praznik kulture in vseh vrednot, v katerih se prepoznava

te kot zgled pri iskanju načinov, kako naj se spopadamo s svojim lastnim vsakdanjikom in moralnimi dilemami, ki nam ga prinaša. Učite nas, da pri človeških odnosih ne gre za preprosto razvrščanje stvari na dobre in slabe, marveč vsakokrat premislek, ki prebada površino in skuša stvari zadeti pri njihovem bistvu. Učite nas, da stati na presečišču kultur lahko iz ljudi potegne najboljše, njihovo pozornost in strpnost, razumevanje in trud razumeti drugega ali tisto najslabše: strah, ki edino možnost obrambe vidi v zaničevanju, v preziru do drugačnega. Strah, ki požiga, ki se šopiri v sovraštvo, da bi utajil svojo nemoč. Pokazali ste, da je nekaj dostojanstvenega na tem, da si Slovenec, in dokazali, da je resnično človeško dostojanstvo v tem, da smo sposobni jasno oceniti, kar je tisto, kar nas

Z leve: R. Pavšič, D. Štoka, M. Lapornik, M. T. Bassa Poropat in R. Cosolini (foto IG)

pevka Martina Feri, ki je s toplim, pronicljivim glasom s pesmimi v treh jezikih, italijanščini, slovenščini in francoščini, osvetlila tri govornice, ki so zaznamovale Pahorjevo življenjsko popotovanje. V režiji igralke in režiserke Nede Rusjan Bric, ki je kot tankočutna gledališka umetnica že izvirno v nekakšni “Primorski

slona nalepše želje izrekli nekateri njegovi prijatelji in znanci; med njimi tudi Alojz Rebuta, Miroslav Košuta, Marija Kacin, Tatjana Rojc. Še pred tem je stopil na oder slavljenec Boris Pahor in sedel za mizico k prof. Tatjani Rojc, ki je vodila dvojezični pogovor z njim. Pisatelj, ki mu beseda nik-